

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

Activiteitenverslagen van de Cellen Duurzame Ontwikkeling 2021

www.duurzameontwikkeling.be

6. Activiteiten van de Cellen Duurzame Ontwikkeling van de Federale Overheidsdiensten

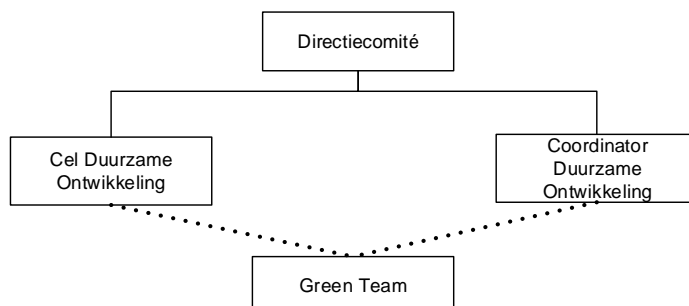
6.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister

(Mevrouw Anja Michalski, , plaatsvervangster Mevrouw Aude Van Grootenbruel,)

De Cel “Duurzame Ontwikkeling” van de Kanselarij van de Eerste Minister werd opgericht in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging.

Het onderstaande organigram geeft weer welke actoren het nauwst betrokken zijn bij duurzame ontwikkeling binnen de Kanselarij. Het bevestigt het belang van de Cel DO.

De Cel DO is samengesteld uit:

- een vertegenwoordiger van het Directiecomité (in dit geval de Voorzitster van het Directiecomité a.i.),
- de coördinator Duurzame Ontwikkeling, vertegenwoordiger van de Kanselarij van de Eerste Minister bij de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en zijn vervangster,
- de verantwoordelijke voor het communicatiebeleid rond duurzame ontwikkeling,
- een verantwoordelijke van de dienst ICT,
- een verantwoordelijke van de dienst Budget & Beheerscontrole,
- een verantwoordelijke van de dienst Secretariaat en Logistiek,
- één van de twee preventieadviseurs,
- een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Secretariaten en Coördinatie, lid van de Werkgroep "Duurzame ontwikkelingseffectbeoordeling" bij de ICDO,
- een vertegenwoordiger van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging,
- een vertegenwoordiger van het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO),
- en de PLAGÉ-coördinator.

In de praktijk wordt de Cel DO ondersteund door het Green Team, een gemotiveerde ploeg van enkele mensen uit verschillende diensten, die concreet en proactief te werk wil gaan.

Met ondersteuning van het Directiecomité spannen de Cel DO en het Green Team zich samen in om de volgende taken te volbrengen:

- deelnemen aan de werkgroepen van de ICDO,
- de uitwerking en de opvolging van het Actieplan Duurzame Ontwikkeling van de Kancelarij,
- de opvolging van de duurzaamheid van de overheidsopdrachten van de Kancelarij,
- de opvolging van de uitvoering van het beleid inzake intern milieubeheer,
- de bewustmaking van de Kancelarij voor duurzame ontwikkeling.

Activiteiten van de Cel DO en van het Green Team

De sensibilisering van alle personeelsleden voor duurzame ontwikkeling is een continu proces, via intranet, e-mails, affiches en activiteiten. Als gevolg van de gezondheidscrisis waren er echter veel minder activiteiten in 2021 omdat ze achterhaald of onuitvoerbaar waren. Deze vonden vooral plaats via intranet (communicatie over duurzame voeding...).

Hierdoor kon nogmaals een belangrijk evenement, de Week van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid, niet doorgaan binnen onze organisatie.

De Kancelarij heeft de personeelsleden evenwel aangemoedigd om, naar aanleiding van de Week van de Mobiliteit (van 16 tot 22 september 2021), dienstfietsen te gebruiken, waarvan er twee elektrisch zijn, voor hun dienstverplaatsingen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Twee collega's deelden hun getuigenissen via de intranet. Fietskaarten, reflecterende veiligheidsarmbanden en ander klein materiaal werden in dat kader gratis ter beschikking gesteld van de personeelsleden. Ze heeft verwezen naar de communicatiecampagnes van de gewesten, o.a. de actie "Combineer je voet met andere vervoersmiddelen" van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest".

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De Kancelarij wil een antwoord bieden op 9 uitdagingen die een impact hebben op maatschappelijk, ecologisch, economisch en ethisch vlak.

1. Ondersteuning van de werking van de regering door de kwaliteit en de continuïteit van de diensten die we aanbieden.
2. Transparante informatie door een efficiënte communicatie van de beslissingen van de federale regering en van de diensten die de federale overheid levert.
3. Verantwoorde openbare investeringen door de voorbereiding van de reglementering inzake overheidsopdrachten met bijzondere aandacht voor sociale en milieuclausules.
4. Ondersteuning van het overleg tussen de federale staat en de deelgebieden en tussen de federale staat, de deelgebieden en de vakbonden door onze deskundigheid en het vertrouwen dat we opwekken.
5. Een optimale federale administratie door als drijvende kracht achter belangrijke projecten op te treden, door in transversale projecten te investeren en door gemeenschappelijke waarden te delen.

6. Een rechtvaardig en duurzaam humanresourcesbeleid door het uitvoeren van actieplannen zoals gendermainstreaming, handstreaming, diversiteitsbeleid ...

7. Betrokken en geëngageerd personeel:

- door werkinstrumenten en -processen te verbeteren
- door gezonde voeding te promoten
- door de personeelsleden aan te moedigen een carrièreplan te verwezenlijken
- door interne mobiliteit te stimuleren

8. Zichtbaarheid en promotie van de federale instellingen door promotie-, communicatie- en bewustmakingsacties en de organisatie van evenementen met een hoge toegevoegde waarde.

9. Duurzame ontwikkeling is een dagelijkse realiteit door de aanpak van:

- afval
- mobiliteit
- CO²-vermindering
- energie-, water- en papierverbruik

Duurzame ontwikkeling vormt een rode draad bij alle activiteiten en taken van de Kanselarij.

- Alle personeelsleden van het bestuur en van de beleidsorganen zijn zich bewust van de rol die ze op dat vlak kunnen spelen, elk op hun niveau.
- In dat kader neemt de Kanselarij zoveel mogelijk deel aan de netwerken en werkgroepen van de ICDO en het FIDO. Dankzij de talrijke contacten is de samenwerking optimaal. De Kanselarij heeft de volgende maatregelen voorgesteld, die in het nieuwe federale plan voor duurzame ontwikkeling zijn opgenomen
 - De omzendbrief van 16 mei 2014 inzake duurzame overheidsopdrachten herzien in 2022 met het oog op de aanpassing ervan aan de wetgeving en de praktijk
 - Beter afstemmen van de activiteiten rond duurzame ontwikkeling, gender en overheidsopdrachten
- De Kanselarij respecteert de verplichting om een regelgevingsimpactanalyse (RIA) uit te voeren voor voorontwerpen van wet en ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad vereist is.
- In het kader van de dialoog met de stakeholders :
 - heeft de dienst Overheidsopdrachten van de Kanselarij het FIDO (met name de WG duurzame overheidsopdrachten van de ICDO) verzocht samen te werken voor het opstellen van het deel “V. Informatie over de praktische implementering van het strategisch beleid omtrent overheidsopdrachten” van het [driejaarlijkse toezichtrapport voor de Europese Commissie](#), gepubliceerd in 2021.
 - Dialoog met de stakeholders binnen de COMMnetKern (CNK).

In 2021 vonden zes online vergaderingen plaats waarbij een DO-thema rond communicatie werd aangesneden.

In het raam van de informatie naar de burgers toe, is de Algemene Directie (AD) Externe Communicatie medevoorzitter van de COMMnetKern (CNK), met de FOD BOSA. De CNK is het netwerk van communicatiedirecteuren en -verantwoordelijken van de federale instellingen. Deze instellingen zijn stakeholders waarmee de AD Externe Communicatie een dialoog aanknoopt in het raam van de communicatie van de federale instellingen.

Deze dialoog vindt plaats op grond van:

- het koninklijk besluit tot oprichting (15 mei 2001) van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, waarin bepaald wordt dat de Algemene Directie Externe Communicatie onder meer instaat voor de volgende opdrachten:

- de oprichting van een kenniscel en een dienstencentrum voor communicatie;
- de organisatie, de uitbouw en de coördinatie van departementsoverschrijdende communicatie en informatie naar en met de burger, de media en de beleidsverantwoordelijken.
- het koninklijk besluit van 19 juli 2001 tot uitvoering van artikel 2, 1°, van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur (Belgisch Staatsblad van 1 september 2001), dat eveneens als taken van de Algemene Directie de conceptie en realisatie van het informatiebeleid van de federale overheid voorschrijft.

Door deze dialoog levert de AD Externe Communicatie een bijdrage aan de duurzame-ontwikkelingsdoelstelling nr. 16 en in het bijzonder aan punt 16.6: "Doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uitbouwen".

Op de CNK van september 2021 werd een thema rond duurzame ontwikkeling (DO) en meer bepaald de uitbouw van efficiënte instellingen (punt 16.6), werd aangesneden. Dit ging over de belangrijkste punten met betrekking tot de communicatie in het laatste activiteitenverslag van de federale ombudsman. Zo werd de aandacht van de stakeholders, leden van de CNK, gevestigd op goede praktijken en aandachtspunten op het vlak van doeltreffendheid van de instellingen via hun communicatie- en informatieactiviteiten.

Ook werd er op belgium.be informatie gepubliceerd over de duurzameontwikkelingsdoelstellingen.

- De evaluatie van het actieplan 2021 en de uitwerking van het **actieplan 2022** maakten het tot slot mogelijk om stil te staan bij het reeds verrichte werk en na te denken over nieuwe mogelijkheden om duurzame ontwikkeling beter te integreren in de opdrachten en beleidslijnen van de Kancelarij, maar ook in haar intern beheer.

Duurzaam beheer

- Milieubeheersysteem

Net als de andere instellingen die in het Brussels Gewest een gebouwenpark bezitten, is de Kancelarij onderworpen aan het **Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE)**.

Een PLAGE-coördinator werd aangesteld en belast met het beheer van de energie-efficiëntie van de gebouwen van de Kancelarij en met de opmaak van een actieplan om binnen drie jaar een becijferde doelstelling tot vermindering van het energieverbruik te behalen

De identificatiefase van de gebouwen is afgerond. De programmeringsfase (opstellen energiekadaster en energieboekhouding) is opgestart.

- Duurzaam aankoopbeleid

De Kancelarij is erg begaan met de impact die ze kan hebben dankzij haar aankoopbeleid. Daarom ziet ze toe op de interne toepassing van de bepalingen van de omzendbrief van 16 mei 2014 – Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen.

De Kancelarij is een "actieve deelnemer" geworden van het Strategisch Federaal Aankoopoverleg. Een van de doelstellingen van dat Federale Aankoopmodel, dat is uitgewerkt door de FOD BOSA, is dat meer aandacht moet uitgaan naar duurzaamheid bij overheidsopdrachten.

Bij de voorbereiding van de evenementen die hij organiseerde, haalde de dienst Promotie van de Algemene Directie Externe Communicatie inspiratie uit de "Gids voor de organisatie van duurzame evenementen".

De beperking van de impact van de evenementen op het milieu is een constante bezorgdheid van de Kanselarij van de Eerste Minister. Er worden systematisch duurzaamheidsclausules ingevoegd in de bestekken van de mededingingsprocedures, in het bijzonder met betrekking tot afvalverwerking, catering, aspecten i.v.m. mobiliteit of met de toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit. Er wordt ook bijzondere aandacht besteed aan de communicatie met doven of slechtzienden. Zo wordt alle regeringscommunicatie na/ingevolge de overlegcomités over het coronavirus vertaald in Nederlandse en Franse gebarentaal. De online tool voor de evaluatie van de duurzaamheid van de evenementen werd in 2021 niet gebruikt.

- **Duurzame voeding**

Om het **label Cantine Good Food** (één vork) van Brussel Leefmilieu, dat op 15 maart 2018 werd behaald, te behouden, heeft de Keuken haar inspanningen voortgezet om de negatieve milieu-impact van de gerechten die aan de klanten in het restaurant worden aangeboden te verminderen, rekening houdend met de tevredenheid van de klanten en met budgettaire beperkingen (vegetarische alternatieven, biobroodjes, keuze uit verschillende MSC-gelabelde soorten vis, meer aandacht voor seizoensgebonden groenten en fruit en vermelding in vetjes in het menu wanneer dit het geval is, elke maand een groente die in de kijker wordt gezet met een recept, aankoop van bioproducten zoals brood, melk, quinoa, bepaalde groenten ..., opname van een vegetarische verrassing in het menu, deelname aan de bioweek, organisatie van duurzame opleidingen ...).

Als gevolg van de gezondheids crisis zijn de activiteiten van het restaurant sterk verminderd in 2021 (hoofdzakelijk broodjes, koude schotels of sluiting van het restaurant).

Het keukenpersoneel heeft zich evenwel verder bijgeschoold door deel te nemen aan opleidingen van Bio Wallonie en Good Food Brussel.

Op basis van de goede resultaten die de laatste 2 jaar zijn behaald, heeft het restaurant een dossier ingediend bij het Label Cantine Good Food voor een verlenging dat werd verleent 12 januari 2022 en dit tot de normale heropening van het restaurant.

- **Duurzame mobiliteit en dienstvoertuigenpark**

De Kanselarij stelt 295 personen te werk, ongeacht hun statuut. Dit cijfer omvat het personeel van de Kanselarij, dat van de diensten opgericht bij de Kanselarij en de leden van de beleidsorganen van de Eerste Minister en van de Staatssecretaris voor Digitalisering, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en de Regie der gebouwen, toegevoegd aan de Eerste Minister.

19 personeelsleden (6%) kregen een fietsvergoeding en 201 personeelsleden (68%) genoten een abonnement op het openbaar vervoer.

Voor de 4 dienstvoertuigen van de Kanselarij werd een leasingovereenkomst gesloten. Een van deze voertuigen is hybride.

Duurzaamheid bij het Residence Palace - Internationaal Perscentrum (IPC)

Verschillende inspanningen worden geleverd om de ecologische voetafdruk het Residence Palace - Internationaal Perscentrum te verlagen, en om duurzaamheid steeds verder te integreren in de processen en diensten.

Begin 2021 behaalde het IPC het GreenKey ecolabel. Als onderdeel van het label publiceerde het IPC in 2021 onder andere een MVO verklaring op de website. Milieuaspecten worden systematisch opgenomen in de overheidsopdrachten, overeenkomsten, contracten en aankopen. In dit kader werden in de nieuwe cateringconcessie specifieke eisen gesteld qua duurzaamheid en aanbod van biologische producten.

Defecte apparaten worden in het IPC ook steeds systematisch vervangen door apparaten met een hoger rendement of een beter energielabel. De bewaking doet 's nachts de lichten uit in het hele gebouw, en in lege lokalen staat de verwarming op de laagste stand.

Aan de voorkant van het gebouw werd in 2021 een 2de fietsenstalling geïnstalleerd.

6.2. FOD Personeel en Organisatie

(mevrouw Myriam Bouveroux, lid van ICDO, en de heer Koen Cooreman, plaatsvervanger)

Activiteiten van de Cel DO

Samenstelling:

- Officiële vertegenwoordigers bij ICDO;
- Vertegenwoordiging vanuit Facility ;
- Vertegenwoordiging diensten van de voorzitter / preventieadviseur;
- Vertegenwoordiging communicatie ;
- Vertegenwoordiging Finance;
- Vertegenwoordiging duurzame aankopen ;
- Vertegenwoordiging R&O, voor wat betreft Diversiteit en Empreva.

De kernwerkgroep komt 2 keer per maand samen en afhankelijk van de onderwerpen worden de andere leden mee uitgenodigd om bepaalde thematieken te bespreken. Punctuele uitbreidingen zijn eveneens mogelijk.

Alhoewel dit jaarrapport als voornaamste doel heeft om te rapporteren over wat er rond duurzame ontwikkeling is gebeurd binnen de FOD BOSA, kunnen we er niet naast om eveneens de transversale projecten voor de Federale overheid hier ook op te nemen. Dit zijn de projecten waar FOD BOSA vaak de lead neemt, vaak in samenwerking met het FIDO.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Gender responsive budgetting

Dit is een project dat voornamelijk door Finance binnen IOD samen met het DG B&B zal opgevolgd worden. Het doel hiervan is om aan gender mainstreaming te doen en er voor te zorgen dat de middelen op een 'eerlijke' manier verdeeld kunnen worden. Het is een transformatieproces waarbij er een duurzame en rechtvaardigere herverdeling kan gebeuren ifv gender, maar ook leeftijd, inkomen, academische achtergrond, gezondheid, mobiliteit,...

Dit project is afgerond en een presentatie hiervan is op het directiecomité geweest evenals op het management team. Verdere opvolging hiervan zal in 2022 opgenomen worden.

Gendergelijkheid

- Steun aan beproefd-netwerk (lgbti+ personeel);
- Organiseren van 2 top skills sessies om meer vrouwen klaar te stomen voor managementfuncties (ongeveer 200 deelnemers);
- Financieren van een opleiding over het genderspectrum voor het federaal netwerk diversiteit.

Ongelijkheden verminderen

- De cofinancieringen van diversiteitsprojecten (afgerond) en van arbeidsposten voor telewerkers met een handicap (officiële validaties van de beslissingen bezig).

- Het organiseren van de federale dag diversiteit: dit is een manier om meer federale ambtenaren te sensibiliseren en op te leiden opdat ze in hun context/organisatie ongelijkheden kunnen opsporen en tegengaan.

Duurzaam beheer

Interne milieuzorg en mobiliteit

Na het oprichten van FOD BOSA heeft het even tijd gevraagd om alle verschillende aspecten rond duurzame ontwikkeling te aligneren, maar reeds in 2020 hadden we al stappen in de goede richting gezet, en deze zijn nog verder uitgebouwd en gefundeerd in 2021. Een belangrijk gevolg voor het beleid rond duurzame ontwikkeling is dus het transponeren van de beleidsmaatregelen naar de grotere nieuwe organisatie FOD BOSA hetgeen momenteel een feit is. In 2020 hebben we opnieuw het eco-dynamisch label ontvangen voor het WTC III gebouw en in 2021 is de certificatie rond EMAS afgerond en hebben we ook dit certificaat behaald. Hierin zijn heel wat aspecten rond duurzame ontwikkeling gefundeerd zoals onder andere volgende zaken :

- bepalen van instructies rond kopiëren, (recto-verso printen),
- digitalisering via e-procurement, bij Selor, bij de HR-brochures voor nieuwkomers,
- inbedding in brochure nieuwkomers van aspecten milieubeleid en duurzame ontwikkeling, duurzaamheid
- duurzame aankopen en aankoopbeleid,
-

Hierbij is een opvolging via auditverslagen EMAS met aspecten duurzaamheid (wettelijke conformiteit) onontbeerlijk.

Een tweede aspect betreft het toepassen van een aantal duurzaamheidsregels in overeenstemming met nieuwe wetgeving in het Brussels Gewest. Sinds eind 2019 hebben alle personeelsleden hun intrek genomen in het WTC III gebouw en hebben een toelichting van onze preventieadviseur gekregen rond de duurzaamheidsregels. Daarnaast is er telkens een uiteenzetting voor nieuwkomers, zodat ook zij vertrouwd zijn met de geldende regels in het gebouw. Zo schrijft het intern reglement richtlijnen voor inzake gebruik (of juist niet gebruik) van kleine apparaten (koffiemachines, radio's) en het duurzaam omgaan ermee. Deze zijn namelijk niet meer toegestaan in het nieuwe NWOW concept, maar daartegenover zijn er coffee corners ter beschikking gesteld voor elke werknemer van FOD BOSA. Daarin zijn kopjes en glazen voorzien, om zoveel mogelijk plastic/wegwerpbekers te weren uit onze organisatie.

Een derde aspect betreft het toepassen van een aantal milieuregels in het gebouw WTC III. Zo dienen procedures rond afvalverwerking, stockage, vervoersmiddelen telkens herschreven te worden in het kader hiervan. Dit werk heeft zich verder gezet in 2021. Individuele vuilbakken zijn weggenomen en vervangen door afvalbakken waar men dient te sorteren. Deze bevinden zich in de 2 coffee corners op elke verdieping en in de copy room. De schoonmaakploegen zijn hiervan op de hoogte en elk soort afval heeft een andere kleur van afvalzak, zodat het gescheiden ophalen van het afval gegarandeerd kan worden. In 2021 hebben we door middel van nudging duidelijk willen maken welk soort afval in welke afvalbak thuishoort.

Een vierde aspect blijft het streven naar een nieuw milieumanagementsysteem. Hier werd de optie genomen om het gebouw milieutechnisch in orde te stellen qua systemen en wettelijke conformiteit

en vanuit dat platform eventueel een herziene versie van een certificaat aan te vragen. Dit is intussen gerealiseerd en de entiteit BOSA kan op deze manier terug deelnemen aan de diverse cycli. De opvolging hierrond blijft gebeuren en de nodige acties worden hierrond genomen.

Een vijfde aspect is het eco-dynamisch label bij Brussel Leefmilieu, wat we dus in 2021 vernieuwd hebben. In principe is dit voor vele jaren geldig, maar we houden er toch aan om dit regelmatig te hernieuwen en bij te sturen waar nodig. De opvolging van de talrijke duurzaamheidsaspecten die hieraan zijn verbonden, blijven een aandachtspunt.

Concrete acties die genomen zijn :

- Sorteren en scheiden van afval door de verschillende schoonmaakfirma's opdat op een correcte manier het afval kan opgehaald worden voor heel WTC III conform de regelgeving binnen het Brussels Gewest. Hier is er regelmatig overleg met de verantwoordelijke van de schoonmaakkploeg om alles op te volgen en aan te geven waar het nog niet 100 % in orde is.
- Zoals aangegeven in actieplan voor 2021, hebben we de wegwerpbekers zoveel mogelijk kunnen verbannen. Enkel aan de pc-klassen waar er veel kandidaten komen, zijn er nog aanwezig. Voor events en vergaderzalen hebben we glazen en kopjes voorzien, evenals glazen flessen voor plat en bruis water. Plastiek flesjes water zijn dus ingeruild door herbruikbare glazen flessen met het logo van FOD BOSA.
- Een ander actiepunt was het 'vergroenen' van het wagenpark. Voor de nieuwe DG's die in dienst zijn gekomen (of komen) zullen er elektrische wagens voorzien worden. De installatie van laadpalen is aangevraagd bij de Regie der Gebouwen, maar daar wachten we nog op concrete antwoorden. De huidige 3 dienstwagens die we binnen FOD BOSA hebben, zullen op termijn vervangen worden, zodat de dienstvoertuigen voldoen aan de emissienormen. Hier bekijken we ook met andere overheidsdiensten in de buurt, in welke mate we kunnen overschakelen op autodelen.
De optie om elektrische fietsen te leasen of aan te kopen, is nog in onderzoek. Dit is mee opgenomen in het project van de Mobility managers.
- Aansluitend op bovenstaand punt, is er een bikeproject opgestart waarbij we nog meer mensen willen sensibiliseren om de fiets te gebruiken voor korte afstanden. Hierbij werd er ook gekeken om de bestaande infrastructuur te verbeteren. Dit is eind 2021 gerealiseerd : in de garage van WTC III is er meer ruimte gemaakt om fietsen te stallen in een beveiligde omgeving.
Er werd voorzien om acties te ondernemen om meer collega's op het zadel te zetten door bijvoorbeeld fietswandelingen te organiseren. Bij dit alles is het ook belangrijk om de huidige fietsers te betrekken bij bepaalde acties aangezien zij toch over enige expertise beschikken. Maar corona heeft ook hier zijn impact gehad waardoor de acties nog niet konden plaatsvinden. Eind 2021 is er een enquête uitgevoerd rond het bedrijfsvervoerplan. De resultaten worden door de preventieadviseur besproken in de nodige overlegorganen.
- In 2021 zijn we ook ingestapt in het pilootproject van de NMBS rond het flexabonement. Een 300-tal BOSA medewerkers maken hier al gebruik van. Alle opmerkingen en aanbevelingen worden binnen Facility verzameld en er is een terugkoppeling naar de NMBS toe.

Duurzame overheidsopdrachten

Met betrekking tot duurzame aankopen binnen de Federale overheid, volgt onze dienst procurement de richtlijnen van de wet van 17 juni 2016 tot het volgen van de bepaling van het milieurecht (samen

met het sociale en arbeidsrecht) in de voorwaarden voor toegang tot de markten. Voor overheidsopdrachten met Europese publiciteit is dit respect de facto onvermijdelijk. Het is geïntegreerd in de specificatiesjablonen die beschikbaar zijn voor de kopers op de website procurement.be. Bovendien moet de toepassing van de selectie- en gunningscriteria plaatsvinden op een marktconforme basis met een consistente aanpak van het inkoopsegment. Hiervoor maken we gebruik van de goede praktijken die IFDD/FIDO hierover heeft opgesteld en die zoals vermeld herbekeken zijn. Om technische voorschriften te definiëren die rekening houden met duurzame ontwikkeling, worden de kopers bovendien aangemoedigd om de IFDD/FIDO-fiches te gebruiken.

In het kader van de federale beleidsnota overheidsopdrachten/aankopen 2021-2023 door het Dienstencentrum voor overheidsopdrachten in samenwerking met het FIDO verscheidene actiepunten geïdentificeerd en opgesteld.

Actieprogramma rond rationeel energiegebruik

Sinds 2019 is elke overheidsdienst die in het Brusselse gewest een gebouw bezet, verplicht om aan een aantal verplichtingen te voldoen in verband met energiegebruik. Voor WTC III betekent dit concreet dat de verschillende bezetters (naast BOSA ook bijvoorbeeld Belspo, het Belgisch Staatsblad en de FOD Financiën) een PLAGÉ-coördinator moeten aanduiden. In 2020 is er voor de FOD BOSA een coördinator aangesteld die samen met de andere diensten in de organisatie zal bekijken op welke manier energieverbruik in de toren nog kan verbeteren.

Dit zorgt ervoor dat de PLAGÉ-verantwoordelijke van BOSA niet enkel rekening moet houden met de noden en mogelijkheden van de eigen organisatie maar ook voortdurend moet overleggen met de andere gebruikers van het gebouw. Heel wat energie-gerelateerde elementen zijn immers gemeenschappelijk voor het ganse gebouw. In 2021 zouden we samen met de Regie der Gebouwen de doelstellingen moeten bepalen. Door corona is er uitstel gegeven vanuit Brussel Leefmilieu om deze doelstellingen te formaliseren voor het WTC III gebouw.

Sensibilisering

Eén van de actiepunten van 2020 voor 2021 was de sensibilisering van onze medewerkers. Op regelmatige basis hebben we de bestaande regels herhaald om onze medewerkers er blijven aan te herinneren dat kleine zaken er toe doen om een groter geheel beter te maken. Het kan dan gaan over het sorteren van afval, lichten en andere toestellen uitschakelen.

6.3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

(mevrouw Moïra De Groote, lid van de ICDO, en de heer Filip Zivkovic, plaatsvervanger)

Duurzame Ontwikkeling blijft sterk verankerd in het Belgisch buitenlands en ontwikkelingsbeleid, in het bijzonder via de opvolging die gegeven wordt aan de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en de SDGs. Dit engagement wordt ingevuld via een dubbele as: het voorzien in de nodige coördinatie tussen de verschillende betrokken actoren enerzijds, en concrete acties anderzijds.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Coördinatie

Via de bestaande coördinatiemechanismen die beheerd worden door de FOD Buitenlandse Zaken, zoals de «CoorMulti» en DGE-overleg, worden Belgische gecoördineerde standpunten bepaald inzake duurzame ontwikkeling op Europees (voorbereiding Raadswerkgroep Agenda 2030) en multilateraal vlak. Dankzij deze mechanismes worden alle bevoegde overheden, zowel federaal als gefedereerd, ten volle betrokken bij dit dossier, onder meer voor wat betreft de voorbereidingen van het UN High Level Political Forum voor duurzame ontwikkeling (HLPF), de UN Environment Assembly en de EU-werkgroepen. De Coormulti-vergaderingen laten ook toe informatie uit te wisselen over de laatste stand van zaken en laten ruimte voor inbreng vanuit het brede maatschappelijk middenveld.

Concrete acties & beleid

Voor wat de externe dimensie van ons duurzame ontwikkelingsbeleid betreft, blijven we gehecht aan een sterke samenwerking met de meest kwetsbare landen, zoals de minst ontwikkelde landen (LDC's) en de kleine eilandstaten (SIDS). Daarbij blijven we in onze partnerlanden voluit de kaart van de rechtenbenadering trekken en zetten we in op de meest kwetsbare groepen, waarbij bijzondere aandacht wordt gegeven aan de genderdimensie en aan het versterken van het maatschappelijk middenveld. Democratisering, respect voor de mensenrechten, aandacht voor de positie van vrouwen en kinderen en goed bestuur staan daarbij centraal, evenals de politieke wil en het respect van de wederzijdse engagementen die werden genomen. Daarnaast wordt ook ingezet op het ondersteunen van een duurzame en inclusieve economische groei, op duurzaam ondernemerschap en op jobcreatie. Ook wordt gestreefd naar een sterk multilateraal kader in uitvoering van het Akkoord van Parijs, opdat klimaatopwarming effectief wordt beperkt tot 1,5 °C en de weerbaarheid van kwetsbare landen ten opzichte van de gevolgen van klimaatopwarming wordt verhoogd. SDG's 1 (armoede), 3 (gezondheid), 5 (gender), 8 (inclusieve groei & waardig werk), 12 (duurzame productie en consumptie), SDG 13 (klimaatactie), 16 (peaceful and inclusive societies), en 17 (partnership) zijn in die zin erg belangrijk. Enkele voorbeelden van concrete acties zijn o.m. de voortrekkersrol die we opnemen met het She Decides initiatief, ter verdediging van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) van vrouwen en meisjes (SDG 5) en het Belgische SDG Charter waarin gewerkt wordt aan multi-actor partnerschappen rond thema's als gezondheid, hernieuwbare energie, digitalisering en landbouw.

De FOD Buitenlandse Zaken blijft ook actief betrokken bij het opstellen van het Belgisch Nationaal Actieplan "Ondernemingen en Mensenrechten", waarvan de voorbereiding wordt gecoördineerd door de ICDO werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid. Na het eerste plan in 2017, namen hoofdzakelijk de directies B3 en M3 de opvolging op zich voor acties betreffende onze FOD. De FOD Buitenlandse Zaken zal een belangrijke bijdrage leveren aan het dashboard inzake de ontwikkeling van NAP 2. Daarnaast volgt M3 de onderhandelingen rond een legally binding instrument rond "Business

and Human Rights” in de VN Mensenrechtenraad in Genève. “Decent Work” is een belangrijk aandachtspunt voor de Minister van Ontwikkelingssamenwerking. De projecten “Beyond Chocolate” en “Beyond Food” besteden speciale aandacht aan duurzame waardeketens voor een aantal grondstoffen met aandacht voor onder meer het verbod op kinderarbeid en het vermijden van ontbossing. Er is aandacht voor waardig werk d.m.v. de verderzetting van de Belgische Dialogo universele sociale bescherming (2018), de toepassing van de Belgische ontwikkelingswet uit 2013 en vertegenwoordiging bij de IAO en de Wereldbank (i.s.m. de FOD Werkgelegenheid) voor het “Flagship Programme Social Protection Floors”.

De DGD waakt over de beleidscoherentie gezien de onderlinge verbanden tussen de verschillende SDG's en de nood om silo-denken te vermijden. In 2019-2020 heeft ze een beleidsondersteunend onderzoek laten uitvoeren met als titel “SDGs as a compass”. Dit participatief onderzoek had als doel om na te gaan in welke mate de Agenda 2030 een leidraad vormt en kan vormen voor de Belgische ontwikkelingsamenwerking. De studie focuste hierbij op drie sleutelprincipes die de SDG's onderbouwen, met name Leave No One Behind (LNOB), Interlinkages, en Multi-Stakeholder Partnerships (MSP). In een praktische gids, waarvan de finale versie in maart 2021 online gepubliceerd werd, identificeerde en bundelde het project een hele reeks praktische tools die door de actoren van de Belgische ontwikkelingsamenwerking gebruikt kunnen worden om de bovenstaande principes in rekening te brengen.

De dienst Klimaat en Milieu (MD8) schenkt dan weer bijzondere aandacht aan de milieupijler van Agenda 2030 en aan de SDG's rond klimaat en biodiversiteit. Er wordt gestreefd om de jaarlijkse bijdrage aan klimaatfinanciering op te trekken naar zo'n 100 mio Euro. Zo zijn er reeds jaarlijkse bijdragen van 20 mio Euro voorzien aan het Green Climate Fund (voor de periode 2019-2023), en van 15 mio Euro voor de Global Environment Facility (voor de periode 2018-2022). Het Least Developed Countries Fund kon in 2021 rekenen op een bijdrage van 15 mio Euro. In de bi-multilaterale samenwerking voor klimaat werden in 2021 programma's geïdentificeerd voor 15 miljoen EUR te besteden over 4 à 5 jaar. Wat regeringssamenwerking betreft, streven wij naar de effectieve uitvoering van de eerste Thematische Klimaatportefeuille in de Sahel door Enabel (in 4 landen: Senegal, Mali, Burkina Faso, Niger + een regionale component) van 2022 tot 2026. Extra subsidies zouden bovendien verleend worden aan projecten die erop gericht zijn ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan klimaatverandering, voor een extra bedrag van 12,5 miljoen euro per jaar voor de komende 3 jaar (2022, 2023, 2024).

Ook de voorbereiding van de Belgische aanwezigheid op het HLPF wordt opgevolgd door de dienst. In de raads werkgroep WP Agenda 2030 wordt bovendien gestreefd naar de integratie van de SDG's in het werkplan van de Commissie.

Via M4 volgt een gedetacheerde ambtenaar van de FOD justitie de problematiek van illegale handel in Wilde dieren (Wildlife trafficking) op. Daarnaast werkt de dienst Internationaal Recht (J3) samen met MD8 aan een project rond ecocide. Er is reeds overleg geweest tussen de verschillende betrokken diensten en de PV van België bij het Internationaal Strafhof in Den Haag.

Verdere externe acties van onze FOD zijn weergegeven in het Federaal Plan duurzame Ontwikkeling, door de federale regering op 1 oktober 2021 goedgekeurd. Zo werkt de FOD Buitenlandse Zaken (Directie M2) samen met het Nationaal Crisiscentrum voor wat betreft het Sendai Framework for disaster risk reduction (2015-2030). De DGE volgt nauwgezet de genoemde Europese projecten op, in samenwerking met o.m. de Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie (vb. Green Deal, Fit for 55 - waarvoor er zelfs een personeelslid werd gedetacheerd bij de EU-, de Farm to Fork strategie, de bossenstrategie en de strategie biodiversiteit. De linken met andere Europese beleidsdomeinen zijn legio, zoals handelsbeleid, strategische autonomie en weerbaarheid, landbouw, leefmilieu en gezondheid.

Gezonde en duurzame voeding

Wat het **restaurant** betreft, wordt samengewerkt met een externe firma die die niet alleen lokaal aankoopt, maar ook samenwerkt met plaatselijke leveranciers van over de hele wereld, voor groenten, fruit, vlees, melkproducten en verse producten van de (banket)bakker. Door samen te werken met een externe firma wordt er

- in de mate van het mogelijke, erop toegezien dat voedingsclaims van de leveranciers en producenten (zoals 'zoutarm') voldoen aan de wettelijke vereisten;
- erop toegezien dat productspecificaties volledige nutritionele informatie bevatten;
- ons, indien beschikbaar en relevant, nutritionele informatie bezorgt wordt, volgens de geldende regelgeving.

Op deze manier schenkt de FOD ook actief aandacht aan gezonde voeding voor haar personeelsleden.

Over het algemeen komt meer dan 60% van de groenten en het fruit uit Europa. 80% van de groenten uit ons assortiment komt uit België en Nederland. Naast de meest gevraagde exotische fruitsoorten zoals bananen, kiwi's en ananas, promoten we graag fruit dat afkomstig is uit onze regio, zoals appels, peren en aardbeien. De diepgevroren groenten en aardappelproducten komen voornamelijk uit de Westhoek, Europees koploper voor diepvriesgroenten. Zo heeft men niet enkel oog voor het milieu, maar ook voor het sociale weefsel: regionale ketens die een meerwaarde creëren, zorgen immers voor duurzame en lokale werkgelegenheid.

Een aantal Fairtrade-producten maken deel uit van het standaardassortiment in de cafetaria van de FOD. De bananen en andere exotische vruchten die we aanbieden, dragen het Rainforest Alliance-keurmerk dat staat voor goede arbeidsomstandigheden en een beperkte impact op het leefmilieu. Op die manier willen draagt de FOD bij tot een duurzame verbetering van de inkomsten en de levensstandaard van telers in derdewereldlanden.

De FOD Buitenlandse Zaken heeft ook aandacht voor dierenwelzijn. Criteria bij de leveranciersselectie zijn o.a. aandacht voor de gezondheid, de dagelijkse verzorging, de kwaliteit van de huisvesting en het eventuele transport en de slachtprocedures. We betrekken ons rundsvlees bij een leverancier die de dieren zelf ook kweekt. Deze verticale integratie is niet enkel beter voor het milieu; ze vergemakkelijkt ook de traceerbaarheid en hiermee het toezicht op het dierenwelzijn.

Zachte mobiliteit

Wat mobiliteit betreft, zijn er in 2021 voor de personeelsleden op het hoofdbestuur 799 abonnementen uitgereikt voor het woon-werkverkeer met de NMBS, 324 voor de MIVB, 16 voor De Lijn en 1 voor de Waalse vervoersmaatschappij TEC. 32 fietsgebruikers hebben in 2021 een fietsvergoeding aangevraagd. De FOD Buitenlandse Zaken heeft ook 2 elektrische en 2 gewone fietsen beschikbaar op het hoofdbestuur voor professionele verplaatsingen. In 2021 werden 6 hybride dienstvoertuigen aangekocht. Een vermindering van het aantal parkeerplaatsen voor auto's is voorzien van 496 naar 439. Daarnaast worden er 147 nieuwe fietsstandplaatsen voorzien, waarvan 12 voor bezoekers en de rest voor personeelsleden.

Voor de posten op buitenland wordt voorzien in een graduele vervanging van de dienstvoertuigen met een verbrandingsmotor door elektrische of hybride wagens, gekaderd in het project genaamd "Green Fleet" (voor zover de lokale levensomstandigheden het toelaten). Hiervoor werd speciaal een logo ontworpen in samenwerking met S&C: "Belgium goes green". In een eerste fase werden in 2021 18 dergelijke voertuigen in gebruik genomen door de posten en voor 2022 zullen dit er 20 zijn. Het hoofdbestuur moedigt ook het gebruik van de fiets aan voor verplaatsingen door de agenten

op post. Zo kan de post autonoom beslissen om op het toegekende budget (elektrische) fietsen aan te schaffen. Een aantal posten hebben reeds dankbaar van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

Informatie en sensibiliseren van het personeel

Op vlak van communicatie biedt de Directie Strategie en Communicatie (S&C) op verschillende manieren ondersteuning aan het duurzame ontwikkelingsbeleid van de FOD. Voor de personeelsleden worden nieuwtjes gepost via de tool "Newsbox", dat zowel in het Frans als in het Nederlands beschikbaar is, en tegelijkertijd de volledige digitalisering van de interne communicatie verwezenlijkt. De berichtgeving gaat van het gebruik van bio-voeding in de crèche, over het aanbod aan Fairtradeproducten in de cafetaria, tot de steun van onze FOD aan de duurzame herkomst van deze producten, of de aanschaf van een elektrische wagen door een post of fietsen voor de gebruikers op post en op het hoofdbestuur.

De externe communicatie strekt zich uit over verschillende media. De website van de FOD Buitenlandse Zaken is de hoofdzakelijke nieuwsbron. Men werkt aan het label Any Surfer, die de toegankelijkheid van websites aangepast via de Europese richtlijn voor toegankelijkheid van websites (Richtlijn (EU) 2016/2102) aanduidt, en dit zowel technisch als inhoudelijk:

- Technisch: de spraaksoftware die blinden en slechtzienden gebruiken zal de toekomstige nieuwe website zonder problemen kunnen 'lezen'. Ook zal de site beter op mobiele toestellen geraadpleegd kunnen worden.
- Inhoudelijk: de teksten voor de nieuwe website zijn in een duidelijk en klare taal geschreven zodat ze door een zo groot mogelijk publiek begrepen worden. Hiertoe zorgde S&CO ervoor dat de SPOC's communicatie in 2021 een opleiding 'Schrijven voor het web' konden volgen.

Vooraf aan de uitbouw van de site werd bovendien een usability studie uitgevoerd en ook tijdens het project worden UX-testen uitgevoerd om alles zo gebruiksvriendelijk te maken voor de eindgebruiker. De websites van de posten, die na de algemene website vernieuwd zullen worden, zullen de toegankelijkheidsrichtlijnen ook volgen.

Verder worden de sociale mediakanalen van de posten (Facebook, Twitter, Instagram) gebruikt om acties rond duurzaamheid te promoten (vb. World Earth Day, World Water Day). Vaak worden deze berichten verder verspreid via persoonlijke accounts van personeelsleden van de FOD. Ook via onze podcasts probeert de FOD haar publiek te bereiken met berichten over duurzaamheid, o.a. in bestuurlijke zaken (Benelux, Europa...)

Ook worden de verschillende **krantenabonnementen** voor de posten en het hoofdbestuur zoveel mogelijk **gedigitaliseerd**.

Duurzame aankopen

- Bij de aankoop van relatiegeschenken wordt met een duurzaamheids criterium gewerkt;
- Men gebruikt enkel papier naar FSC-normen;
- Voor textiel kijkt men naar eco-labels zoals OEKOE-TEX;
- Waar mogelijk gebruikt men recycleerbare en of biologisch afbreekbare materialen zoals hervulbare waterflessen of herbruikbare bamboebekers;

Men vermijdt het aankopen van roll-ups of back-drops voor eenmalige evenementen (vb. SDG-banners).

De aankopen voor roerende goederen, zoals bureaumateriaal, gebeuren gezamenlijk via de FOD BoSa per overheidsopdracht. Bij overheidsopdrachten door de FOD Buitenlandse Zaken beheerd, kunnen andere criteria dan de prijs, zoals duurzaamheid en kwaliteit, meespelen in gunning tot een maximum van 50%.

Duurzame evenementen

Wat evenementen betreft, werkt de directie Protocol (P) steeds samen met lokale Belgische leveranciers uit de buurt, die niet zelden over het brevet van “Hofleveranciers van België” beschikken. Ook voor het vervoer van VIPs en VVIPs werkt men samen met lokale limousinebedrijven. De criteria voor van het ICDO voor het duurzaam organiseren van evenementen, zijn gekend.

Milieu beheer

Voor de geplande werken wordt de nadruk gelegd op de “vergroening” van de immoportefeuille van de FOD. De Directie van de Gebouwen, Logistiek en Overheidsopdrachten (P&O5) neemt hierin de lead. Het budget voor deze “vergroening” in het buitenland is meer dan verdrievoudigd voor 2022 ten opzichte van 2021. Projecten behelzen onder meer de vervanging van lampen door energiezuinige exemplaren, het installeren van thermostatische kranen, de vervanging van airco-installaties door meer energiezuinige modellen, het plaatsen van zonnepanelen voor posten in zonnrijke gebieden en zonnewering als isolatie, de vervanging van oude elektrische apparaten door nieuwe, energiezuinige exemplaren, net zoals oude verwarmingsketels, het vervangen van ramen naar dubbele beglazing en het plaatsen van laadpalen voor elektrische voertuigen. De geplande ingrepen aan de gebouwenportefeuille zijn dan ook een uitgelezen kans voor Belgische bedrijven om hun know-how in het buitenland tentoon te spreiden.

Er is een contactpersoon voor de werkgroepen intern milieubeheer (in samenwerking met Brussel Leefmilieu voor de gebouwen in Brussel) en duurzame aankopen. Wat leefmilieu betreft, is de procedure voor de vernieuwing van de milieuvergunning bijna rond. Deze behelst onder meer een wijziging aan het aantal parkeerplaatsen (cf. *supra*). De neonlichten van de parkings en noodtrappen van Egmont I werden vervangen door energiezuinige LED-lampen.

Verder werd de infrastructuur op het hoofdbestuur aangenamer gemaakt voor de personeelsleden. Een groot, tienjaarlijks onderhoud van de generator is aan de gang. De ontvetter van het restaurant werd hersteld, lekken hersteld en het onderhoudscontract vernieuwd. Twee zalen werden volledig vernieuwd om bezoekers in een aangename omgeving te ontvangen: de perszaal DR08 en de wachtzaal van het kabinet Buitenlandse Zaken. Gezien de FOD Buitenlandse Zaken slechts gebruiker is van de gebouwen, en geen huurder of eigenaar, is de toestemming van deze actoren eveneens noodzakelijk om structurele ingrepen te kunnen verwezenlijken die de duurzaamheid vergroten.

Bij de diplomatieke verhuizingen wordt zoveel mogelijk gepoogd om meubilair en andere roerende goederen bestemd voor de posten, samen te verschepen met de inboedel van de agenten die verhuizen. Om deze manier wordt niet enkel kostenbesparend gewerkt, maar vermijdt men ook extra belasting van het milieu door dubbel transport. Meubels, kunst, en andere roerende goederen die tot de FOD behoren, worden waar mogelijk gerestaureerd, gerecycleerd of krijgen een nieuwe bestemming.

welzijn van de personeelsleden

Op vlak van het waakt de dienst Welzijn van de FOD Buitenlandse Zaken (P&O4) erover dat in de crèche bio-producten worden gebruikt.

Op niveau van het management is er eveneens coördinator voor gender mainstreaming (met back-up) aangesteld. Het aspect gender en diversiteit in het personeelsbeleid van de FOD wordt ook nauwlettend opgevolgd door een verantwoordelijke (met back-up) binnen de directie personeel en organisatie. Beide functies zijn opgenomen als één van de doelstellingen in het Actieplan van de FOD.

6.4. FOD Binnenlandse Zaken

(mevrouw Sandrine Honnay, lid van de ICDO, en mevrouw Chloé Bourdon, plaatsvervanger)

Activiteiten van de Cel DO

De Cel Duurzame Ontwikkeling is een Netwerk Duurzame Ontwikkeling (Netwerk DO) binnen de FOD Binnenlandse Zaken. De cel werd opgericht in januari 2011.

Dit netwerk bestaat uit de coördinator DO, de dienst DO, een verantwoordelijke van het aankoopbeleid, een verantwoordelijke van het milieubeleid, een verantwoordelijke van de dienst Begroting, een verantwoordelijke communicatie alsook verantwoordelijken DO van verschillende entiteiten van de FOD Binnenlandse Zaken.

De functie van coördinator Duurzame Ontwikkeling voor de FOD Binnenlandse Zaken wordt uitgeoefend door het hoofd van de dienst Duurzame Ontwikkeling binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer van de Stafdienst P&O-Facility.

Het Netwerk past in een kader van transversale ondersteuning. Deze ondersteuning komt er naast de wil van de personeelsleden in de verschillende directies die al overtuigd zijn van het belang van de uitdagingen.

Het Netwerk onderzoekt de behoeften en de mogelijkheden binnen de FOD Binnenlandse Zaken en stelt vervolgens gerichte of transversale acties voor, opdat de coördinatie voor de FOD Binnenlandse Zaken gepaard kan gaan met een vrijheid voor elke entiteit, gebaseerd op zijn specifieke realiteit en dus ook specifieke noden.

Het Netwerk DO werkt in samenspraak met het Directiecomité het jaarplan DO uit. In 2021 moesten wegens de gezondheidsomstandigheden de meeste van de geplande acties uitgesteld worden en konden deze niet worden volbracht. Ze werden aangepast of omgevormd, meestal tot een digitale versie.

Naast de klassieke sensibiliserings rond bijvoorbeeld de week van de mobiliteit (zowel digitaal als fysiek via affiches en info's in de kantoren), heeft het Netwerk DO ervoor gezorgd dat de FOD Binnenlandse Zaken via digitale communicatie en sensibiliserings in nauw contact blijft met zijn medewerkers omtrent de verschillende aspecten van DO. Zo werd in 2021 de informatie omtrent DO op ons intranet herwerkt en bleef duurzame mobiliteit een speerpunt binnen onze activiteiten (meer informatie in rubriek 3 van dit verslag).

De leden van het Netwerk hebben in 2021 ten volle gebruik gemaakt van het beschikbare aanbod aan diverse korte modules en webinars om hun kennis uit te breiden en hun visie te verbreden omtrent andere manieren van werken. Daarnaast waren er ook inhoudelijk zeer interessante evenementen zoals het SDG-Forum 2021, de opleidingen georganiseerd door Leefmilieu Brussel omtrent mobiliteit of energie, de opleiding van BRUXEO over de mentaliteitswijziging binnen het energiebeheer, Hera Awards, duurzame overheidsopdrachten, GoodFood speeddating. De FOD Binnenlandse Zaken heeft beslist om zich vanaf 2022 aan te sluiten bij The Shift, en dit om zijn netwerk uit te breiden, het uitwisselen van good practices te bevorderen en het aanbod van opleidingen over DO te vergroten.

Het is nog steeds de bedoeling om samenwerkingen op te bouwen met beschutte werkplaatsen, met name voor bepaalde opleveringen of aankopen. Er werden marktonderzoeken uitgevoerd, maar deze konden gezien de gezondheidssituatie niet geconcretiseerd worden. We hopen hier in de loop van 2022 meer vorderingen in te kunnen maken.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Een van de opdrachten van de FOD Binnenlandse Zaken is het voorbereiden en uitvoeren van het beleid van de federale minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken op het vlak van veiligheid (openbare orde en preventie, hulpverlening aan de bevolking en crisisbeheer). Deze opdracht heeft betrekking op SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen: steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam maken. En meer in het bijzonder doelstelling 11.b: Tegen 2030 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering (2015-2030) een holistisch rampriscobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus.

Helaas domineerde crisisbeheer in 2021, en meer in het bijzonder de covid-crisis en de overstromingen. Het NCCN (Nationaal Crisiscentrum) en de Civiele Bescherming (Algemene Directie Civiele Veiligheid) zijn erg actief geweest in beide crisissen zoals hierna beschreven.

Om ervoor te zorgen dat de burger gemakkelijker om hulp kan vragen en sneller een beroep kan doen op de brandweer in situaties waarbij niemand in gevaar is, heeft de Algemene Directie Civiele Veiligheid het digitaal loket 1722.be opgericht.

Nog steeds in het kader van de veiligheidsopdracht (openbare orde en preventie, hulpverlening aan de bevolking en crisisbeheer), moeten twee acties benadrukt worden in het kader van de SDG 16: Vrede, justitie en doeltreffende instellingen: Vreedzame en inclusieve samenlevingen bevorderen met het oog op duurzame ontwikkeling, toegang tot justitie verzekeren voor iedereen en op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uitbouwen. In 2021 heeft de Algemene Directie Civiele Veiligheid in het kader van de week van de veiligheid een informatiecampagne gelanceerd over brandgevaar bij het opladen van gsm's, tablets en smartphones. Naast haar dagelijkse opdrachten stimuleert en ondersteunt de Algemene Directie Veiligheid en Preventie de veiligheid tijdens voetbalmatches, met name via het Fonds Jo Vanhecke.

1. Hulpverlening aan de bevolking en crisisbeheer

Wanneer een noodsituatie een beheer op nationaal niveau vereist (wat leidt tot de afkondiging van een "*federale fase*"), neemt de minister van Binnenlandse Zaken de strategische coördinatie van de crisis in handen. De minister van Binnenlandse Zaken wordt voor deze taak bijgestaan door **het Nationaal Crisiscentrum (NCCN)** en door verschillende crisisorganen (de evaluatiecel, het federaal coördinatiecomité, de informatiecel, ...). Het NCCN staat in het kader van een nationaal crisisbeheer in voor de multidisciplinaire coördinatie, biedt ondersteuning aan haar crisispartners (disciplines, FOD's, gouverneurs, burgemeesters, ...) en coördineert het alarmeren en informeren van de bevolking.

De Civiele Bescherming (Algemene Directie Civiele Veiligheid) is een federale hulpdienst die de bevolking helpt bij rampen. Haar teams interveniëren met gespecialiseerde middelen om de actie van de brandweer, de politie en andere overheden (gouverneurs, burgemeesters, ...) te versterken.

284 beroepsmedewerkers verspreid over twee operationele eenheden (Crisnée & Brasschaat) staan in voor de operaties op het volledige Belgische grondgebied en in het buitenland. De Civiele Bescherming kan ook rekenen op vrijwilligers om haar interventiecapaciteit te versterken.

Ze intervenueert op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken, een gouverneur, een burgemeester, de brandweer of de politie.

Haar internationaal erkend logo symboliseert de veiligheid en het evenwicht in de chaos.

De driehoek staat voor het evenwicht, het blauw voor de veiligheid en bescherming.

De oranje cirkel zinspeelt op een vuurbal en is het symbool van de chaos.

De overstromingen van half juli 2021

Bij de crisis van de overstromingen heeft het NCCN haar rol van coördinator opgenomen en de structuren van het crisisbeheer opgezet om zo de coördinatie van de beschikbare middelen te versterken, maar ook om het beheer van de impact van de overstromingen op een aantal strategische sectoren te coördineren.

Het NCCN organiseerde en leidde meerdere keren per dag de vergaderingen van het Federaal Coördinatiecomité (COFECO), bracht zo de nodige partners samen en zorgde voor een compleet zicht op de situatie. Het NCCN heeft ook de coördinatie van de Nationale Logistieke Hub (NatLogHub) in handen genomen en toegezien op de voorbereiding van de nazorgfase.

Bij het opheffen van de federale fase (op 26 juli 2021) heeft het NCCN een ondersteunende rol voor de lokale en regionale overheden opgenomen en actief deelgenomen aan het oprichten van de Federale Ondersteuningscel (CAF). Het heeft de Nationale Logistieke Hub ten dienste gesteld en zo zijn middelen en expertise in multidisciplinair beheer aangereikt.

Vanaf 13 juli 2021 heeft de Civiele Bescherming zich volop geëngageerd om hulp te bieden aan de lokale overheden en de slachtoffers van de overstromingen.

Op het hoogtepunt van de ramp vormden de operaties per boot om de inwoners van de overstroomde gebieden te redden (FRUB - Flood Rescue Using Boats), maar ook de pompwerkzaamheden en de indamming prioritaire acties voor de beroepsmedewerkers en de vrijwilligers van Crisnée en Brasschaat. Er waren officiers van de Civiele Bescherming aanwezig in de verschillende crisiscellen opgericht op gemeentelijk, provinciaal of federaal niveau.

Daarna werden de operaties toegespitst op het zoeken naar vermiste personen, ter ondersteuning van de federale politie (Cel Vermiste Personen) en in de infrastructuur van de eenheid van de Civiele Bescherming in Crisnée gingen de teams van het DVI (Disaster Victim Identification) van de federale politie over tot de identificatie van de slachtoffers.

Toen het water was teruggetrokken en de omvang van de schade werd vastgesteld, was het duidelijk dat het werk van de Civiele Bescherming nog lang niet klaar was. De Civiele Bescherming heeft dus in verschillende getroffen gemeenten haar bouwwerktuigen (kranen, graafmachines, afvalcontainers, etc.) ingezet om de enorme hoeveelheid puin te ruimen.

Vervolgens heeft de Civiele Bescherming haar operationele capaciteit ter beschikking gesteld van de Federale Ondersteuningscel (CAF) die sinds 5 augustus 2021 instond voor de coördinatie van de federale middelen met die van de Waalse overheden voor de wederopbouw van de getroffen zones.

In deze fase van herstel/wederopbouw van de getroffen zones werden de beroepsmedewerkers en vrijwilligers van de twee eenheden, Crisnée en Brasschaat, gemobiliseerd om de opeenhoping van het in de straten achtergebleven puin op te ruimen, om meubels en kantoorcontainers te leveren voor de gemeentebesturen, om het afval, het puin en andere vernielde huishoudtoestellen te verwijderen, om waterlopen schoon te maken of om de met water gevulde stookolietanks in de woningen van de getroffen bewoners, de scholen en de openbare instellingen leeg te pompen.

Een officier van de Civiele Bescherming nam deel aan elke vergadering rond het coördineren van de acties van de verschillende federale diensten. Op het terrein hebben brandweermannen, militairen, politieagenten en medewerkers van de Civiele Bescherming gewerkt aan de wederopbouw van de getroffen zones vanuit de commandobus van de Civiele Bescherming (CP-Ops-bus). Dankzij die bus kunnen de verschillende acties van alle actoren in real time worden beheerd.

De COVID-19-pandemie

In het kader van COVID-19 vervult het NCCN sinds het begin van de crisis de rol van coördinator en dat is momenteel nog steeds zo aangezien de federale fase nog niet werd opgeheven. Bij wijze van voorbeeld kunnen we onder andere vermelden dat het NCCN ruim een honderd vergaderingen van het Federaal Coördinatiecomité (COFECO) en vergaderingen met de provinciegouverneurs heeft georganiseerd, ondersteuning heeft geboden bij het opstellen van de ministeriële besluiten (koninklijke besluiten sinds 28 oktober 2021) en de FAQ, de maatregelen heeft gecommuniceerd aan de bevolking en vragen van burgers heeft beantwoord, ...

Eind oktober 2020 heeft de FOD Binnenlandse Zaken de Nationale Logistieke Hub opgericht, een samenwerking tussen de Civiele Bescherming, Defensie en de hulpverleningszones, ondersteund door het NCCN. Via dit uniek elektronisch platform konden instellingen en diensten zoals de ziekenhuizen, woonzorgcentra of testcentra logistieke ondersteuning aanvragen. De Hub werd tot april 2021 gebruikt in het kader van de COVID-19-pandemie (daarna werd deze ondersteuning minder noodzakelijk, en is de nood aan coördinatie en het organiseren van de vergaderingen hieromtrent dan ook geleidelijk afgezwakt).

In het kader van de COVID-19-pandemie stond de Civiele Bescherming in voor de algemene coördinatie van de Hub die functioneerde volgens het subsidiariteitsbeginsel. Meermaals per week bespraken de verschillende partners van de Hub tijdens een online vergadering hoe ze konden tegemoetkomen aan de aanvragen van de provincies. Als er op lokaal niveau een antwoord kon geboden worden, was dat de voorkeursoplossing. Als dat niet het geval was, analyseerden de partners van de Hub de in de aanvragen geformuleerde behoeften om oplossingen te vinden die zo goed mogelijk beantwoordden aan die verschillende behoeften. Hierbij gebruikten ze de middelen waarover de Hub beschikte optimaal, eventueel na een verkenning van de situatie ter plaatse. Als de middelen van de Hub niet voldeden, kon ook een beroep gedaan worden op de private sector.

Vanaf het begin van de pandemie heeft de Civiele Bescherming, als interventiedienst verantwoordelijk voor de logistieke steun (Discipline 4), zowel op federaal als op provinciaal niveau bijgedragen tot de coördinatie van de ondernomen acties in de strijd tegen de pandemie. Ze heeft haar expertise geboden tijdens verschillende interdepartementale en multidisciplinaire vergaderingen van het COFECO (het Federaal Coördinatiecomité dat de beleidsbeslissingen in het

crisisbeheer implementeert) en de provinciale coördinatiescomités. Op het terrein werkt de Civiele Bescherming nog steeds nauw samen met de andere hulp- en nooddiensten en de lokale overheden.

In 2020 en 2021 werd de Civiele Bescherming regelmatig op verzoek van de federale of provinciale overheden, ingezet om mondklappers en andere persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) te vervoeren naar de opslagplaatsen en de eindgebruikers.

De Civiele Bescherming heeft eerst in de woonzorgcentra (WZC) advies verstrekt aan het personeel over hoe ze de verspreiding van het coronavirus konden tegengaan.

In de loop van 2021, net zoals in 2020, organiseerde de Civiele Bescherming op verzoek van de provinciegouverneurs ook "cohorteringen" in de WZC. Het doel van deze handelingen is de bewoners die drager zijn van het coronavirus, te scheiden van de bewoners die negatief testten om de risico's op besmetting te beperken. De bewoners die positief testten, worden geïnstalleerd in een andere vleugel of op een andere verdieping van het gebouw die daarvoor speciaal werd ingericht. Uitgerust met een adequate persoonlijke bescherming (volledig beschermende overall, laarzen, FFP2-masker, handschoenen en bril) verhuizen de werknemers van de Civiele Bescherming de persoonlijke bezittingen en meubels van de bewoners. Daardoor behouden de bewoners een familiale omgeving. Na de verhuizing desinfecteren ze de vrijgemaakte ruimten.

De Civiele Bescherming heeft in de WZC ook hulp geboden aan de brandweer en het leger, die er ook "cohorteringen" organiseerden, door hen na elke interventie te ontsmetten.

Het digitaal loket 1722.be

In geval van schade als gevolg van noodweer en als er geen levens in gevaar zijn, kan de burger hulp van de brandweer aanvragen via het telefoonnummer 1722, geactiveerd door de FOD Binnenlandse Zaken.

Het telefoonnummer 1722 wordt geactiveerd wanneer het KMI een code geel, oranje of rood afkondigt omwille van risico's op onweer, felle neerslag of storm. Tijdens piekmomenten kan dat nummer echter moeilijk bereikbaar zijn. Hierdoor kan een wachtrij ontstaan.

Sinds begin juli 2021 biedt het digitaal loket 1722.be een oplossing om dat te vermijden. Het nummer 1722 blijft evenwel bereikbaar tijdens noodweer.

Elke aanvraag die via het digitaal loket wordt ingediend, wordt onmiddellijk doorgestuurd naar de bevoegde hulpverleningszone.

De vragen die via het e-loket binnenkomen, worden op dezelfde manier behandeld door de brandweer als de aanvragen die via een oproep van het nummer 1722 binnenkomen.

2. Preventie

De 14-daagse van de Veiligheid 2021

De focus van de 14-daagse van de Veiligheid 2021 van de Algemene Directie Civiele Veiligheid lag op het veilig opladen van smartphones, laptops of tablets en dit met de campagne genaamd: [Zorg dat je gsm, tablet of laptop je niet laat stikken!](#)

Batterijen zitten vol energie. Handig, maar tegelijk houden ze ook gevaren in. Batterijen en hun bijbehorende opladers en kabels kunnen vuur vatten en zo een brand veroorzaken. Om dat risico te vermijden werden tips omtrent veilig opladen aan de burgers verstrekt

De visuele ondersteuning van de campagne, waaronder [filmpjes](#), verwijst naar een vaak voorkomende praktijk waarbij jongeren hun smartphone of tablet 's nachts op hun bed opladen of zichzelf filmen wanneer ze aan het slapen zijn. Waarom is het zo gevaarlijk om 's nachts batterijen op te laden? Wanneer we slapen, ruiken we de rook niet en zijn we minder alert voor mogelijk gevaar.

Fonds Jo Vanhecke

Het Fonds Jo Vanhecke, gecreëerd binnen de Koning Boudewijnstichting met de steun van de Voetbalcel van de AD Veiligheid en Preventie van de FOD Binnenlandse Zaken, ondersteunt elk jaar projecten van voetbalclubs die de sociale cohesie versterken en/of de veiligheid en gemoedelijke sfeer rond de voetbalstadia bevorderen.

De COVID-19-pandemie heeft het begrip veiligheid sterk uitgebreid. Het Fonds heeft de bezorgdheden van de (supporters)clubs opgepikt met betrekking tot het correct toepassen en naleven van de gezondheidsmaatregelen, het moderniseren van het ticketbeheer en het beheer van de supportersstromen en het waken over het comfort van de supporters wanneer ze zullen mogen terugkeren naar de tribunes. Daarom heeft het Fonds de voetbalclubs dit jaar aangemoedigd om projecten rond technologische en digitale applicaties in te dienen.

Er werden zes projecten geselecteerd, die elk maximaal 20.000 euro aan steun kunnen krijgen. Het gaat om vier initiatieven van clubs in Vlaanderen, één club in Wallonië en één opleidingsproject voor stewards van de RBFA (Royal Belgian Football Association). Het totaal bedrag aan steun aan deze projecten bedraagt 72.000 euro.

Duurzaam beheer

In 2021 heeft de FOD Binnenlandse Zaken wat betreft DO gefocust op diverse domeinen zoals hierna beschreven: mobiliteit, diversiteit, energiebeheer, welzijn op het werk, diverse opleidingen waaronder vormingen rond leiderschap.

Mobiliteit was net zoals de vorige jaren een belangrijk punt voor de FOD Binnenlandse Zaken. Twee personen hebben de opleiding Mobility Manager van Leefmilieu Brussel gevolgd en de FOD Binnenlandse Zaken geniet, verdeeld over 2021 en 2022, van een begeleiding door de Mobility & Fleet Facilitator (Leefmilieu Brussel en Mobiris). De infrastructuur van de fietsparking worden in bepaalde gebouwen verbeterd. In het kader van de Europese week van de Mobiliteit kregen, naast de digitale info's en affiches, ook de dienstfietsen een mooi plekje in het zicht in de inkomhal van de horizontale diensten.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft ook deelgenomen aan de enquête over de fietsinfrastructuur georganiseerd door de FOD BOSA, evenals aan de studie van FOD BOSA over elektrische laadpalen binnen de FOD's.

Ten slotte is het interessant om te vermelden dat het percentage medewerkers dat geniet van de derdebetalersregeling voor het woon-werktraject dit jaar gezakt is (van 49 naar 28%). Dit komt waarschijnlijk doordat een deel van de medewerkers in telewerk hun abonnement voor het jaar 2021 niet hebben verlengd.

Met het programma **PLAGE** is het energiebeheer omtrent de uitstoot van broeikasgassen een van de belangrijkste bekommernissen van de FOD Binnenlandse Zaken geworden. Fase 1 van het PLAGE is nu afgerond. De FOD Binnenlandse Zaken bevindt zich nu in fase 2: de programmeringsfase. Wekelijks wordt hierover een vergadering georganiseerd. De FOD Binnenlandse Zaken zal zich vanaf begin 2022 en voor het vervolg van deze eerste cyclus laten bijstaan door een extern technisch adviseur.

De informatie over acties voor het milieu op het werk was in 2021 ook één van de prioriteiten van de FOD Binnenlandse Zaken. Gezien de gezondheidssituatie en doordat er weinig medewerkers naar kantoor kwamen, is de digitale informatie en sensibilisering toegenomen. Zo werd het gedeelte inzake DO op het intranet van de FOD herwerkt. Er kwam een specifieke rubriek bij: “**Green at Work**”. Deze rubriek bevat alle informatie en procedures binnen onze FOD omtrent energiebeheer, papierverwerking, afval en mobiliteit. Elke rubriek is bovendien gelinkt aan de betrokken SDG's.

Sleutelhangers in de vorm van flesopeners: De Algemene Directie Identiteit en Burgerzaken heeft kleine glazen flesjes water ter beschikking gesteld van haar medewerkers. Om hen aan te moedigen deze glazen flesjes te gebruiken, hebben alle medewerkers een sleutelhanger in de vorm van een flesopener gekregen.

Binnen de FOD Binnenlandse Zaken werd in het kader van **Welzijn op het werk** een specifieke directie opgericht: Be Well. Binnen de Stafdienst P&O-Facility werkt Be Well een jaarlijks plan uit en draagt zo bij tot de ontwikkeling en de coördinatie van een welzijnsbeleid binnen de FOD Binnenlandse Zaken. Be Well biedt zowel ondersteuning aan de personeelsleden als aan de leidinggevenden.

Gezien de gezondheidssituatie werd een intranetpagina uitgewerkt omtrent het **telewerk**. Sinds deze manier van werken voor de meesten onder ons een belangrijk deel van ons leven is gaan uitmaken, heeft de FOD Binnenlandse Zaken steeds meer geïnvesteerd in de begeleiding van zijn medewerkers hierbij. De intranetpagina over telewerk bevat niet alleen informatie over de regelgeving, maar ook tips rond optimaal telewerken. De FOD Binnenlandse Zaken is zich er evenwel van bewust dat er ook bij de terugkeer naar de werkplek ondersteuning voor de medewerkers voorzien zal moeten worden. In 2021 kwam eveneens een denkoefening en communicatie omtrent het recht op deconnectie tot stand. Dit zal in 2022 voortgezet worden.

De FOD Binnenlandse Zaken hecht veel belang aan **diversiteit**. Er is een internetpagina aan gewijd. De FOD ondersteunt bijvoorbeeld de Regenboogdag.

De **week van de mentale gezondheid** was voor de Sociale Dienst van de FOD Binnenlandse Zaken de gelegenheid om onze medewerkers nog eens te herinneren aan de verschillende vormen van ondersteuning die deze dienst hen kan bieden.

Om de medewerkers met specifieke noden zo goed mogelijk te ondersteunen, werd naast de contactpersoon Handicap, intern een multidisciplinaire groep opgericht om een zo efficiënt mogelijke **organisatie van de redelijke aanpassingen** te garanderen. Zo kunnen de verschillende betrokken diensten onmiddellijk geconsulteerd worden en de oplossingen in vertrouwen gedeeld en voorgesteld worden.

In de lente van 2021 heeft de Afdeling Gebouwen en Facilitair Beheer **5 “gedeelde bureaus” op de binnenplaats** van het gebouw van de horizontale diensten geïnstalleerd en een extra wifi-antenne geplaatst zodat het GOVROAM-netwerk ook daar toegankelijk is.

Inzake specifieke opleidingen over DO voor iedereen die daarover wil bijleren, heeft de FOD Binnenlandse Zaken beslist zich aan te sluiten bij **The Shift**. De aansluiting is begin 2022 voorzien. Het opleiden en informeren van onze medewerkers is een prioriteit en een zeker middel om hen in

hun competentiedomein de nodige tools te bieden om zich op vlak van DO in te spannen en vooruit te gaan.

De FOD Binnenlandse Zaken hecht bovendien veel belang aan **de opleiding over leiderschap** voor zowel de huidige als de nieuwe leidinggevenden, met name via interne begeleidingstrajecten binnen de FOD. Er worden andere specifieke opleidingen, buiten het aanbod van OFO, over diverse thema's zoals bijvoorbeeld feedback (- of +) voorgesteld.

Daarnaast heeft de Directie Kennisontwikkeling workshops geleid over **de federale visie op leiderschap**. 91 leidinggevenden hebben deelgenomen aan de besprekingen over deze visie. In 13 workshops werd besproken hoe het leiderschap binnen de FOD ervaren wordt. Als referentiekader werd de federale visie op leiderschap gebruikt. Dit project zal voortgezet worden in 2022 met als doel een actieplan Leiderschap voor IBZ te ontwikkelen.

De FOD Binnenlandse Zaken investeert ook hard in **coaching**. Het is een benadering waarbij individuen, verantwoordelijken en/of teams zich op een andere manier dan de klassieke opleiding kunnen ontwikkelen. Coaching helpt hen om hun eigen ontwikkeling en loopbaan in handen te nemen. De FOD Binnenlandse Zaken heeft al verschillende jaren intern coaches opgeleid die ter beschikking staan van de FOD voor coachingopdrachten. De FOD maakt ook deel uit van de federale netwerken Lumen (coaches) en Talent+ (loopbaanbegeleiders) die coaches ter beschikking stellen voor inter-FOD-opdrachten om zo de neutraliteit van de intervenanten te garanderen.

Onze coaches en loopbaanbegeleiders volgen permanent bijscholing om hun competenties verder te ontwikkelen. In 2021 hebben zij een opleiding bij het OFO kunnen volgen over coaching op vlak van weerbaarheid en over loopbaanattitudes (voor loopbaanbegeleiders). Over het thema feedback hebben medewerkers begin 2021 een opleiding 'Train-the-trainer' gevolgd, en zelf in 2021 ook al enkele opleidingen gegeven. Deze zijn bedoeld voor de leidinggevenden van IBZ. Deze werkzaamheden worden in 2022 voortgezet.

De FOD Binnenlandse Zaken organiseert ook **Lunch & Learn** sessies. In 2021 gingen deze over Diversiteit (Kaleidoscoop – Inclusive game) - 10 sessies, conflictbeheer, Storytelling et situationeel leidinggeven.

Ten slotte heeft de Algemene Directie Civiele Veiligheid in september 2021 een **preventiecampagne rond drie beroepsrisico's gelanceerd**. De campagne was gericht aan de brandweermannen en hulpverleningszones die werden aangemoedigd om hun personeel te sensibiliseren. De besproken thema's waren de hygiëneregels die tijdens een interventie gevolgd moeten worden om bepaalde gezondheidsrisico's te vermijden, hoe om te gaan met agressie en het belang om fit te blijven.

Het campagnemateriaal, de filmpjes en de tips zijn beschikbaar op de website van de Civiele Veiligheid : [Risico's | Civiele Veiligheid \(civieleveiligheid.be\)](https://www.civieleveiligheid.be)

Solidariteit binnen de FOD Binnenlandse Zaken

Binnen de FOD Binnenlandse Zaken werden verschillende solidariteitsacties ondernomen. Deze initiatieven kwamen ofwel van de FOD, ofwel van de medewerkers. Deze rubriek geeft meer details.

IBZ AID is een overkoepelende organisatie binnen de FOD Binnenlandse Zaken die acties voor het goede doel organiseert en bestaat uit een enthousiaste groep collega's uit verschillende directies van de FOD. Dit jaar heeft IBZ AID een Sport Challenge georganiseerd. Talrijke wandelaars, lopers en fietsers hebben zich sportief ingezet voor het goede doel. Ze hebben in totaal 1.414 kilometer afgelegd (870 per fiets en 544 te voet).

IBZ AID heeft ook deelgenomen aan de 100km van Koksijde.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft ook aan zijn medewerkers voorgesteld om deel te nemen aan de 20 km van Brussel in het **.be Team** ter ondersteuning van het "Belgian Paralympic Committee".

In het kader van de overstromingen die een deel van ons land in de zomermaanden hebben getroffen, heeft de FOD Binnenlandse Zaken dienstvrijstellingen toegekend aan de getroffen medewerkers alsook aan de medewerkers waarvan een naaste getroffen raakte. Bovendien heeft de FOD ook het **Team Aid** opgericht (Sociale Dienst, PAPA, Be Well). Het is een noodmeldpunt waar ook hulpacties werden opgezet om de getroffen medewerkers te ondersteunen en om de beschikbare donaties af te stemmen op de vragen.

De Algemene Directie Identiteit en Burgerzaken verzamelt plastic dopjes ten voordele van de vzw «De Vrienden der Blinden en Slechtzienden» die deze verkoopt om zo de opleiding van geleide honden te financieren. Deze honden zullen vervolgens gratis ter beschikking gesteld worden van blinde personen zodat zij een autonoom leven kunnen leiden. De dopjes worden vervolgens gerecycleerd en opnieuw verwerkt.

De medewerkers van het onthaal van deze directie organiseren een inzamelactie voor kinderspullen ten voordele van de vzw NASCI, via het bedrijf Hunton Andrews Kurth. NASCI is een Dienstencentrum voor het Kind. NASCI helpt jonge, vaak geïsoleerde mama's die zonder inkomen of met zeer beperkte levensmiddelen moeten zien rond te komen.

Ten slotte doen de medewerkers van de Algemene Directie Identiteit en Burgerzaken ook mee met de actie "**Shoe Box Campaign**", eveneens georganiseerd door Hunton Andrews Kurth.

6.5. FOD Financiën

(de heer Lode Bruneel, lid van de ICDO, en mevrouw Bregje Van Nimwegen, plaatsvervangster)

Activiteiten van de Cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (DO) werd in vergelijking met vorig jaar hervormd. De cel EMAS die deel uitmaakte van de cel DO werd toegevoegd aan de dienst logistiek. De huidige cel DO bestaat uit twee personen: Lode Bruneel die de rol van intern coördinator en extern vertegenwoordiger van onze FOD bij het ICDO, FIDO, FRDO en gelieerde organisaties op zich neemt en Viviane De Cocq die verantwoordelijk is voor de communicatie en het uitwerken van initiatieven. De cel DO werd in haar totaliteit toegevoegd aan het OCC van de Diensten van de Voorzitter, dit tot de oprichting van de Dienst Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Het interne netwerk DO is samengesteld uit vertegenwoordigers van elke administratie en stafdienst. Deze compositie stelt het netwerk in staat om DO te integreren en te verankeren in de beleidslijnen en de dagelijkse werking van onze FOD. Via deze transversale samenwerking brengen we de discussie rond duurzaamheid op gang en trachten we tot interactiviteit en zichtbaarheid te komen. Het interne netwerk wordt voorgezeten door de coördinator van de cel DO.

Extern heeft de Dienst DO in 2021 deelgenomen aan volgende activiteiten van het FIDO en de ICDO:

- De plenaire vergaderingen ICDO
- Het netwerk van DO-coördinatoren van het FIDO voor kennisuitwisseling
- De activiteiten van het FRDO ter opmaak van een Federaal Actieplan DO
- De vergaderingen van de Werkgroep Federale strategie DO

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

In de bestuursovereenkomst 2019 – 2021 engageert de FOD Financiën zich om zijn werking in te schakelen in het kader van 17 *Sustainable Development Goals* (SDGs), aangenomen voor de Verenigde Naties (VN) in 2015.

Om uitvoering te geven aan deze engagementen hanteert onze FOD het milieubeheersysteem EMAS, treden we op regelmatige basis in dialoog met onze stakeholders over onze werking en beleid, rapporteren we regelmatig over onze maatschappelijke verantwoordelijkheid volgens de richtlijnen van het *Global Reporting Initiative* (GRI), letten we op de toepassing van DO-criteria bij overheidsopdrachten en nemen we maatregelen ter bevordering van zachte mobiliteit, verduurzaming van het wagenpark en het welzijn van zijn personeel.

De FOD Financiën komt zijn engagementen na via:

- a. Het beheerssysteem EMAS, gebaseerd op internationale richtlijnen;
- b. Het jaaractieplan DO, geïntegreerd in het bestuursplan;
- c. Regelmatige integratie van GRI-rapportering in zijn jaarverslag.

a. EMAS

De FOD Financiën wil zijn materiële middelen efficiënt beheren en dit gedurende de hele levenscyclus via een preventief beleid van bij de aankoop tot en met de afvalproductie.

Dit jaar is de tweede EMAS- cyclus (2021-2023) in de North Galaxy van start gegaan en zijn de eerste stappen ter opzet van EMAS-cycli gezet in de CAE tower te Luik en in de Noordster te Antwerpen. We rekenen op 12 tot 15 maanden voordat deze gebouwen volledig volgens EMAS zullen kunnen worden geregistreerd.

b. Jaaractieplan DO

Elk jaar stelt het interne netwerk DO een actieplan DO op. In dit actieplan kijken we vooruit naar het jaar dat komt, dit i.t.t. het jaarverslag waarin we terugkijken naar het afgelopen jaar. Op basis van deze dynamiek van vooruit kijken en evalueren stellen we steeds ambitieuzere doelstellingen en verhogen we de algemene duurzaamheid van onze FOD.

c. Rapport GRI-G4

Uit overleg met het FIDO komt naar voor dat een omvattend GRI-rapport best om de vijf jaar wordt toegevoegd aan het jaarverslag DO. Dit jaar is er geen luik GRI voorzien. De resultaten van onze vorige GRI-oefening zijn nog steeds actueel en relevant.

d. Concrete maatregelen en acties van de FOD Financiën die bijdragen tot de SDG

De FOD Financiën draagt via zijn corebusiness-activiteiten rechtstreeks of onrechtstreeks bij aan 14 van de 17 SDG. We geven de belangrijkste realisaties weer in het kader van bestuursplan 2021. De SDGs waar wij, als onderdeel van de federale overheid, hoofdzakelijk op werken zijn: geen armoede (SDG 1), waardig werk en economische groei (SDG 8), ongelijkheid verminderen (SDG 10), vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16) partnerschappen om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

Acties die bijdragen aan SDG 1:

- **SECAL**
 - ✓ Een mandaatsysteem dat welzijnsorganisaties in de mogelijkheid stelt om tijdens de gehele SECAL-procedure namens een aanvrager op te treden werd uitgewerkt. Dit systeem komt tegemoet aan de behoeften van bepaalde aanvragers die specifieke steun nodig hebben om hun aanvraag voor interventie in te dienen en te beheren. Met de toevoeging van het specifieke OCMW-mandaat beschikt de SECAL-aanvrager over verschillende mogelijkheden om zijn interventieaanvraag in te dienen en te beheren
 - ✓ De online formulieren werden aangepast aan het doelpubliek.
- **Opmaken betalingsplan voor belastingplichtigen met betalingsproblemen o.w.v. de Corona epidemie**
 - ✓ De medewerkers van onze infocentra, alsmede de ervaringsdeskundigen, ervaren in de armoedebestrijding, zochten telefonisch contact met belastingplichtigen die in de afgelopen twee belastingjaren van ons een langlopende betalingsregeling hebben ontvangen en die na het uitbreken van de coronaviruscrisis een nieuwe schuld hebben gekregen voor het belastingjaar 2019. Het doel is de belastingbetaler tijdig te herinneren aan de uitstaande schuld en een betalingsplan te bespreken dat in overeenstemming is met zijn betalingscapaciteit en de innings- en invorderingsstrategie van onze administratie.

Acties die bijdragen aan SDG 3:

- **Project 100% Scanning**
 - ✓ De Algemene Administratie Douane en Accijnzen (AAD&A) zet zijn strijd tegen de import van drugs verder via het 100%-scanningproject. Dit project streeft ernaar om alle containers in de haven van Antwerpen te scannen en te controleren op het bevatten van drugs.
- **Een algemene bewustmakingscampagne over gezonde voeding en de gevaren van sedentair gedrag**
- **MOVE room in het North Galaxy - gebouw (NOGA)**
 - ✓ In deze ruimte worden bewegings- en danscursussen en andere welzijnsbevorderende initiatieven georganiseerd.

Actie die bijdraagt aan SDG 5:

- **Boost her**
 - ✓ Boost Her is een project dat het glazen plafond wil doorbreken door ons vrouwelijk talent aan te moedigen zich kandidaat te stellen voor verantwoordelijke functies. Concreet beoogt het "Boost HER"-project om vrouwen de instrumenten te geven die zij nodig hebben om vooruitgang te boeken in hun loopbaan. Op basis van verschillende studies en bevindingen op

het gebied van het glazen plafond biedt het project vrouwen gesimuleerde beoordelingen, maar ook instrumenten voor loopbaanbegeleiding en -ontwikkeling. Start van de Campagne 3.0. vond plaats in september.

Acties die bijdragen aan SDG 8:

- **Gezond Telewerken**
 - ✓ Een actieplan werd uitgewerkt om medewerkers te informeren, te stimuleren en te ondersteunen om gezond te telewerken.
 - ✓ Sport @ home activiteiten vonden plaats
 - ✓ Virtuele Move Week werd georganiseerd
 - ✓ Actie "Move with us" werd in samenwerking met HoWest uitgerold.
- **Deconnectiebeleid**
 - ✓ De focus lag hier voornamelijk op bewustmaking. Medewerkers werden geïnformeerd en gesensibiliseerd over het belang van deconnectie.
 - ✓ De zelf-evaluatie tool werd in gebruik genomen.
- **Stress- en burn-outpreventie**
 - ✓ Het vernieuwde EAP - Employee Assistance Program werd gegund en geherlanceerd. Dit programma voorziet in psychologische ondersteuning, coaching en juridisch advies.
 - ✓ De FOD Financiën biedt tussenkomst voor 6 sessies psychologische ondersteuning.

Acties die bijdragen aan SDG 11:

- Communicatie- en sensibilisercampagne om werknemers aan te zetten tot zachte mobiliteit.
- PLAGE-proces voor vermindering energieverbruik en CO²-emissie in 10 gebouwen FOD Financiën in Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Project plaatsen van oplaadpunten voor elektrische dienstauto's in NOGA.

Acties die bijdragen aan SDG 12:

- **Self Service Notariaat**
 - ✓ Via deze toepassing kunnen de Belgische notarissen, mits betaling, hypothecaire getuigschriften aanvragen. Oorspronkelijke getuigschriften worden nog steeds manueel door de medewerkers van de kantoren Rechtszekerheid (RZ) opgesteld. Aanvullende getuigschriften zullen, via een te ontwikkelen webservice, automatisch opgesteld en afgeleverd worden. Deze verdere digitalisering en automatisering van het opstellen van getuigschriften voor het notariaat zal een verhoogde efficiëntie en tijdsbesparing voor zowel de kantoren RZ als het notariaat betekenen.

- **Digitalisering behandeling van erfloze nalatenschappen**
 - ✓ Dit project betrof de eerste stap in de digitalisering van de behandeling van erfloze nalatenschappen. Een studie om de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een gedigitaliseerde flow van dossiers 'onroerende goederen' tussen de verschillende Patrimoniumdiensten werd uitgevoerd.
- **eBOX**
 - ✓ Dankzij dit project hoeven we geen papier meer te versturen. Het gewenste document wordt beschikbaar gesteld op MMF en de belastingplichtige krijgt een notificatie via eBOX.
- **Data on Web**
 - ✓ We bieden belastingplichtigen de mogelijkheid om grote volumes van documentatie te delen via MMF (vooral in het kader van controle) zodat deze documenten niet meer op papier dienen aangeboden te worden.

Actie die bijdraagt aan SDG 15:

- **CITES**
 - ✓ Dit project richt zich op de strijd tegen de invoer, uitvoer of doorvoer van invasieve uitheemse planten - en diersoorten is een dagelijkse activiteit van de FOD Financiën, in samenwerking met FOD Volksgezondheid, Veiligheid van Voedselketen en Leefmilieu.

Acties die bijdragen aan SDG 16:

- **Redesign Fisconetplus**
 - ✓ Fisconetplus (publieke toegang) werd geremodelleerd om aan de GDPR vereisten te voldoen. In concreto diende de publieke toegang tot Fisconetplus losgekoppeld te worden van een Microsoft-account.

Acties die bijdragen aan SDG 17:

- **Precad online**
 - ✓ Het project omhelsde de digitalisering van het eerste deel van het PRECAD-proces in het kader van de aanvragen vanwege de landmeters. De landmeter stelt het verzoek om identificatoren rechtstreeks online via een dynamisch aanvraagformulier PRECAD in plaats van met een aanvraag door middel van een document dat per post (gebeurt niet vaak) of per e-mail wordt verzonden.

Verduurzaming van het wagenpark

In het kader van de voortzetting van de modernisering van het wagenpark heeft de Stafdienst B&B in 2020 een grondige analyse gemaakt van de gebruiksgegevens van de voertuigen voor het jaar 2019 (coronavrij jaar).

Op basis van deze analyse werd vooropgesteld om het wagenpark in 2021 te verminderen met 51 voertuigen. Deze doelstelling werd gerealiseerd. Het wagenpark van onze FOD telt 53 voertuigen minder dan vorig jaar.

Het wagenpark van de FOD Financiën telt eind 2021:

- 301 personenwagens (*zijnde 66 stuks minder dan vorig jaar*)
- 162 bestelwagens (*zijnde 11 stuks meer dan vorig jaar*)
- 4 minibussen (*zijnde 1 stuk meer dan vorig jaar*)
- 29 motorfietsen (*zijnde exact evenveel als vorig jaar*)
- 7 vrachtwagens (*zijnde exact evenveel als vorig jaar*)
- 9 aanhangwagens (*zijnde 1 stuk meer dan vorig jaar*)

TOTAAL 513

Vaststellingen:

- ✓ 33 % van het wagenpark van de FOD Financiën is minder dan 3 jaar oud.
- ✓ 66 % van het wagenpark is jonger dan 5 jaar oud.
- ✓ 13 % van het wagenpark (64 voertuigen) is ouder dan 10 jaar: hierbij 5 scanvoertuigen.
- ✓ In 2022 zullen 42 voertuigen de ouderdom van 10 jaar bereiken.
- ✓ 22,0 % van de voertuigen heeft als brandstoftype CNG, of zijn elektrisch, plug-in-hybride of hybride. Vorig jaar bedroeg dit percentage 17,9%.
- ✓ 24,4 % van de voertuigen heeft een eco-score hoger dan 75. Vorig jaar bedroeg dit 19,9 %.
- ✓ Op 31.12.2020 heeft 17 % van de voertuigen als brandstoftype CNG, elektrisch, hybride of plug-in-hybride. Na de rationaliseringsoefening stijgt dit tot 20 %.
- ✓ In 2021 bedroeg het totale brandstofverbruik:
 - o Benzine: **316 555 liter** (296 164 liter in 2020)
 - o Diesel: **75 849 liter** (85 766 liter in 2020).
- ✓ Het wagenpark bevat nog 15 dieselveertuigen met euronorm 3 of 4, waaronder 1 vrachtwagen en 5 scanvoertuigen (met specifieke scanapparatuur) die, door de aard van het voertuig, langer dan 10 jaar operationeel blijven. Voor de 9 resterende dieselveertuigen met euronorm 4 is er geen probleem voor de toegang tot de LEZ-zones. Deze voertuigen werden verplaatst naar Wallonië of kregen een vrijstelling.

DO-criteria in overheidsopdrachten

We verduurzamen onze overheidsopdrachten (vanaf 30.000 EUR) door hier duurzaamheidscriteria en/of -vereisten in op te nemen, wanneer het voorwerp van het contract zich daartoe leent. Bedrijven maken meer kans om een contract in de wacht te slepen als zij aan de gestelde criteria voldoen. Hierdoor worden zij aangemoedigd om duurzaamheid in hun activiteiten te integreren. Voor we een bestek opstellen analyseren we telkens de markt om te bepalen welke criteria interessant zouden zijn om in partnerschap met onze cliënten toe te voegen. Dit helpt om de selectiecriteria te verbeteren of verder aan te vullen.

Duurzame voeding

Fedorest streeft naar een dienstverlening op maat, met aandacht voor onze klanten, kwaliteitsvolle maaltijden en onze planeet. Fedorest wil bijdragen tot het welzijn van de medewerkers van de FOD

Financiën. Dit kunnen we bereiken door het op maat aanbieden van verse, gezonde en duurzame maaltijden aan eerlijke prijzen.

Op korte termijn engageert Fedorest zich voor twee concrete initiatieven: het behalen van het good food label voor Brussel en het verminderen van de voedselverspilling en het afval in de keukens. Teneinde het good food label te behalen zal Fedorest onder andere: de hoeveelheid vlees en vis verminderen, koken met seizoensgroenten- en fruit, gebruik maken van de aromatische kruiden uit de moestuin van het North Galaxygebouw, informatiecampagnes organiseren voor de sensibilisering van klanten en medewerkers en een selectie aan producten vervangen door een biologisch alternatief.

6.6. FOD Mobiliteit en Vervoer

(Mevrouw Anne-Sophie Verhaegen, lid van de ICDO, en Mevrouw Anne Berghmans, plaatsvervangster)

De activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (CDO) van de FOD Mobiliteit en Vervoer is als volgt samengesteld:

- een coördinatrice, attaché bij het DGDMS;
- een secretaresse;
- een Mobility Manager;
- een verantwoordelijke voor het interne milieubeheer (EMAS);
- een vertegenwoordiger van elk DG inzake DO;
- een coördinatrice “handistreaming”;
- een coördinatrice “gendermainstreaming”;
- een coördinatrice “armoede”;
- een verantwoordelijke “duurzame aankopen”;
- twee medeverantwoordelijken “diversiteit”;
- een vertegenwoordigster van de Sociale Dienst;
- een vertegenwoordiger van Budget;
- een preventieadviseur;
- een vertegenwoordiger van BELIRIS.

De leden vergaderen meermaals per jaar om de voortgang van de lopende projecten door te nemen. Er worden verslagen van deze vergaderingen opgesteld.

De opdrachten van de cel draaien rond de mobiliteit en de 3 pijlers van duurzame ontwikkeling en de bewustmaking van het personeel rond de actuele maatschappelijke uitdagingen.

De sociale pijler

De onder deze pijler uiteengezette materies omvatten twee speerpunten:

- *De speerpunt burger* → acties in verband met het mobiliteitsbeleid: **gender mainstreaming**, **handicap** (UNCRPD), **armoede** (federaal plan);
- *De speerpunt human resources* → acties betreffende het personeel van de FOD: **diversiteit** (gender, handicap, LGBTIQ, armoede, multiculturaliteit, enz.).

De coördinatoren van elk van deze materies zien toe op de follow-up van de federale plannen en nemen deel aan verschillende coördinatievergaderingen.

Handicap UNCRPD

In 2021 heeft de coördinatrice “handistreaming” deelgenomen aan de vergaderingen van het Federaal Netwerk Handicap en bijgedragen aan de opmaak van het **federaal actieplan handicap 2021-2024**, dat op 16 juli 2021 door de ministerraad is goedgekeurd, in het kader van de follow-up van de aanbevelingen van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Armoede

De verantwoordelijke “armoede” heeft deelgenomen aan de vergaderingen van het Federaal Netwerk Armoedebestrijding (7 september, 29 oktober 2021) en aan de voorbereiding van het genoemde **federaal plan**.

Gender mainstreaming (GM)

Het gendermainstreamingsbeleid van de FOD Mobiliteit en Vervoer wordt beheerd door de coördinatrice gendermainstreaming van de FOD en haar plaatsvervanger.

Hierbij kan voor het jaar 2021 in het bijzonder gewezen worden op volgende werkzaamheden:

- Activering van de heer Lennert Popelier, Nederlandstalige jurist-attaché van de Centrale Juridische Dienst van de FOD Mobiliteit en Vervoer, als plaatsvervanger toegevoegd aan de coördinatrice gendermainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer.
- Op 11 juni 2021 nam de federale ministerraad **het federaal plan gendermainstreaming aan voor de huidige legislatuur (2020-2024)**. Voor de minister van Mobiliteit wordt hierbij voorzien in 6 prioritair te realiseren actiepunten. De coördinatrice gendermainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer en haar plaatsvervanger droegen bij aan de totstandkoming van de formulering van deze zes actiepunten; dit na uitgebreid overleg met de diverse diensten van de FOD Mobiliteit en Vervoer alsook veelvuldige contacten met de Beleidscel van de minister van Mobiliteit.
- Op 17 december 2021 wordt het tussentijds verslag over de vorderingen in het verwezenlijken van de doelstellingen vervat in het federaal plan gendermainstreaming ingediend bij het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. De coördinatrice gendermainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer en haar plaatsvervanger droegen bij aan de totstandkoming van dit tussentijds verslag; dit na uitgebreid overleg met de diverse diensten van de FOD Mobiliteit en Vervoer alsook veelvuldige contacten met de Beleidscel van de minister van Mobiliteit.
- De coördinatrice gendermainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer en haar plaatsvervanger stonden in voor het organiseren van opleidingen en het verspreiden van informatie binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer omtrent de geïntegreerde genderaanpak en de concrete uitvoering daarvan. Daarbij kan in het bijzonder worden gewezen op de presentatie die werd gegeven rond de regelgeving gendermainstreaming in het kader van de *ad hoc* Fiets Commissie van 8 oktober 2021.

De coördinatrice gendermainstreaming van de FOD Mobiliteit en Vervoer en haar plaatsvervanger verzekeren permanent de opvolging van de regelgeving gendermainstreaming binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer; in het bijzonder de budgettaire aspecten verbonden aan de wet van 12 januari 2007.

Diversiteit

De stafdienst P&O volgt het diversiteitsbeleid van de FOD Mobiliteit en Vervoer.

In 2021 heeft de cel Diversiteit, gelet op de situatie van de gezondheids crisis, minder acties uitgevoerd:

- Diverse mededelingen/artikelen via de interne media over verschillende diversiteitsthema's;
- Follow-up van de dossiers over de aanpassing van de werkposten (handicap) in de FOD, maar ook thuis (uitrusting ter beschikking gesteld);

- Distributie van transparante gezichtsmaskers (handicap en covid) aan personeelsleden die met dove/slechthorende collega's werken;
- Aanpassing pensioenopleiding: verzoek om 2 gebarentaaltolken voor interne opleiding (november 2021);
- Organisatie van integratiesessies over diversiteit met de actieve deelname van nieuwe medewerkers;
- Aanstelling van een nieuwe Franstalige medeverantwoordelijke diversiteit en kennisoverdracht;
- Checklist diversiteit voor leden van rekruteringspanels (goede gewoonten);
- Deelname aan jobbeurs in het domein van de diversiteit;
- Uitwerking van het ontwerp van het nieuwe diversiteitsplan (lopende);
- Ontwerp van een SharePointpagina diversiteit;
- Deelname van de Franstalige medeverantwoordelijke diversiteit aan het "Certificat inter-universités : Les atouts de la diversité : prévenir les discriminations et promouvoir l'inclusion" (= interuniversitair certificaat UCL-ULB: De troeven van de diversiteit: discriminatie voorkomen en inclusie bevorderen)?

De milieupijler

De vertegenwoordigster van onze FOD nam deel aan de vergaderingen van het Adviescomité SEA voor de beoordelingsprocedure van de effecten van de plannen en programma's die aanzienlijke effecten kunnen hebben op het milieu).

De FOD Mobiliteit en Vervoer is sinds 2007 EMAS-geregistreerd. 2020 vormde de start van een nieuwe 3-jarige cyclus. De studie van de impact van onze activiteiten werd dus bijgewerkt. Deze bijwerking leidde tot nieuwe doelstellingen en actieplannen. In de milieuverklaring die op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer staat, worden de ter zake ondernomen acties uitvoerig beschreven.

De Milieuverklaring 2021 (resultaten 2020) van de FOD stelt de resultaten op het vlak van het ecobeheer van ons gebouw voor en geeft tevens een overzicht van de acties en projecten die zijn uitgevoerd in het kader van onze EMAS-registratie.

De projecten die verband houden met de verschillende opdrachten van onze FOD zullen verderop in dit verslag meer in detail worden toegelicht. Laten we echter de stand van zaken opmaken van het ecobeheer van ons gebouw, het City Atrium:

PMD-afval, restafval en papier

Wat het PMD- en restafval betreft, hebben wij vanaf april 2020, bij het begin van de lockdown, een drastische vermindering van dit afval vastgesteld, die rechtstreeks verband houdt met de lage bezettingsgraad van het City Atrium.

De daling van het papierverbruik is minder groot, maar dit wordt verklaard door het feit dat sommige diensten in 2020 van de situatie gebruik hebben gemaakt om hun archieven op te schonen, waardoor een aanzienlijke hoeveelheid papier werd weggegooid.

Energie: elektriciteit en gas

Als we naar de energiesituatie kijken, zien we dat:

- ons elektriciteitsverbruik sterk daalde tijdens de eerste weken van lockdown, toen iedereen thuis was. Het verbruik in de tweede jaarhelft van 2020 was uiteindelijk vergelijkbaar met dat

van dezelfde periode in 2019. Dit kan worden verklaard door het feit dat ondanks de aanwezigheid van slechts een beperkt aantal mensen in het City Atrium (ongeveer ¼ van de gebruikelijke bezettingsgraad) er werd gestreefd naar een optimaal comfort voor degenen die omwille van dienstnaden ter plaatse waren.

- in absolute waarde is ons gasverbruik gedaald, maar niet in verhouding tot de bezettingsgraad. Er doet zich zelfs een fenomeen voor van een hoger verbruik van juni tot september, de maanden waarin er gewoonlijk helemaal geen verwarming is. Dit is een gevolg van de aanbevelingen van de wetenschappelijke instanties die hebben geadviseerd om enkel met verse lucht te werken, om te voorkomen dat lucht met het virus in het gebouw wordt rondgeblazen. Deze lucht zorgde ervoor dat het gebouw afkoelde.

Er kan dus worden geconcludeerd dat de COVID-19-crisis een aanzienlijke impact heeft gehad op de vermindering van het afval- en waterverbruik in het City Atrium. Ons energieverbruik is daarentegen relatief stabiel gebleven.

Het zal des te belangrijker zijn om de evolutie de komende jaren op de voet te volgen, omdat we moeten voldoen aan de nieuwe PLAGE-regelgeving voor grote gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Merk op dat onze FOD het Label Ecodynamische onderneming behaalde, gecoördineerd door de gewestelijke administratie Leefmilieu Brussel, in mei 2021. Deze officiële en gratis erkenning belooft en stimuleert de in Brussel gevestigde ondernemingen, verenigingen en instellingen die zich inzetten om de impact van hun activiteiten op het milieu te verminderen. Het label belooft geen ecoproducten of ecodiensten; het is bedoeld om de manier waarop de organisatie haar activiteit uitvoert, te beoordelen, niet de activiteit zelf. Zo worden de stappen die men in ecobeheer zet, gevaloriseerd, met name op het vlak van het beheren en voorkomen van afval, het rationeel energiegebruik, het beheer van de mobiliteit van werknemers, enz.

De economische pijler

Deze pijler betreft vooral de duurzame aankopen.

Eind 2020 werd een interne werkgroep bestaande uit verschillende vertegenwoordigers van het milieubeheer (EMAS) en van de dienst Overheidsopdrachten opgericht.

Het hoofddoel dat deze werkgroep nastreeft, is de diensten helpen om bij hun aankopen beter rekening te houden met duurzaamheid. Zo vervult deze groep een rol als bewustmaker naar de diensten toe voor wat betreft de duurzame aard van overheidsopdrachten en de procedures voor de toekenning van subsidies.

De eerste vergadering van deze werkgroep bood de gelegenheid om een stand van zaken op te maken en verbeteringspistes voor 2021 te verkennen. Een van deze pistes betreft de manier waarop we nauwkeuriger kunnen toezien op de opname van duurzaamheidscriteria in de bestekken.

In juni 2021 kwam de werkgroep opnieuw samen.

Tijdens de vergaderingen over de inventaris van de contracten moedigt de dienst Overheidsopdrachten de beherende diensten aan om vooraf na te denken over de plaatsing van hun toekomstige opdrachten en over de mogelijkheid om er duurzaamheidselementen in op te nemen. Zodra de inventaristabel up-to-date is, brengt de dienst Overheidsopdrachten de vertegenwoordigers van het EMAS-beheer op de hoogte zodat deze laatsten de beherende diensten zouden helpen om de duurzaamheidscriteria concreet te formuleren en samen met hen de beste plaats om deze in te lassen (in het voorwerp van de opdracht, in de beschrijving van de opdracht, in de selectie- en gunningscriteria of in de technische specificaties) te bepalen.

Tot slot zet de FOD Mobiliteit zijn project voor de vergroening van het voertuigenpark (zie punt hieronder) voort.

De onderhoudsproducten en het kantoomateriaal zijn bovendien grotendeels gelabeld en ze voldoen aan bindende duurzaamheidscriteria.

Mobiliteit

Bij onze FOD is duurzame mobiliteit een heel belangrijk thema.

Daarom willen we dan ook graag het goede voorbeeld geven.

Het merendeel van onze medewerkers maakt gebruik van het gratis openbaar vervoer voor woon-werkverplaatsingen.

Voor dienstreizen proberen we ook prioriteit te geven aan zachte en duurzame mobiliteit.

Zo kan er gebruik gemaakt worden van de 10 fietsen, 2 e-bikes of de e-steps die beschikbaar zijn aan het onthaal.

Deze kunnen eenvoudig via mail gereserveerd worden, er is ook veiligheidsmateriaal beschikbaar aan het onthaal (helmen, veiligheidshesjes, handschoenen).

Voor dienstverplaatsingen met de fiets kan er een fietsvergoeding aangevraagd worden.

Als de medewerkers voor dienstverplaatsingen wensen gebruik te maken van het openbaar vervoer kunnen ze bij hun dienst een E-ticketing van NMBS aanvragen; deze kan op de e-ID geladen worden.

Ook zijn er bij verschillende diensten een aantal MIVB mobib-kaarten aanwezig en kan er voor dienstverplaatsingen met De Lijn of TEC een terugbetaling aangevraagd worden.

In 2015 werd een project gelanceerd om het wagenpark te rationaliseren en te vergroenen. Waar we ons tot vandaag nog steeds voor blijven inzetten.

We hebben momenteel 32 hybridewagens, 9 CNG-wagens op een totaal van 156 voertuigen.

We zorgen ervoor dat we onze verplichtingen met betrekking tot het Bedrijfsvervoerplan (BVP) respecteren.

Verder proberen we onze medewerkers zo goed mogelijk te sensibiliseren en te informeren op het vlak van duurzame mobiliteit.

Dit doen we door middel van verschillende communicaties: wereldfietsdag, herinneren aan de korting voor NMBS-schoolabonnementen, organiseren van de week van de mobiliteit, ...

Om de gewesten in hun strijd voor een betere luchtkwaliteit (via de invoering van lage-emissiezones - Low Emissions Zones) te ondersteunen, verstrekt de DIV de gewestelijke overheid bepaalde technische gegevens uit de Kruispuntbank van de Voertuigen.

Het doel is om de gewestelijke overheden in staat te stellen de voertuigen te controleren die vanwege hun negatieve invloed op de luchtkwaliteit niet meer op hun grondgebied worden toegelaten. De terbeschikkingstelling van deze gegevens wordt geregeld door het sluiten van een gegevensuitwisselingsprotocol.

Bewustmaking – communicatie

In het raam van onze EMAS-registratie wordt elk jaar een communicatieplan voor duurzame ontwikkeling opgesteld.

- In maart 2021 werd een “Let’s talk”-conferentie georganiseerd: “In het hart van de klimaatuitdaging: de rol van de mobiliteitssector” met de heer met Jean-Pascal van Ypersele en 3 DG's.
- Van 16 tot 21 september 2021 heeft de cel DO de “Week van de mobiliteit en duurzame ontwikkeling” georganiseerd. Het activiteitenprogramma zag er als volgt uit:
 - Maak op een veilige manier kennis met de e-step in het verkeer door VIAS tijdens de lunchpauze;
 - Wedstrijd ‘Het duurzaamste recept’;
 - Schoonmaken van het kanaal van Brussel in kajaks tijdens de middagpauze met de vereniging “Canal It Up”;
 - Ontdek de bouwwerven van Beliris met een interactieve kaart van Brussel;
 - Nationale Telewerkdag (door VIAS);
 - Ontbijt aangeboden aan FOD-fietsers, toekomstige fietsgebruikers of iedereen die geïnteresseerd is in fietsen als vervoermiddel in aanwezigheid van de minister van Mobiliteit en mevrouw de voorzitter met een online handleiding en infofiches over fietsreparatie;
 - “Q Time” BELIRIS: Urban Mining - case studies ZIN (beheer van sloopafval).
- Er werden ook mededelingen gedaan via artikelen op het intranet over diverse thema's zoals milieuresultaten, diversiteit, enz.
- Een door de cel DO opgestelde adventskalender werd in de maand december op het intranet gepubliceerd. In de kalender staan ludieke, solidaire en duurzame acties die aansluiten op de "SDG's" (Sustainable Development Goals – duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vastgelegd door de VN).

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling maakt integraal onderdeel uit van het Bestuursplan 2021, dat op 9 september 2021 door de minister en de voorzitter is goedgekeurd.

De beleids- en operationele doelstellingen zijn nauw verbonden met de DO en dit komt tot uiting in de Bestuursovereenkomst, die op 18 juni 2021 door de minister en de voorzitter werd goedgekeurd.

Op internationaal niveau is onze FOD actief betrokken bij het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) en bij de ontwikkeling van een nieuw plan voor aanpassing aan de klimaatverandering.

NEKP:

Op 26/05/2021 werd door de FOD Volksgezondheid en Leefmilieu een kick-offmeeting georganiseerd. Het verzoek was om “draaiboeken” in te voeren voor de NEKP-beleidslijnen en -maatregelen (policies & measures of PAM’s) die tot de bevoegdheden van onze sectoren behoren. De cel Eurocoördinatie coördineerde intern bij de FOD Mobiliteit en Vervoer de opmaak van deze fiches door de deskundigen van de verschillende directoraten-generaal, de goedkeuring ervan door de ministeriële kabinetten en de doorzending ervan naar de FOD Volksgezondheid en Leefmilieu uiterlijk op 30/09/2021. Op 25/10/2021 werd door de op FOD Volksgezondheid en Leefmilieu een nieuwe vergadering georganiseerd. Er werden nieuwe instructies gegeven voor de follow-up, de rapportage en de actualisering van het NEKP, die in de komende jaren verdere coördinatie zullen vergen.

Plan voor aanpassing aan de klimaatverandering:

Op 6/07/2021 werd door de FOD Volksgezondheid en Leefmilieu een kick-offmeeting georganiseerd. Dezelfde procedure voor het voorstellen van maatregelen werd gestart als voor het NEKP, met 30/10/2021 als uiterste datum voor de indiening van de fiches. De cel Eurocoördinatie was opnieuw

het SPOC voor dit plan en organiseerde verschillende interne vergaderingen en vergaderingen met de FOD Volksgezondheid en Leefmilieu om de vooruitgang te bespreken. Wij wachten op de politieke bekrachtiging van de voorgestelde maatregelen tijdens de interkabinettenvergadering om de coördinatie voort te zetten.

Enkele markante feiten van dit voorbije jaar:

DG Scheepvaart :

2021 stond in het licht van de verhoogde aandacht voor de dringende noodzaak om de scheepvaart te **decarboniseren**. Ook de sector, en in het bijzonder de Belgische reders in samenwerking met onze FOD zijn overtuigd van de noodzaak om de scheepvaart te decarboniseren met de ambitie om zero carbon shipping tegen 2050 (en -55% tegen 2030) waar te maken.

Schepen hebben een lange levensduur en aangezien de sector bij uitstek mondiaal is, moeten de oplossingen ook mondiaal worden uitgewerkt. Dit betekent dat de tijd om in actie te schieten nu is aangebroken.

België bij monde van de FOD Mobiliteit en Vervoer is één van de voorvechters van deze ambitie als actief lid van de Shipping High Ambition Group en heeft op de COP 26 ook een verklaring ondertekend die deze ambitie vastlegt. Ook op de COP 26 heeft België de Clydebank Declaration ondertekend. De landen die deze verklaring hebben ondertekend hebben zich geëngageerd om groene corridors uit te werken. Dit betekent dat zij zich engageren om samen te werken om bepaalde goederentransport tussen hun havens versneld te vergroenen of te decarboniseren en hierbij expertise op te doen die met de rest van de wereld kan worden gedeeld. Ook de Belgische scheepvaartsector staat achter dit initiatief.

Er moet nog heel veel technologie worden ontwikkeld om dit mogelijk te maken en dat zal in de eerste plaats moeten gebeuren door het gebruik van alternatieve brandstoffen zoals waterstof en ammoniak. Ook in ons land wordt hiertoe veel expertise opgebouwd en getest. Onze FOD heeft deze expertise gedeeld met de internationale gemeenschap via een internationale webinar georganiseerd door het DG Scheepvaart op 19 november. De opzet van deze webinar was om duidelijk te maken aan de internationale beleidsmakers welke de verwachtingen zijn van de sector naar hen. Het ontwikkelen van nieuwe technologie moet natuurlijk gebeuren in een stabiel juridisch kader en met duidelijke milestones zodat early movers niet worden benadeeld in de toekomst.

Nog in 2021 heeft het DG Scheepvaart een studie gepubliceerd over een onderzoek naar de mogelijkheden om kleinere schepen (<5000gt) zoals vissersschepen of pleziervaartuigen te decarboniseren aangezien de internationale wereld zich in de eerste plaats focust op de grote schepen. Voor de kleinere schepen zijn namelijk ook andere technologieën mogelijk zoals elektriciteit. Ook deze info werd gedeeld met de internationale gemeenschap via een submittie aan de IMO.

Het decarboniseren van de scheepvaart zal maar kunnen gebeuren als ook heel wat randvoorwaarden vervuld zijn. De alternatieve brandstoffen zullen beschikbaar moeten zijn en een economisch leefbaar alternatief moeten geven aan de scheepvaart. Dit zal heel veel groene energie vragen en nieuwe infrastructuur. Het DG Scheepvaart heeft dan ook de lead genomen in 2 belangrijke dossiers in het Fit for 55 package van de EU. Dit pakket behandelt immers net die randvoorwaarden die belangrijk zullen zijn voor de scheepvaart om die doelstellingen te halen.

Binnen het ETS-voorstel heeft het DG Scheepvaart het pilootschap gevraagd en gekregen voor de scheepvaartsector. Deze sector is immers zeer specifiek en zal marktinstrumenten nodig hebben om de zero carbon scheepvaart een economische leefbaarheid te verzekeren. Ook belangrijk is de EU Fuel Mar waarbij het DG Scheepvaart de Belgische positie zal uitwerken in het Be4Move platform dat door de FOD werd opgericht. Dit voorstel introduceert vanaf 2025 steeds strengere limieten voor de koolstofintensiteit van het energieverbruik van schepen, wat hen zou moeten verplichten alternatieve brandstoffen te gebruiken. Het is van toepassing op commerciële schepen van 5 000 brutoton en meer, ongeacht de vlag (vissersschepen zijn vrijgesteld).

Het dekt alle energie die aan boord wordt gebruikt wanneer het schip zich in een EU-haven bevindt, alle energie die door het schip wordt gebruikt op reizen tussen EU-havens en 50% van de energie die

wordt gebruikt op reizen die vertrekken vanuit of aankomen in een EU-haven. Vanaf januari 2030 moeten containerschepen en passagiersschepen in EU-havens ook worden aangesloten op de onshore-stroomvoorziening en deze gebruiken voor alle energiebehoeften terwijl ze op de ligplaats liggen, met enkele uitzonderingen.

Een nieuw ontwerp van koninklijk besluit betreft de implementatie van Bijlage V bij het Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen, gedaan te Londen op 2 november 1973, ook bekend als het MARPOL-verdrag (hierna: "Bijlage V").

Deze Bijlage gaat over het voorkomen van verontreiniging door vuilnis van schepen en beoogt dergelijke lozingen te verminderen en te elimineren. Bovendien is Bijlage V ook van toepassing op het lozen van afval van drijvende platforms. Er bevinden zich verschillende platforms in de Belgische wateren van de Noordzee. Om dit doel te bereiken wordt in Bijlage V in het algemeen een verbod ingesteld op het lozen in zee van alle afval, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald in de voorschriften 4, 5 en 6 van de genoemde Bijlage betreffende voedselresten, ladingresiduen, schoonmaakmiddelen en -additieven en kadavers van dieren. Voorschrift 7 van voornoemde Bijlage voegt uitzonderingen toe in verband met de veiligheid van het schip en de personen die zich aan boord bevinden en met accidenteel verlies. Bovendien worden in Bijlage V ook bijzondere gebieden vastgelegd die vanwege hun oceanografische en ecologische situatie en de bijzondere aard van hun verkeer zijn beschermd. Als gevolg daarvan wordt het lozen van afval er strenger gecontroleerd dan elders. De Noordzee is een van deze bijzondere beschermde gebieden. Bijlage V voorziet in havenstaatcontrole (uitgevoerd door de Belgische Scheepvaartcontrole) wanneer er goede redenen zijn om aan te nemen dat de kapitein of de bemanningsleden niet op de hoogte zijn van de essentiële methoden die aan boord moeten worden toegepast om verontreiniging door afval te voorkomen. Aan boord van het schip moet een afvalstoffenjournaal worden bijgehouden, waarin alle lozings- en verbrandingsverrichtingen worden geregistreerd. Het is dit journaal dat als bewijs dient bij inspectie van het vaartuig.

In 2021 werd ook het voorontwerp van HNS-wet voorgelegd aan de ministerraad. De wet beoogt de implementatie van het Internationaal Verdrag van 2010 inzake aansprakelijkheid en vergoeding voor schade in samenhang met het vervoer over zee van gevaarlijke en schadelijke stoffen (hierna: het HNS-Verdrag), dat werd aangenomen door een internationale conferentie georganiseerd door de Internationale Maritieme Organisatie (hierna: IMO) te Londen op 30 april 2010. Het HNS-Verdrag 2010 heeft als doel om personen, eigendommen en het milieu als gevolg van het vervoer over zee van schadelijke en potentieel gevaarlijke stoffen adequaat, tijdig en effectief te vergoeden voor verlies of schade.

Overeenkomstig de compensatieregeling van het HNS-verdrag van 2010, is de reder objectief aansprakelijk voor verlies of schade tot een bepaald bedrag, dat wordt gedekt door een verplichte verzekering die de reder moet afsluiten (eerste niveau). Het Compensatiefonds (het HNS-Fonds) voorziet in een aanvullende vergoeding wanneer de schade de aansprakelijkheidsgrens van de reder (tweede niveau) overschrijdt. Het HNS-fonds wordt gefinancierd door bedrijven en andere entiteiten die in een staat die partij is bij het verdrag hoeveelheden stoffen ontvangen die over zee zijn vervoerd en die de door het verdrag vastgestelde drempels overschrijden.

Een koninklijk besluit ter uitvoering is voorzien: dit besluit regelt de modaliteiten van de financiële bijdragen aan het HNS-Fonds alsook de jaarlijkse verklaringen en de communicaties met het HNS-Fonds.

Samen met Nederland en Duistland werden afspraken gemaakt voor een gezamenlijke invoering van dit verdrag om zodoende een gelijk speelveld voor de havens te bewaren.

Het DG Scheepvaart heeft er bij de IMO samen met een aantal andere landen voor gezorgd dat maatregelen zullen worden onderzocht om het geluid dat door schepen uitstraalt naar de mariene fauna te verminderen. Het DG Scheepvaart organiseerde samen met de dienst mariene milieu en de Koninklijke Belgische Redersvereniging daartoe een internationaal webinar "underwater radiated noise from shipping" op 30 maart. Het is namelijk opvallend dat alle maatregelen die het onderwatergeluid verminderen ook de uitstoot van NO_x, SO_x en CO₂ verminderen.

Ten slotte werd zoals voorgaande jaren ook verder gewerkt aan het efficiënte toezicht en ordehandhaving op zee van de bestaande regels voor de bescherming van het mariene milieu en de volksgezondheid. In 2021 werd het sniffervliegtuig voor de meting van SO_x en NO_x uitstoot van schepen ook uitgerust met een sensor voor het meten van black carbon. Black Carbon is een broeikasgas dat bijdraagt aan de opwarming van de aarde. Black carbon verwarmt de aarde door zonlicht te absorberen en de atmosfeer te verwarmen en door albedo te verminderen wanneer het op sneeuw en ijs wordt afgezet. De uitstoot van deze black carbon door de scheepvaart is nog weinig gekend. Samen met de BMM wil het DG Scheepvaart deze uitstoot beter in kaart brengen en hun ervaring opnieuw delen in de IMO.

DG Wegvervoer en Verkeersveiligheid

1. Technische normen voor betere milieuprestaties van nieuwe voertuigen

De laatste jaren is de noodzaak om de emissies van nieuwe voertuigen, zowel lichte (auto's en bestelwagens) als zware (vrachtwagens, touringcars, landbouwvoertuigen) beter te beheersen, een belangrijk punt van zorg geworden in het licht van de toenemende effecten van de klimaatverandering, maar ook na het Dieselgate-schandaal.

Om hen te dwingen betere milieuprestaties te leveren, werden er nieuwe technische normen voor motorvoertuigen opgelegd die vanaf 2019 geleidelijk en sequentieel in voege komen.

Voor lichte voertuigen (auto's en bestelwagens) werden er WLTP- en RDE-testmethoden aangenomen om de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en CO₂, het brandstofverbruik en de elektrische actieradius van lichte voertuigen (= WLTP-test, uitgevoerd in een laboratorium) alsook de uitstoot van de verontreinigende stoffen "fijne deeltjes" (FPM) en "stikstofoxiden" (NO_x) (= RDE-test, uitgevoerd in reële rijomstandigheden) beter te berekenen.

Vanaf 1 januari 2021 is de Euro 6d-norm van toepassing op de lichtste auto's en bedrijfsvoertuigen (d.w.z. met een referentiemassa van minder dan 1.305 kg). Deze eerste aanscherping van de RDE-emissiegrenswaarden zal vanaf 1 januari 2022 ook gelden voor lichte bedrijfsvoertuigen met een referentiemassa van meer dan 1.305 kg.

In dit verband is DG WVVV ook actief betrokken bij de lopende onderhandelingen op Europees niveau over de herziening van de CO₂-emissienormen voor lichte voertuigen, waarbij het ambitieuze standpunten ter zake verdedigt, waaronder de wil om een vervroegde uitfaseringsdatum voor voertuigen met verbrandingsmotoren vast te leggen.

Deze betrokkenheid zal evenzeer van belang zijn bij de komende onderhandelingen over de herziening van de CO₂-emissienormen voor zware bedrijfsvoertuigen en de emissienormen voor luchtverontreinigende stoffen (Euronormen).

2. Verplaatsingen per fiets en te voet aanmoedigen door te zorgen voor betere veiligheidsomstandigheden

In het kader van de vereende inspanningen om de Europese doelstelling om het aantal verkeersdoden tegen 2050 tot nul terug te brengen en tegen 2030 het aantal zwaargewonden met de helft te verminderen, werden er in 2021 diverse maatregelen met betrekking tot voetgangers en fietsers getroffen.

Eenzijds werd het Verkeersreglement aangepast om een begrijpelijk en veilig kader te scheppen dat het groeiende aantal verplaatsingen per fiets en te voet aanmoedigt en ervoor zorgt dat deze verplaatsingen in betere veiligheidsomstandigheden plaatsvinden. De aangebrachte wijzigingen omvatten onder meer:

- de invoering van fiets- en voetgangerslichten om de combinatie van verkeerslichten voor fietsers en voetgangers met het tweekleurensysteem mogelijk te maken;
- een verduidelijking van de reikwijdte van de fietsstraatborden, om de geldigheid van het F111-fietsstraatbord te beperken tot het volgende kruispunt;
- een verduidelijking van de bewegwijzering aan het begin en het einde van een "zonale fietsstraat".

Daarnaast heeft de FOD de taak op zich genomen om in juni 2021 een enquête te sturen naar de leden van de Federale Commissie voor Verkeersveiligheid (zie "doorlichting van het Verkeersreglement"). Het doel van deze aanpak is voorstellen te verzamelen ter verbetering van het Verkeersreglement om de veiligheid van de actieve vervoerswijzen zoals de fiets, de step, enz. te stimuleren en te verbeteren. De deelnemers hebben meer dan 200 voorstellen gedaan en onze diensten zijn momenteel bezig de verkregen resultaten te analyseren om na te gaan welke suggesties tot een wijziging van de huidige wetgeving kunnen leiden. Ten slotte neemt de veiligheid van de actieve weggebruikers, waarvan het aantal de laatste jaren gestaag toeneemt, een belangrijke plaats in in het Federaal Verkeersveiligheidsplan dat in het najaar van 2021 in overleg met de FOD Justitie en Binnenlandse Zaken werd opgesteld. Dit plan, dat concrete en gekwantificeerde doelstellingen bevat, waaronder de doelstelling om tegen 2050 het aantal verkeersdoden tot nul terug te brengen (tegenover 650 nu), bevat 32 maatregelen ter bevordering van de verkeersveiligheid, waarvan er verschillende bedoeld zijn om verplaatsingen met de fiets en te voet aan te moedigen door de veiligheidsomstandigheden voor de actieve weggebruikers te verbeteren (beter samenleven op de weg, risicogedrag sociaal onaanvaardbaar maken, controles doeltreffender maken, enz.). Dit Federaal Actieplan Verkeersveiligheid is geïntegreerd met de strategische plannen van de gewesten in een interfederaal plan genaamd "*All for zero: een gedeelde visie op verkeersveiligheid in België*". Al deze instrumenten werden voorgesteld tijdens Staten-Generaal van de Verkeersveiligheid op 23 november 2021, in aanwezigheid van de belangrijkste federale, gewestelijke en verenigingsactoren op het gebied van verkeersveiligheid.

3. De modal shift voor het goederenvervoer aanmoedigen

Momenteel loopt er een studie om te onderzoeken hoe een modal shift van goederenvervoer met bestelwagens of vrachtwagens naar duurzamere (elektrische) slepen kan worden ondersteund. Deze piste moet vanuit verschillende invalshoeken worden bekeken (bv. vanuit: het Verkeersreglement, aangezien een trekkend voertuig momenteel geen meerdere aanhangwagens mag trekken, rijbewijs, aangezien deze slepen een bestuurder hebben, technische componenten voor het remmen). Aangezien Nederland deze voertuigen onder een speciale en tijdelijke regeling heeft toegelaten, worden momenteel contacten gelegd met onze Nederlandse ambtsgenoten om nuttige informatie te verzamelen over de wettelijke regeling die zij hebben ingevoerd (in de ruimste zin: rijbewijs, verkeersreglement, technische specificaties van de voertuigen), zodat wij dit alternatief verder kunnen analyseren.

In het kader van de reeds in punt 2 genoemde doorlichting van het Verkeersreglement hebben meerdere van de verzamelde voorstellen betrekking op het gebruik van duurzamere vervoermiddelen en worden deze eveneens bestudeerd.

4. De digitalisering van vervoersdocumenten ondersteunen

Met betrekking tot de digitalisering van de vervoersdocumenten en in het raam van het proefproject dat de Benelux heeft opgestart, werden de inspanningen voor de uitbouw van een gemeenschappelijk Access Point (platform) om de toegang van de Benelux-autoriteiten tot e-CMR (elektronische vrachtbrieven) te harmoniseren en te vergemakkelijken, in de loop van 2021 voortgezet:

- Enerzijds werd de studie die op verzoek van de Benelux-autoriteiten door een consultancybureau is uitgevoerd, in april 2021 gepubliceerd;
- Anderzijds werd deze studie op 25 juni 2021 op het DTLF (Digital Transport and Logistic Forum) voorgesteld en zal deze bovendien op 8 december 2021 worden voorgesteld aan de DTLF-groep, d.w.z. aan de comitologiegroep waarin de vertegenwoordigers van de lidstaten werken aan de uitvoeringsbesluiten van Verordening (EU) nr. 2020/1056 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische informatie over goederenvervoer, het zogeheten "eFTI" (Electronic Freight and Transport).

Ter herinnering: deze verordening die in augustus 2024 in werking zal treden, maakt deel uit van het 3de Mobility Package en wil de digitale omschakeling van het goederenvervoer en de logistiek in de EU bevorderen door een rechtsgrondslag te creëren voor de elektronische overdracht van alle wettelijk vereiste gegevens tussen vervoers- en logistiekbedrijven enerzijds en nationale en Europese autoriteiten anderzijds.

Hoewel de verordening niet bindend is voor de digitalisering van vervoersdocumenten, bepaalt zij wel dat, wanneer gedigitaliseerde vervoersdocumenten worden gebruikt, de gegevens via gecertificeerde en compatibele eFTI-platforms en -dienstverleners moeten worden gedeeld. De doelstellingen zijn de vermindering van de administratieve kosten voor bedrijven, de verbetering van de handhavingscapaciteit van de bevoegde autoriteiten en de verhoging van de efficiëntie en duurzaamheid van het vervoer.

Ten slotte blijft het DG WVVV deelnemen aan DTLF-vergaderingen ter voorbereiding van de opmaak van uitvoeringshandelingen en gedelegeerde handelingen van de EU-verordening.

5. Implementatie van Verordening 2019/2144 betreffende de algemene veiligheid van motorvoertuigen

Met de goedkeuring van de “General Safety Regulation” (Verordening (EU) 2019/2144) van het Europees Parlement en de Raad betreffende de voorschriften voor de typegoedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd wat de algemene veiligheid ervan en de bescherming van de inzittenden van voertuigen en kwetsbare weggebruikers betreft) is de progressieve invoering van geavanceerde veiligheidsinrichtingen vanaf 2022 voor de nieuwe voertuigmodellen bekrachtigd.

Met de goedkeuring van deze maatregelen wil men tegen 2038 meer dan 25.000 levens redden en ten minste 140.000 ernstige verwondingen voorkomen. Zo wil men bijdragen tot de langetermijndoelstelling om het aantal doden en zwaargewonden op de weg tegen 2050 tot bijna nul te herleiden ("Vision Zero").

Door de bestuurders de kans te geven zich vertrouwd te maken met bestuurdersassistentietechnologieën, effenen en bevorderen deze geavanceerde veiligheidsvoorzieningen bovendien de overgang naar autonoom rijden, wat een aanzienlijk potentieel inhoudt om menselijke fouten te beperken en nieuwe mobiliteitsoplossingen aan te reiken.

Sinds de goedkeuring van de “General Safety Regulation” in november 2019 zijn de werkzaamheden van de Europese Commissie toegespitst op de voorbereiding en goedkeuring van een aantal secundaire wetgevingshandelingen (implementing en delegated acts) die tot doel hebben de technische details alsook de data voor de geleidelijke inwerkingtreding van de verschillende geavanceerde veiligheidsvoorzieningen die aan nieuwe voertuigmodellen worden opgelegd, vast te leggen.

In de loop van 2021 werden er al enkele aanvullende verordeningen aangenomen, die op 6 juli 2022 in werking zullen treden. Concreet gaat het om:

- Verordening (EU) 2021/1958 betreffende intelligente snelheidsondersteuning (ISA);
- Verordening (EU) 2021/1341 met betrekking tot systemen voor vermoeidheids- en aandachtswaarschuwing van de bestuurder;
- Verordening (EU) 2021/1243 voor de ondersteuning van de installatie van een alcoholslot;
- Verordening (EU) 2021/646 betreffende rijstrookassistentie;
- VN-reglement nr. 151 wat het dodehoekinformatiesysteem voor de detectie van fietsen betreft;
- VN-reglement nr. 152 wat de geavanceerde noodremsystemen betreft;
- VN-reglement nr. 158 inzake de veiligheid van achteruitrijbeweging met behulp van camera's of sensoren;
- VN-Reglement nr. 159 voor de detectie van voetgangers en fietsers;
- VN-reglement nr. 160 met betrekking tot de gegevensrecorder voor incidenten.

DG Luchtvaart

Met de komst op 1 september 2020 van een nieuwe directeur-generaal, de heer Koen Milis, heeft het DGLV het project opgestart om zijn strategie, visie en opdrachten te ontwikkelen om de organisatie klaar te maken voor de toekomst. We verfijnen de opdracht, de visie alsook onze strategie voor de toekomst. Wij passen ons organigram en onze ICT-architectuur aan om deze strategie te ondersteunen, en wij werken een retentiebeleid uit om ervoor te zorgen dat wij op onze werknemers kunnen rekenen om deze strategie tot een goed einde te brengen. De resultaten worden tegen eind 2021 verwacht.

De COVID-19-pandemie die eind maart 2020 begon, heeft geleid tot een drastische afname van vluchtuitvoeringen. Het DGLV werkt actief samen met zijn partners om het vlot verloop van de luchtvaartactiviteiten in het kader van de maatregelen ter bestrijding van de verspreiding van het virus mogelijk te maken. Er werden veel maatregelen genomen zowel voor de lichte luchtvaart als voor het commerciële passagiersvervoer. Er werden ook meerdere ontheffingen, vrijstellingen en reglementaire goedkeuringen verleend om de continuïteit van de vluchtuitvoeringen mogelijk te maken. Tot slot werden er adviezen en andere maatregelen gepubliceerd over de theorie-examens voor pilotenvergunningen, de drones en de modelluchtvaart, de permanente luchtwaardigheid van luchtvaartuigen, de passagiersrechten, de grensoverschrijdingen of de verlenging van vergunningen. Meer gedetailleerde informatie is beschikbaar op de [desbetreffende pagina van de DGLV-website](#).

Met betrekking tot de drones heeft het DGLV met de inwerkingtreding van Verordening (EU) 2019/947 tal van acties ondernomen om deze overgang te vergemakkelijken, zoals de publicatie van een koninklijk uitvoeringsbesluit op 8 november 2020, de invoering van een online registratieplatform, visuele en didactische hulpmiddelen, de deelname aan webinars en de actualisering van de website [droneguide.be](#) en de website van het DGLV. De geografische UAS-zones werden online gezet op de website [droneguide.be](#) en de communicatie werd versterkt met informatieberichten die op de website van de FOD werden gepubliceerd.

In toepassing van het Belgisch plan voor de luchtvaartveiligheid heeft het DGLV drie Belgische veiligheidsbrochures of "Aviation Safety Information Leaflet" (ASIL) op de website van de FOD gepubliceerd. Deze brochures worden meegedeeld aan de Belgische luchtvaartsector (piloten, ATO's, enz.) om het bewustzijn rond luchtvaartveiligheid te vergroten en de luchtvaartveiligheid zelf te bevorderen. Zij houden verband met de radiotelefonische fraseologie "Hold Short of Runway", met het nieuwe algemene meldingskader voor de toestand van het start- en landingsbaanoppervlak en met de schendingen van het luchtruim.

Acties ter verbetering van de veiligheid van de start- en landingsbanen zijn opgenomen in het Belgisch plan voor de luchtvaartveiligheid. Zij hebben betrekking op het naast de baan terechtkomen van een luchtvaartuig (Runway Excursion) en op het binnendringen van start- en landingsbanen (Runway Incursion). Op 25 november 2021 is voor het eerst een *National Runway Safety Forum* bijeengekomen. Tijdens deze vergadering hebben vertegenwoordigers van skeyes, luchthavens, de luchtvaartmaatschappijen, de AAIU en het DGLV besproken welke aanbevelingen van het "Global Action Plan for the Prevention of Runway Excursions - GAPPRE" als nationale aanbevelingen zullen worden overgenomen.

Op 13 oktober 2021 ging het [e-loket](#) voor pilotenvergunningen in België van start.

In deze eerste fase kunnen de piloten van paramotoren hun vergunning volledig online aanvragen. Verschillende stappen, zoals de bevestiging door een erkende monitor dat een examen met goed gevolg is afgelegd, werden in de elektronische procedure opgenomen.

Het Aviation Portal voor de inschrijving van luchtvaartuigen bestaat al sinds 2019. Het nieuwe e-loket voor de aanvragen van pilotenvergunningen is in dezelfde geest opgezet. Piloten kunnen inloggen op dit loket en met het doorlopen van slechts enkele schermen een vergunning aanvragen, zonder dat er papierwerk of brieven aan te pas komen. De aanvraag van een toelating tot het besturen van een paramotor gebeurt volledig elektronisch, evenals de bevestiging van het slagen voor een examen door een monitor. Zodra alles is ingevuld, kan de betaling onmiddellijk worden uitgevoerd.

Elektronische aanvragen werken natuurlijk volgens het “only once”-principe. Alle bij het DG Luchtvaart beschikbare informatie zal vooraf in de applicatie zijn ingevoerd voor optimaal gebruiksgemak. Voordat een toelating tot het besturen van een paramotor of attest vervalt, ontvangt de piloot een herinnering. Dit zal hem in staat stellen zijn vergunningen en aanvragen tijdig in orde te brengen. De digitale toepassing biedt niet enkel voordelen voor de piloten, maar zorgt ook voor verbeteringen in de administratieve verwerking door de diensten van het DG Luchtvaart. Dankzij deze toepassing wordt de kans op fouten of onvolledige aanvragen aanzienlijk verkleind. Er zijn minder manuele tussenkomsten voor onze diensten. Dit zal de verwerking vergemakkelijken en versnellen. In de toekomst zal het e-loket systematisch worden uitgebreid naar andere vergunningen, daarbij rekening houdend met de complexiteit van de procedures.

In het raam van de herziening van de Single European Sky (SES2+), zoals voorzien in de uitrol van de European Green Deal, werkt het DGLV aan de vastlegging van passende bepalingen die zullen leiden tot een milieuvriendelijker beheer van het luchtvaartverkeer. Tegelijkertijd heeft het DGLV, samen met zijn partners, de studie van de implementatie van de Belgian Airspace Vision 2030 voortgezet. De Belgian Airspace Vision 2030 is het resultaat van een gezamenlijke denkoefening van skeyes, het DGLV, Defensie en EUROCONTROL MUAC om de structuur, het beheer en de dienstverlening in het Belgische luchtruim te verbeteren.

In het kader van het wetgevingspakket “Fit for 55” coördineert het DGLV het Belgische standpunt over het Europese regelgevingsproject van het initiatief ReFuelEU Luchtvaart. Dit project beoogt de ontwikkeling van de sector van de duurzame vliegtuigbrandstof (Sustainable Aviation Fuel, SAF) door de invoering van een verplichting voor leveranciers om aan luchthavens te leveren en voor luchtvaartmaatschappijen om het aan boord te nemen. Het DGLV heeft ook bijdragen geleverd aan andere dossiers in het luchtvaartpakket, zoals de herziening van de EU-regeling voor de handel in emissierechten (EU ETS) of de richtlijn betreffende de invoering van een infrastructuur voor alternatieve brandstoffen.

Het DGLV heeft er als toezichhoudende autoriteit ook voor gezorgd dat alle nodige clausules werden opgenomen in de aanbesteding voor het nieuwe brandstofbevoorradingscontract op Brussels Airport, opdat de overstap naar het gebruik van duurzame vliegtuigbrandstoffen zonder vertraging mogelijk zou zijn.

Tot slot heeft het DGLV in samenwerking met het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM) voortgewerkt aan de implementatie van het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA) van de ICAO, waarbij de actualisering van de lijst van betrokken luchtvaartmaatschappijen en de Belgische CO₂-uitstoot voor het jaar 2020 aan de ICAO zijn doorgegeven.

DG Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid

1. Spoorweglawaai

In 2017 vonden in een ad-hocwerkgroep met de verschillende interveniënten de besprekingen plaats over hoe de retrofitting van de wagons moet worden ondersteund.

Uit het werk dat deze groep heeft verzet, bleek dat een subsidiesysteem de meest aangewezen oplossing was voor de ondersteuning van de retrofitting van wagons die in België rijden.

Een nota met het voorstel om dit systeem in te voeren werd voorgelegd aan de minister van Mobiliteit die het voorstel heeft goedgekeurd.

In de loop van 2019 heeft het DG DMS het in te voeren subsidiesysteem in detail vastgelegd.

De tekst van de wet tot instelling van dit mechanisme werd vervolgens voorgelegd aan de ministerraad en daarna, overeenkomstig de regelgeving inzake staatssteun, aan de Europese Commissie. In november 2021 zijn de besprekingen met de Europese Commissie nog steeds lopende.

Op 16 juni 2019 is de Uitvoeringsverordening (EU) 2019/774 in werking getreden. Dit houdt in dat

lawaaiere wagons vanaf december 2024 niet meer mogen rijden op bepaalde gedeelten van het Europese spoorwegnet die als "Stillere routes" ("Quieter routes") bekend staan. Het DG DMS heeft in samenwerking met Infrabel de baanvakken van het Belgische spoorwegnet geïdentificeerd die als stillere routes moeten worden beschouwd op basis van de op Europees niveau vastgestelde methodologie. De lijst van deze stillere routes is formeel ter kennis gebracht van het Europese Spoorwegbureau en aan de Europese Commissie overeenkomstig de bepalingen van de uitvoeringsverordening. Deze lijst, evenals een kaart van de stillere routes in België is beschikbaar op de website van het Europees Spoorwegbureau.

2. Bijdragen tot de ontwikkeling van de drie goederencorridors die België doorkruisen ter versterking van het concurrentievermogen van het internationale goederenvervoer per spoor

De drie corridors die België doorkruisen, zijn de corridor Noordzee-Middellandse Zee (RFC NSMED), waarvan het DG DMS het permanent voorzitterschap waarneemt, de corridor Rijn-Alpen (RFC RALP) en de corridor Noordzee-Baltische Zee (RFC NSB), waarvoor het DG DMS het voorzitterschap in de loop van 2021 waarnam.

RFC NSMED: Het aanbod van de RFC NSMED is gebaseerd op een jaarlijks door de spoorwegondernemingen ingediende wensenlijst. Dankzij deze lijst blijft het aantal conflicten op de RFC laag en beantwoordt het aanbod aan de huidige behoeften. De voor 2021 aangeboden capaciteit is met 12% gedaald ten opzichte van de voor 2020 aangeboden capaciteit (in km). Ook voor het jaar 2021 werd een daling van de aanvragen van vooraf geregelde treinpaden met 10% vastgesteld. Bij de verlaging van het RFC-aanbod moet rekening worden gehouden met het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, en dus uit de RFC NSMED, op 1 januari 2021. Het spoorverkeer heeft zich in 2021 gedeeltelijk hersteld. Deze "terugkeer naar de normaliteit" had gevolgen voor de stiptheid van de corridor. Hoewel de stiptheid tussen april en augustus 2020 was verbeterd, betekende de heropleving van het passagiersvervoer naar het niveau van vóór de pandemie namelijk een daling van de stiptheid voor de goederentreinen op de RFC. De stiptheid ligt dus weer onder de door de RFC vooropgestelde doelen. In 2021 heeft het permanente team van de RFC NSMED het proefproject Lyon - Bettembourg, dat in 2020 was opgezet, voortgezet. Het doel van dit proefproject is toezicht te houden op de dagelijkse gang van zaken in de terminals van Lyon en Bettembourg, teneinde het stipte vertrek van de treinen te bevorderen. Ten slotte heeft de raad van bestuur van de RFC NSMED tijdens zijn vergaderingen een speciale tijdsspanne ingeruimd voor terminalvertegenwoordigers, zodat er beter rekening kan worden gehouden met hun belangen.

RFC RALP: De haalbaarheidsstudie "Rail-Collaborative Decision Making" (R-CDM), die de overdraagbaarheid van het in de luchtvaart gebruikte model van "Air-Collaborative Decision Making" naar het spoor moet aantonen, is in 2021 voltooid. In de studie komt men tot het besluit dat het mogelijk was de overdracht uit te voeren. Het gevolg dat aan het R-CDM moet worden gegeven, wordt momenteel onderzocht. Eind 2020 heeft de beheersraad van de corridor ook een langetermijnanalyse (tot 2030) gemaakt van de capaciteitsproblemen op de RFC. Op basis van de conclusies van deze analyse heeft de raad van bestuur van de RFC RALP in 2021 een werkgroep opgericht. Het doel van deze werkgroep is informatie uit te wisselen over infrastructuurprojecten en groeivoorzichten te delen tussen de landen die lid zijn van de RFC RALP. Deze werkgroep moet eind 2021 klaar zijn. Ten slotte is het aanbod van de RFC RALP tussen 2020 en 2021 weliswaar stabiel gebleven, maar zijn de aanvragen van vooraf geregelde treinpaden voor het jaar 2021 met 34% gedaald.

RFC NSB: In 2021 kreeg de RFC NSB een positief antwoord van de Europese Commissie op haar verzoek om uitbreiding naar de havens van Gent/Terneuzen en Zeebrugge, alsook naar Medyka in Polen. Ingevolge deze positieve beslissing is het traject van de corridor gewijzigd en zullen de eerste treinpaden naar de nieuwe bestemmingen in de dienstregeling van 2023 worden aangeboden.

De RFC NSB is ook medevormgever van een project tussen de RFC's onderling, met als doel het Europa-Azië verkeer te bevorderen. Een aanvraag voor Europese financiering voor het project zou tegen einde 2021 moeten zijn ingediend. Bovendien heeft de raad van bestuur van de RFC NSB tijdens zijn vergaderingen een speciale tijdsspanne ingeruimd voor terminalvertegenwoordigers, zodat er beter rekening kan worden gehouden met hun belangen. Verwacht wordt dat eind 2021 nog een tijdsspanne voor terminalvertegenwoordigers zal worden ingevoerd. Tot slot is het aanbod van de RFC NSB voor het jaar 2021 weliswaar met 13% gedaald, maar is het aantal aanvragen van vooraf geregelde treinpaden aanzienlijk gestegen.

3. Subsidies voor het goederenvervoer per trein

In 2020 heeft de FOD Mobiliteit 13,3 miljoen euro subsidies toegekend aan spoorwegondernemingen. Deze steun is vooral bedoeld om het aandeel van het spoor in het goederenvervoer vanuit milieuoogpunt in stand te houden of te vergroten. Een grotere benutting van het spoor vermindert immers het aantal vrachtwagens op onze wegen en heeft dus een positief effect op de files en de vervuiling.

In 2020 werd er voor het gecombineerd vervoer 4 miljoen euro vrijgemaakt voor een totaal van 133.000 intermodale transporteenheden; dit komt neer op een gemiddelde subsidie van ongeveer € 30 per eenheid. Wat het verspreid vervoer betreft, gaat het om 9,3 miljoen euro die werd toegekend voor een totaal van 105.000 wagons, wat neerkomt op ongeveer € 89 per wagon. Als gevolg van de COVID-19-crisis is het aantal intermodale eenheden dat in het gecombineerd vervoer wordt vervoerd en het aantal conventionele wagons in het verspreide vervoer in 2020 met meer dan 20% gedaald.

De modal shift, dat is de verschuiving van het goederenvervoer over de weg naar andere vervoersmodi, is een belangrijke stap naar een duurzamere mobiliteit. De verschillende vervoersmodi staan momenteel nog niet op gelijke voet, vooral dan wat de externe kosten betreft. In 2020 heeft de FOD een studie over de evaluatie van deze subsidies uitgevoerd. Een van de conclusies van deze studie is dat het moeilijk is de reële impact van deze maatregelen op de modal shift te meten, gelet op het samenspel van verschillende factoren. In de studie wordt echter bevestigd dat de steun voor het goederenvervoer per spoor moet worden gehandhaafd omdat het anders niet kan concurreren met het wegvervoer.

De steunregeling voor gecombineerd vervoer en verspreid vervoer werd in 2020 verlengd tot en met 31 december 2021. Dit gebeurde bij de "Wet van 20 mei 2020 om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus SARS-CoV-2 inzake spoorvervoer".

Op basis van de resultaten van de studie van 2020 heeft de federale regering op 29 oktober 2021 een wetsontwerp voor een lineaire verlaging van de spoorweginfrastructuurheffing goedgekeurd. Zo zullen de exploitanten van goederenvervoer per spoor rechtstreeks van een verlaging van hun kosten profiteren. Dit zal ertoe bijdragen de prijzen voor het spoorvervoer in de hand te houden en een niveau van concurrentie tussen de exploitanten te handhaven, wat zal leiden tot optimalisering van hun processen en innovatie voor de sector. Deze verlaging van de heffing ter ondersteuning van het goederenvervoer per spoor ligt in de lijn van soortgelijke maatregelen in Duitsland, Nederland en, meer recentelijk, Frankrijk. Deze verlaging zou gelden vanaf 1 januari 2022.

Aangezien het om een staatssteunmaatregel gaat, zal dit ontwerp vóór de uitrol ervan ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd.

4. Bevorderen van intelligente vervoerssystemen en MaaS-toepassingen (MaaS = mobility as a service)

Intelligente vervoerssystemen (Intelligent Transport Systems, **ITS**) zijn het resultaat van de integratie van informatie- en communicatietechnologieën in het wegvervoer en de interfaces ervan met andere vervoerswijzen. Het doel is om innovatieve diensten voor duurzame mobiliteit te leveren. De FOD Mobiliteit en Vervoer is, in samenwerking met de gewestelijke vervoersautoriteiten, verantwoordelijk voor een nationaal toegangspunt voor multimodale reisinformatiediensten. Dit toegangspunt vloeit voort uit de Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/1926 van de Europese

Commissie van 31 mei 2017. Zo wil de Europese Unie de ontwikkeling van multimodale reisplanners stimuleren, die traditionele vervoersvormen zoals trein, tram en bus combineren met nieuwe vormen van personenvervoer (deelfietsen, carpooling, enz.). Het Belgische nationale toegangspunt centraliseert alle beschikbare datasets over het reizigersvervoer in België. Het gaat daarbij enerzijds om geregeld vervoer (zoals trein, bus, tram) en anderzijds om vervoer op aanvraag (zoals pendelbussen, taxi's, deelfietsen, carpooling), alsook om persoonlijk vervoer (eigen auto, eigen fiets, te voet, ...). Dit centrale platform moet aanbieders van reisinformatiediensten en makers van digitale kaarten in staat stellen multimodale reisplanners te ontwerpen. Dit zal verplaatsingen van deur tot deur binnen de Europese Unie vergemakkelijken en zo de verschuiving naar een meer duurzame mobiliteit bevorderen. Het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) is verantwoordelijk voor de voortgezette ontwikkeling en het beheer van dit toegangspunt, en heeft daartoe de website www.transportdata.be ontwikkeld.

MaaS staat voor het begrip van mobiliteit als dienstverlening (Mobility as a Service). Hierbij worden de reizigers centraal gesteld en krijgen ze op basis van hun noden mobiliteitsoplossingen op maat aangereikt. MaaS is een smartphone-applicatie die de verschillende mobiliteitsaanbieders samenbrengt. Het doel is om het gebruik van de eigen auto te verminderen door andere mobiliteitsoplossingen op een vlotte en gebruiksvriendelijke manier te combineren. MaaS kan dus leiden tot een modal shift. Een verandering in onze gewoonten om de eigen auto te vervangen door andere, meer duurzame vervoermiddelen. Vooral in stedelijke gebieden, waar veel korte ritten worden gemaakt. Voor de FOD Mobiliteit en Vervoer is MaaS een pijler van het toekomstige model van duurzame mobiliteit en een belangrijk instrument voor de verwezenlijking van de modal shift. Daarom willen we de ontwikkeling en toepassing van de MaaS-applicatie stimuleren. Wij doen dit aan de hand van onderzoek, beleidsvoorbereiding met adviezen en, op technische vlak, door ondersteuning van het platform Transportdata. Wat de beleidsvoorbereiding betreft, zijn wij actief in de Belgische en internationale MaaS-alliantie (die respectievelijk door ITS.be en ERTICO-ITS Europe wordt geleid). Door onze deelname aan deze allianties willen we leren hoe het federale beleid hieraan kan bijdragen en hoe de MaaS de verschuiving van het gebruik van de eigen wagen naar duurzamere vervoerswijzen maximaal kan stimuleren. Wat onderzoek betreft, hebben we de belangstelling en de beweegredenen van werkgevers (B2B) en van het grote publiek (B2C) voor het gebruik van MaaS-oplossingen gemeten. De resultaten van de enquête bij de werkgevers werden voorgesteld tijdens een webinar georganiseerd door de FOD Mobiliteit en Vervoer in samenwerking met de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Dit webinar met de titel "Mobility as a Service (MaaS) as a lever for sustainable mobility: Opportunities and challenges", vond plaats op 27 mei 2021 en kon op een ruime belangstelling rekenen. Het webinar en het onderzoeksrapport "Attractiveness of MaaS in a B2B context" zijn beschikbaar op onze website. Voor B2C hebben wij een enquête gehouden bij een representatieve groep van Belgen.

5. Fietsbeleid

In haar regeerakkoord heeft de federale regering zich ten doel gesteld een ambitieuze modal shift te bewerkstelligen. Actieve mobiliteit en met name fietsen spelen daarbij een centrale rol. Om het fietsverkeer te stimuleren zijn in 2021 de volgende acties ondernomen of ondersteund. "Be Cyclist", het Actieplan ter Promotie van de Fiets, bestaat uit maatregelen die uitsluitend gebaseerd zijn op federale bevoegdheden, elk binnen de bevoegdheid van zijn/haar minister of staatssecretaris. Het Plan zelf heeft het karakter van een intentieverklaring. De maatregelen zijn verzameld, gestructureerd en gepland om een plan voor 2021-2024 te vormen. Dit plan moet een schaa sprong mogelijk maken in de promotie van het fietsgedrag, aangezien er ook op federaal niveau veel mogelijkheden zijn om een versnelling hoger te schakelen. Aangezien elke minister en staatssecretaris binnen zijn/haar eigen bevoegdheid hefbomen heeft om het fietsen aan te moedigen, zijn deze hefbomen in de vorm van concrete, positieve en stimulerende maatregelen in het plan opgesomd en opgenomen. Fietsen moet voor iedereen mogelijk, toegankelijk, veilig en vanzelfsprekend zijn. De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft meegeholpen bij het aanleveren van mogelijke maatregelen en helpt mee

aan de uitvoering van de maatregelen die vallen onder de bevoegdheid van de minister van Mobiliteit. Naar aanleiding van de Wereldfietsdag op 3 juni organiseert het DG Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid van de FOD Mobiliteit en Vervoer een webinar over het woon-werkverkeer met de fiets. De enquêtes uitgevoerd door de FOD Mobiliteit en Vervoer tonen aan dat het fietsgebruik de laatste jaren in stijgende lijn gaat. De gezondheidscrisis zou deze trend nog kunnen versterken: bij een enquête uitgevoerd in december 2020 door de FOD Mobiliteit, gaf 15% van de respondenten aan na de crisis de fiets te willen gebruiken voor hun woon-werkverplaatsingen, terwijl dit voordien 11% bedroeg. Vijftien sprekers gaven een volledig overzicht van alle aspecten van het woon-werkverkeer met de fiets:

- Fietsgebruik in België in cijfers;
- De recente maatregelen ten voordele van fietsers in de wegcode;
- Fiscaliteit en aspecten inzake sociale zekerheid van het woon-werkverkeer met de fiets;
- Fietsongevallen;
- Uitwisseling van ervaringen m.b.t. het fietsbeleid binnen de onderneming;
- Regionaal beleid ter bevordering van de fiets binnen de onderneming.

Sinds enkele jaren organiseert de FOD Mobiliteit en Vervoer op ad-hoc basis (2 à 4 keer/jaar) federale vergaderingen over het «fietsbeleid». Voor deze vergaderingen werden de gewestelijke fietsambtenaren, Fietsberaad en de vertegenwoordigers van de belangrijkste fietsverenigingen (Gracq, Pro Velo, Fietsersbond) uitgenodigd. Het gaat hoofdzakelijk over een platform voor de uitwisseling van ideeën en communicatie over het fietsbeleid. Enkele voorbeelden van aangekaarte thema's: fietsfiscaliteit, combinatie trein/fiets, fietsstatistieken... Na gesprekken binnen de Directie Mobiliteit en met de vertegenwoordiger van de Minister van Mobiliteit, werd beslist deze ad-hoc vergaderingen om te vormen tot een **Fietscommissie**. De doelstellingen zijn de volgende:

- Communicatie en informatie-uitwisseling over fietsbeleid;
- Op het vlak van fietsbeleid aanbevelingen doen of adviezen geven aan de verschillende Mobiliteitsministers, wanneer de leden het nuttig achten;
- Uitwisseling tussen de gewesten onderling en met het federale niveau.

In 2021 zijn er drie reguliere vergaderingen en 2 thematische vergaderingen geweest over gender (meer vrouwen op de fiets) en fietssnelwegen langs het spoor.

Directie Vervoersinfrastructuur – Beliris

Managementplan 2020 – 2025

In 2021 werden twee acties als prioritair aangemerkt om bij te dragen tot doelstelling 08.01 “Definiëren en uitvoeren van een strategie voor de ambitie van een voorbeeldfunctie op vlak van duurzaamheid”.

- 08.01.01: Toepassing van de GRO-methode in projecten
 - GRO werd oorspronkelijk ontwikkeld om een vergelijkbaar allesomvattend ambitieniveau op het gebied van duurzaamheid in bouwprojecten te waarborgen. Het gaat erom de ambities in een hanteerbaar instrument gieten;
 - De duurzaamheidscoördinator heeft de strategie voor de uitvoering van de GRO vastgelegd en verduidelijkt (toezichtsinstrument, gebruikte template, rapportering, monitoring);
 - Ons bijzonder bestek voor studies omvat de verplichting om deze methodologie in de opdracht van onze studiebureaus te gebruiken;
 - De GRO-opleidingen worden gegeven aan de projectteams met begeleiding door de duurzaamheidscoördinator tijdens de volledige duur van het project;
 - De templates zijn gemaakt en geïntegreerd in ons B-share-platform.
- 08.01.02: Het beleid inzake “duurzaamheid” verduidelijken
 - De staff heeft het duurzaamheidsbeleid in de eerste jaarhelft goedgekeurd.

- Een weginstrument voor nieuwe projecten wordt momenteel ontwikkeld op basis van een benchmarking van de bestaande projecten in Vlaanderen, het delen van kennis met andere openbare of private diensten en de vereenvoudiging van de GRO-methode.

Er zijn bijeenkomsten en kennisuitwisseling met verschillende partners over hergebruik (Succes and Lose).

Inventaris voor "hergebruik"

De eisen in verband met de inventarissen voor hergebruik in onze bijzondere bestekken (studies en werken) zijn bijgewerkt.

De inventaris voor "hergebruik" is een document waarin alle op het terrein aanwezige elementen worden opgesomd: hoeveelheid, toestand, foto's, mogelijkheid tot demontage en waarde van de materialen. In een streven naar een circulaire economie wordt de bestemming van elk element bepaald op basis van deze inventarissen.

Wat betreft de renovatieprojecten van gebouwen:

- Het studiebureau dat voor het renovatieproject "sociale woningen Helmet" is gekozen, heeft in zijn offerte veel ambities met betrekking tot circulariteit voorgesteld. De meeste van deze ambities zullen via de GRO-methodologie worden gemonitord. GRO is een nieuw instrument dat zowel wij als het studiebureau zich eigen moet maken.
- Voor het zwembad van Elsene, een eerder project, zal de aannemer een deel van de oude vloerbalken recupereren en zal de 80m² plankenvloer hetzij voor andere doeleinden worden gebruikt, hetzij worden geschonken.
- Wat de werven betreft waarvoor de aannemers een afvalbeheersnota hebben opgesteld, deze lopen nu pas ten einde. De monitoring is bezig.

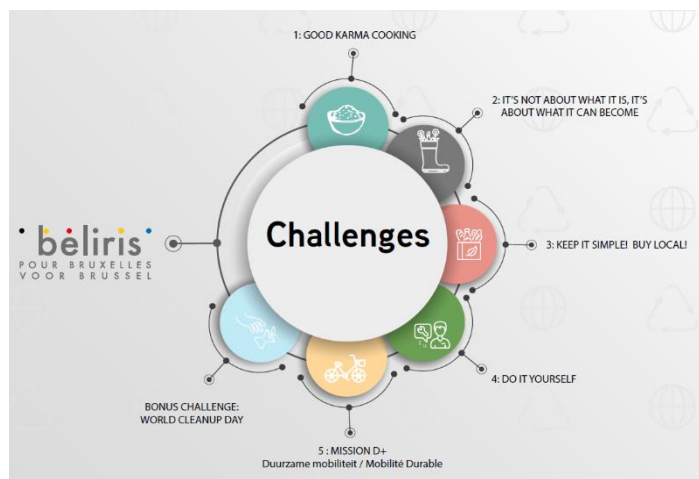
Werffase

Tijdens de garantieperiode, die loopt van de voorlopige oplevering tot de definitieve oplevering van de werken, controleert de coördinator projectoplevering (CPO) halfjaarlijks de onderhoudscontracten. Hij zorgt ervoor dat de aannemer en de beheerder het periodiek onderhoud aan de apparatuur en de sites doen. Hij anticipeert op de definitieve oplevering en stelt verbetermaatregelen in wanneer er verborgen gebreken aan het licht komen. Zijn rol en functie dragen bij tot de duurzaamheid van de werken.

Week van de Mobiliteit en van de Duurzaamheid

- Challenge Duurzaamheid:

- Deze challenge werd gestart om eenieder bewust te maken van de impact, hoe klein ook, die hij/zij kan hebben op een duurzamere samenleving, zowel thuis als op kantoor.
- Aan de medewerkers van Beliris werd gevraagd 5 uitdagingen te volbrengen.
- 3 teams van 5 personen namen deel.

- Ontdek de bouwerven van Beliris via een interactieve kaart:

Als bouwheer van openbare projecten waakt Beliris over de duurzaamheid van zijn projecten, zodat ze het milieu en de maatschappij zoveel mogelijk respecteren. In de verschillende projecten stelt Beliris concrete oplossingen voor inzake toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit, respect voor het milieu en vermindering van het energieverbruik, actievere stedelijke mobiliteit, (her)aanleg van groene ruimten, verhoging van de levenskwaliteit in de stad, (her)waardering van materialen, enz.

- QTime: URBAN MINING - Case Studies ZIN, een project voor de multifunctionele ombouw van torens 1 & 2 van het WTC-complex in de Brusselse Noordwijk, ontwikkeld door BEFIMMO, waarbij verschillende functies gepaard gaan met mooie ambities op het vlak van circulariteit en milieu.

In het aankoopbeleid dat de FOD M&V heeft ontwikkeld, werd de omzendbrief duurzame aankopen van 2014 integraal opgenomen. De initiatieven op het vlak van aankopen werden besproken in het bovenstaande punt met betrekking tot de economische pijler van DO.

Zoals hierboven is uiteengezet, is de FOD M&V sedert 2007 EMAS-/ISO 14001-geregistreerd.

Sedert begin 2017 heeft de DO-coördinatrice de coördinatie van het netwerk en van de federale WG EMAS ISO 14001 opnieuw opgenomen.

Voor 2019 hebben we een project gelanceerd om het label Ecodynamische Onderneming te behalen. Op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben we ook een 'materialiteitsmatrix'-oefening uitgevoerd. Het doel was om de impact en de uitdagingen van de FOD Mobiliteit te koppelen aan de SDG's (Sustainable Development Goals) van de VN via een materialiteitsmatrix en vervolgens de te ontwikkelen acties vast te leggen. Ook de stakeholders werden bij deze oefening betrokken.

Duurzaam beheer

- Het behalen van het Label Ecodynamische op 25/05/2021.
- Follow-up van het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE), dat ons zal helpen om ons verbruik in het City Atrium te verminderen.

6.7. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

(mevrouw Haoua Ibra, lid van de ICDO, en mevrouw Esther Mulkers, plaatsvervangster)

De activiteiten van de cel DO

Samenstelling van de Cel DO

Overeenkomstig het koninklijk besluit van 22 september 2004, waarin aan elke FOD en POD werd gevraagd om een eigen cel voor duurzame ontwikkeling op te richten, beschikt de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) over een cel duurzame ontwikkeling binnen de diensten van de voorzitter in de Directie van de kwaliteit en het crisisbeheer. Deze cel wordt beheerd door Haoua Ibra die de activiteiten van de Cel Duurzame ontwikkeling coördineert.

Het netwerk Kwaliteit

In 2020 heeft het directiecomité besloten om alle bestaande interne netwerken te integreren in het ingevoerde kwaliteitssysteem, meer in het bijzonder in het netwerk kwaliteit.

Zodoende bestaat het vroegere netwerk "Green" niet meer. Alle vragen en bijdragen in verband met duurzame ontwikkeling waarvoor het netwerk "Green" instond, worden nu behandeld door het netwerk kwaliteit.

Het netwerk kwaliteit bestaat uit coördinatoren, personeelsleden die alle administraties van onze FOD vertegenwoordigen. De coördinator/de coördinatrice kwaliteit zijn de contactpersonen. Elke administratie kan bepalen hoe de informatiestroom, die tot nu toe via het interne netwerk Green verloopt, wordt beheerd. Wel kan de kwaliteitscoördinator (m/v) een beroep doen op oud-leden van het netwerk Green om hen te begeleiden.

Voorheen werd in het voormalige netwerk Green (binnen de Diensten van de voorzitter en in elke Algemene directie en Stafdienst) een correspondent duurzame ontwikkeling aangesteld. Die contactpersoon moet fungeren als aanspreekpunt voor zijn collega's in verband met alle vragen m.b.t. het milieubeleid op de FOD WASO. Enerzijds bezorgde hij de vragen, suggesties en verwachtingen van zijn collega's aan de coördinatrice en anderzijds werkte hij mee aan het verspreiden van informatie en het sensibiliseren van zijn collega's.

Het netwerk kwaliteit is ook samengesteld uit vertegenwoordigers van de algemene directies en de afdelingen die worden aangewezen door de directieverantwoordelijken en vergadert eenmaal per maand, op die manier zal het makkelijk zijn om de voortzetting te garanderen van de activiteiten van het vroegere netwerk Green in het kader van ons beleid inzake duurzame ontwikkeling.

De coördinatrice werkt onder de verantwoordelijkheid van de Voorzitter van het Directiecomité en beschikt niet over een eigen budget.

Activiteiten van de Cel DO (Green)

1. Coördinatie van het beleid inzake Duurzame ontwikkeling

De activiteiten van de Cel Duurzame ontwikkeling spitsen zich toe op twee gebieden:

- Op interdepartementaal niveau vertegenwoordigt de verantwoordelijke van de Cel Duurzame ontwikkeling onze FOD in de Interdepartementale Commissie voor Duurzame ontwikkeling. Hij volgt onder meer de federale plannen op, d.w.z. de acties van de FOD Werkgelegenheid die aansluiten op het federale beleid voor duurzame ontwikkeling: werkgelegenheid, gezondheid en veiligheid op het werk, bestrijding van mensenhandel, evenwicht tussen het leven op het werk en buiten het werk, werknemers ouder dan 45 aan het werk houden.

- Op departementaal niveau organiseert de FOD WASO geregeld sensibiliseringsactiviteiten om de medewerkers aan te moedigen om hun gedrag te wijzigen: postercampagnes en informatieve artikelen, dag van duurzame ontwikkeling... dit is het zogenaamde "greening beleid": acties gericht op het beperken van de ecologische impact van de FOD Werkgelegenheid, onder meer via afvalbeheer. Bepaalde doelstellingen en realisaties die deel uitmaakten van het greening beleid werden later ondergebracht bij EMAS.

De coördinatrice organiseerde ook diverse bijeenkomsten met de dienst van de communicatie, de dienst beheer gebouwen, de directie van de aankopen en de logistiek, de cel overheidsopdrachten en de afdeling van het personeel en de organisatie.

2. Deelname aan de werkzaamheden van de ICDO en van het FIDO

De coördinatrice duurzame ontwikkeling van de FOD WASO heeft deelgenomen aan diverse werkvergaderingen van de ICDO en aan verscheidene vergaderingen van de werkgroep federale strategie. Zij heeft ook deelgenomen aan verscheidene seminaries, colloquia en studiedagen rond het thema duurzame ontwikkeling.

3. Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling

De FOD WASO heeft meegewerkt aan de op puntstelling van het nieuwe federale plan voor duurzame ontwikkeling, met het oog op de aanneming ervan door de regering in oktober 2021 zoals bepaald door de [wet duurzame ontwikkeling \(art. 6.\)](#), overeenkomstig de door de ICDO ingediende planning.

- 01/2021: voorontwerp van plan
 - 18/01/2021: verzending van de draft 6 -> akkoord van de WG via e-mail, op 21/01 verzending naar de voltallige ICDO
 - 28/01/2021: voltallige vergadering: aanneming van het voorontwerp van plan
 - 15/02/2021: vertaling, concordantie, lay-out -> verzending naar de Minister voor duurzame ontwikkeling die het aan de regering bezorgt
- 03-04/2021: openbare raadpleging
 - 03-04/2021: raadpleging van de bevolking
 - Advies van de FRDO
 - Voorstelling aan het Parlement en aan de Gewesten en Gemeenschappen.
- 05-06/2021: Ontwerpplan
 - ICDO onderzoekt de uitgebrachte adviezen en bezorgt het Ontwerpplan binnen 60 dagen aan de minister.
 - Opmaak, vertaling, lay-out.
- 07-09/2021: politieke beraadslaging binnen de regering en aanneming
- 10/2021: publicatie.

4. Communicatie / Sensibilisering

De communicatie inzake milieu is een cruciaal element van een voluntaristische aanpak. Er moet zowel op intern als op extern niveau kenbaar gemaakt worden dat de FOD WASO een systeem heeft aangenomen waardoor de FOD in staat zal zijn om zijn milieu-impact te plannen en te beheersen. Zoals hierboven is vermeld, zal op intern niveau het netwerk Kwaliteit instaan voor de opvolging van de werkzaamheden van het vroegere netwerk, om enerzijds informatie aan de personeelsleden te bezorgen en anderzijds de reacties van die laatsten door te sluisen naar de hogere niveaus..

Daarnaast werd op het intranet een specifieke rubriek voor EMAS en Duurzame ontwikkeling ontwikkeld, met een interactieve blog. Die rubriek wil beetje bij beetje uitgroeien tot een gebruiksvriendelijke tool waar iedereen in het gebouw antwoorden kan terugvinden op zijn vragen in verband met de milieu-impact.

Bij de personeelsingang en in de koffiehoeven werd een ideeënbus geplaatst waar iedereen zijn ideeën, suggesties en opmerkingen kan posten.

De Dienst communicatie staat in voor de organisatie en uitvoering van de bewustmakings- en informatiecampagnes in het kader van de duurzame ontwikkeling. De Dienst communicatie zorgt ervoor dat er informatie wordt verstrekt over de behaalde resultaten en over de geboekte vooruitgang ten opzichte van de doelstellingen. Hij ontwikkelt en verspreidt ook affiches en folders. In samenwerking met de Cel Mobiliteit en de Cel Duurzame ontwikkeling, stelt de Dienst communicatie een communicatieplan op zoals de EMAS regelgeving en het KB van 22 september 2004 adviseren. In 2021 heeft de FOD WASO voornamelijk via het intranet en de Blog Green sensibiliseringsacties opgezet en gevoerd.

In samenwerking met de Dienst communicatie werd ook een sensibiliseringscampagne opgezet rond de thema's "EMAS", "Duurzame Ontwikkeling" en "Mobiliteit".

Op geregelde tijdstippen worden op het intranet artikels en kleine berichten gepubliceerd. Die berichten worden altijd begeleid door affiches die de grafici van de FOD ontwerpen.

De milieuverklaring EMAS en het milieubeleid 2020 werden gepubliceerd op het intranet en op de website van de FOD. De versies van 2021 werden gevalideerd door de externe auditeur en de Valideringscommissie: zij zullen ook gepubliceerd worden.

Door de gezondheids crisis heeft het "feest van de FOD" in 2020 en 2021 niet plaatsgevonden. Op die dag zette de Cel Duurzame ontwikkeling gewoonlijk een informatiestand op en ateliers rond de thema's inzake duurzame ontwikkeling. Zo werden in 2019 een workshop maken van herbruikbare vershoudfolie georganiseerd en ook infosessies over thema's i.v.m. duurzame ontwikkeling georganiseerd.

[De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling](#)

Keuze van de strategische aanpak

Sinds 1 januari 2016 vervangt de bestuursovereenkomst het geïntegreerd managementplan dat werd uitgewerkt door het Directiecomité van de FOD en op basis waarvan de strategische visie van onze organisatie werd vastgesteld.

Op 15 december 2015 werd een eerste overeenkomst ondertekend voor 2016 tot 2018 die een eerste maal werd geactualiseerd in mei 2017 en een tweede maal op 23 juli 2018.

Op 6 maart 2019 hebben de Minister van Werk en de voorzitter van het Directiecomité van de FOD een tweede bestuursovereenkomst (2019-2021) ondertekend.

Ook het bestuursplan 2019 werd ondertekend: in dit document worden alle acties uit de bestuursovereenkomst opgenomen die eind 2019 afgerond moeten zijn.

De doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling zijn in de bestuursovereenkomst opgenomen.

Maatregelen en acties van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg in het kader van de SDG, de federale langetermijnvisie of het FPDO

Van september 2018 tot maart 2019 heeft de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg deelgenomen aan het "project SDG's (Sustainable Development Goals) en Materialiteit" georganiseerd door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) dat een analyse van de materialiteit omvat, gelinkt aan het programma voor duurzame ontwikkeling 2030 van de Verenigde Naties.

Doel van het project dat gecoördineerd wordt door het FIDO was het begeleiden van vier FOD's bij de analyse van hun materialiteit (in de zin van de GRI4 richtlijnen) en het resultaat van deze analyse te

toetsen aan de SDG's. Onder materialiteit verstaan we de aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling die betrekking hebben op een privé- of openbare organisatie. De organisatie zelf maar ook de stakeholders brengen die aandachtspunten in kaart en bepalen de prioriteiten. Zo heeft de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg duidelijk kunnen vaststellen waar zijn prioriteiten liggen op het stuk van duurzame ontwikkeling en doelstellingen bepaald die hiertoe kunnen bijdragen.

Via dit project kon tijdens de werkzaamheden met de consultants een voorlopige relevantiematrix uitgewerkt worden maar ook 21 belangrijke aandachtspunten inzake duurzame ontwikkeling in kaart gebracht worden op basis waarvan de FOD actie kan ondernemen.

De werkgroep bestaat uit consultants van Cap-conseil, een vertegenwoordiger van het FIDO, de coördinatrice duurzame ontwikkeling, de adviseur-generaal van de Afdeling van het Algemeen Beleid en de Strategie, de adviseuse verantwoordelijk voor de bestuursovereenkomst en deskundigen van de algemene directies van de FOD.

Op basis van het project kon concreet werk gemaakt worden van:

1. Het in kaart brengen van de SDG's op basis van de knowhow van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;
2. Het bepalen van 21 belangrijke aandachtspunten voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg op basis waarvan actie kan worden ondernomen.

Die 21 aandachtspunten en het project werden in december 2018 aan het Directiecomité voorgesteld. De leden van het Directiecomité en de leden van de werkgroep hebben een waarderingscijfer gegeven aan de diverse aandachtspunten.

Om dat werk concrete vorm te geven, heeft de werkgroep 12 interne en externe stakeholders aangewezen onder de stakeholders die al opgenomen waren in de bestuursovereenkomst van de FOD.

In een volgende fase werden deze geïdentificeerde externe stakeholders (twee leden per categorie) uitgenodigd om deel te nemen aan een rondetafelconferentie. Daarna werden de stakeholders ook verzocht om de aandachtspunten een waarderingscijfer te geven.

Omdat een materialiteitsanalyse zich niet zelf uitvoert, beschikten de stakeholders over een bepalende stem om een denkoefening achter gesloten deuren te valideren, prioriteiten te bepalen en bijstellingen aan te reiken. Zo kon op een rondetafelconferentie het resultaat van de analyse in het licht van de SDG's worden getoetst aan het advies van een aantal externe stakeholders.

Om organisatorische redenen werd het project opgeschort maar op de agenda geplaatst van het strategisch seminarie dat in het najaar van 2019 werd georganiseerd voor de leden van het Directiecomité.

Op dit strategisch seminarie heeft het Directiecomité de 5 SDG's waar de FOD WASO voor bevoegd is, bekrachtigd, en bovendien besloten om de artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 te linken aan deze SDG's.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is op grond van zijn missie bevoegd voor:

- SDG 3: iedereen de mogelijkheid bieden om te leven in goede gezondheid
- SDG 5: verwezenlijken van gendergelijkheid en empowerment
- SDG 8: waardig werk en economische groei
- SDG 10: terugdringen van ongelijkheden
- SDG 16: vrede, justitie en sterke publieke diensten

Zo werden in 2020 alle artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 geanalyseerd en gekoppeld aan de 5 hierboven vermelde SDG's die vallen onder de bevoegdheid van onze FOD. Het resultaat van die oefening is terug te vinden in een document dat als bijlage bij de bestuursovereenkomst werd gevoegd.

Sensibilisering

Centraal in dit nieuwe communicatieplan van de FOD WASO staat het bewustmaken van de personeelsleden voor de nieuwe EMAS doelstellingen en duurzame ontwikkeling via alle beschikbare communicatiekanalen.

Zo werden er op geregelde tijdstippen berichten gepubliceerd op het intranet (nieuwsberichten, banner, creatie van een projectpagina, blog, evenementenkalender) en via e-mail.

Naast voorlichting over de doelstellingen als dusdanig werd er ook gesensibiliseerd rond thema's als duurzaam reizen, duurzame eindejaarsfeesten, dagen zonder vlees, earth hour, enz. maar ook ingezet op bewustmaking en promotie voor andere duurzame ontwikkelings- en milieu-initiatieven zoals de Wereldmilieudag (5 juni), de week van de mobiliteit, de aanschaf van nieuwe multifunctionele printers, de vermindering van ons restafval, het ter beschikking stellen van elektrische fietsen, etc.

In samenwerking met het platform «moestuin», heeft de Cel Duurzame ontwikkeling in 2019 ook een "duurzame" picknick georganiseerd. Ook die picknick lag in het verlengde van de campagne van de strijd tegen voedselverspilling, deze activiteit die zeer veel succes oogstte, kon in 2020 en 2021 door de gezondheidscrisis niet worden georganiseerd.

Op 17 december 2019 werd, in samenwerking met het FIDO, in het kader van de dag van de bibliotheek ook een informatiesessie over de SDG's gehouden voor de personeelsleden. De benaming van deze informatiesessie luidde: "Wat houdt het programma van de Verenigde Naties in en de 17 doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling voor het transformeren van onze wereld om hem voor eenieder rechtvaardig en leefbaar te maken? Hoe kan de FOD Werkgelegenheid hiertoe bijdragen? Doet België genoeg?"

In het kader van het integratieproject heeft de coördinatrice voor duurzame ontwikkeling, in samenwerking met de personeelsdienst, voor onze nieuwe medewerkers ook een opleiding uitgewerkt en verstrekt over het beleid inzake duurzame ontwikkeling van de FOD WASO en onze EMAS registratie. In 2020 en 2021 kon de opleiding ondanks de gezondheidscrisis toch plaatsvinden dankzij de tools die online ter beschikking stonden.

Integratie van de doelstellingen duurzame ontwikkeling in de bestuursovereenkomst 2019-2021

Om bij te dragen tot het behalen van de Sustainable Development Goals (net zoals bij de vorige bestuursovereenkomst 2016-2018) en om de vraag van het Directiecomité op te volgen (strategisch seminarie in 2019), analyseerde de FOD WASO zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 en legde een verband tussen bepaalde artikelen en zijn opdrachten. Zoals eerder vermeld is de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, op grond van zijn missies, bevoegd voor de SDGs:

- SDG 3: iedereen de mogelijkheid bieden om te leven in goede gezondheid
- SDG 5: verwezenlijken van gendergelijkheid en empowerment
- SDG 8: waardig werk en economische groei
- SDG 10: terugdringen van ongelijkheden
- SDG 16: vrede, justitie en sterke publieke diensten

Zo werden in alle artikelen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 geanalyseerd en gekoppeld aan de 5 hierboven vermelde SDG's die vallen onder de bevoegdheid van onze FOD. Het resultaat van die oefening is terug te vinden in een document dat als bijlage bij de bestuursovereenkomst werd gevoegd.

Dialoog met onze stakeholders

In samenwerking met het onderzoeksinstituut Dedicated heeft de Directie van de communicatie en de vertaling in 2021 een grootschalige enquête opgezet om het beeld en de identiteit van de FOD in kaart te brengen voor zijn voornaamste stakeholders. Een van de bestudeerde thema's was duurzame ontwikkeling.

Voor deze enquête heeft het onderzoeksinstituut Dedicated met een gecombineerde methode de interne en externe stakeholders van de FOD WASO geïnterviewd.

Voor de interne stakeholders heeft Dedicated de volgende activiteiten uitgevoerd:

- 15 persoonlijke of telefonische interviews met geselecteerde interne stakeholders.
- Voor alle medewerkers van de FOD Werkgelegenheid stond een online vragenlijst ter beschikking. In totaal werden 239 antwoorden op deze vragenlijst geregistreerd.

Voor de externe stakeholders organiseerde Dedicated:

- 5 homogene focusgroepen met verscheidene gesprekspartners (4-5 respondenten per groep) samengesteld uit de vooraf door de FOD geselecteerde stakeholders.
- 1.010 effectieve enquêtes onder Belgische burgers van 18 jaar en ouder via de online-enquêtemethode en via het Dedicated panel van internetgebruikers.
- Conclusies over ons systeem voor milieumanagement.

100% van de geïnterviewde interne stakeholders weet dat de FOD Werkgelegenheid een EMAS-registratie heeft. 74% van de medewerkers die de enquête beantwoordden, weet dat de FOD Werkgelegenheid een EMAS-registratie heeft. Van het grote publiek weet slechts 34% dat de FOD Werkgelegenheid een EMAS-registratie heeft.

Voor de uitvoering van taken op het gebied van milieu geven de geïnterviewde interne stakeholders de FOD een gemiddelde score van 6,36/10. De personeelsleden die de vragenlijst hebben ingevuld zijn er positiever over met een 6,7/10. De belangrijkste actiepunten voor deze laatste groep zijn het nemen van (meer) ecologische maatregelen, het versnellen van de digitalisering en het (verder) ontwikkelen van duurzame mobiliteit.

Op het vlak van de initiatieven voor sensibilisering en aanmoediging tot deelname aan duurzaamheidsacties, geven de geïnterviewde interne stakeholders de FOD een gemiddelde score van 5,7/10. De personeelsleden die de vragenlijst hebben ingevuld, gaven een score van 5,63/10.

De ondersteuning en aanmoediging door de rechtstreekse hiërarchie om milieuvriendelijk te werken scoorden in dit onderzoek het laagst. De geïnterviewde interne stakeholders gaven een gemiddelde beoordeling van 5,62/10 en medewerkers die de vragenlijst invulden 5,5/10.

Concreet komt uit deze studie naar voren dat de elementen die bijzonder belangrijk zijn voor de interne medewerkers van de FOD WASO met betrekking tot het beheer van het leefmilieu zijn:

1. Het verminderen van zijn impact op het milieu
2. Als overheid het goede voorbeeld geven
3. Een eco-verantwoordelijke houding aannemen
4. Eerbiedigen van het milieu in het algemeen
5. Opnemen van duurzame criteria in zijn overheidsopdrachten
6. Respecteren van de milieuwetgeving

De medewerkers van onze FOD hebben ook suggesties en verwachtingen geformuleerd met betrekking tot respect voor het milieu, waarvan de belangrijkste zijn:

1. Treffen van ecologische maatregelen
2. Versnellen van de digitalisering
3. Sensibiliseren rond de zorg voor het milieu
4. Ontwikkelen van duurzame mobiliteit
5. Besparingen op het stuk van energie
6. Een elektrisch wagenpark

De digitalisering van de sociale verkiezingen

Onze ICT-dienst heeft, in samenwerking met onze directie Arbeidsrecht en Juridische Studietoelagen, een tool uitgewerkt met de naam "Socelec", waarmee het mogelijk wordt om sociale verkiezingen elektronisch te organiseren.

De sociale verkiezingen doelen op de oprichting of vernieuwing van bijna 9000 organen, namelijk 3000 ondernemingsraden en 6000 comités voor preventie en bescherming op het werk.

Bij de sociale verkiezingen zijn meer dan 6000 ondernemingen betrokken. Met onderneming bedoelen we zowel ondernemingen in de particuliere sector met een economisch en commercieel doel als non-profitondernemingen zoals sociale en gezondheidsdiensten.

De webapplicatie van de sociale verkiezingen werd door bijna 100% van de bedrijven gebruikt. Slechts 65 van de ruim 7000 bedrijven hebben nog voor de papieren procedures gekozen.

Samenwerking van de FOD WASO met de NAR en de CRB

Advies nr. 2.158 Doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling - opvolgingsindicatoren en ambitieniveau

In het kader van hun werkzaamheden heeft de FOD WASO, en in het bijzonder de Afdeling van de internationale relaties en de socio-economische studies de NAR en de CRB bijgestaan in het kader van advies nr. 2.158, duurzame ontwikkelingsdoelstellingen - opvolgingsindicatoren en ambitieniveau

Om te rapporteren over de vooruitgang die België boekt, publiceert het Federaal Planbureau (FPB) twee federale rapporten over duurzame ontwikkeling in de loop van de vijfjarige cyclus van het Federaal plan duurzame ontwikkeling. Het evalueert de prestaties van België met betrekking tot het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Daarvoor steunt het FPB op de lijst van SDG-opvolgingsindicatoren die het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) voor België heeft opgesteld. Voor elke indicator wordt de te bereiken doelstelling bepaald op basis van de SDG's en op basis van de reeds door het land aangegane verbintenissen. De sociale partners van hun kant, vertegenwoordigd in de Nationale Arbeidsraad (NAR) en de Centrale Raad voor het Bedrijfleven (CRB), wensten bij dit proces betrokken te worden gezien de vele thema's die in deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen aan bod komen en die onder hun bevoegdheid vallen. Om bij te dragen tot de ontwikkeling van het monitoringproces met betrekking tot de implementatie van het Programma inzake duurzame ontwikkeling 2030 in België, hebben de CRB en de NAR hun standpunten aangereikt in een advies (advies nr. 2.158 Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen - opvolgingsindicatoren en ambitieniveau), over de indicatoren die het IIS en het FPB hebben gekozen om de SDG's op te volgen en aanbevelingen te formuleren om de reeks indicatoren te verbeteren die door het IIS en het Federaal Planbureau worden opgevolgd met het oog op de komende federale rapporten over duurzame ontwikkeling. In dit advies spreken de Raden zich voor een aantal SDG's ook uit over de ambitieniveaus die België volgens hen zou moeten nastreven.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft zijn knowhow ter beschikking gesteld om voornamelijk bij te dragen tot de uitwerking van dit advies over doelstelling 8 "Waardig werk en economische groei. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen". In het verlengde van het voorstel van de FOD WASO, heeft de NAR ook de OESO en Eurofound uitgenodigd om bij te dragen aan de werkzaamheden rond dit vraagstuk.

Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

Om de regelgevingsimpactanalyse correct uit te voeren kan men terecht op een specifieke pagina op het intranet van de FOD WASO. In 2014 hebben de betrokken personeelsleden ook een halve dag opleiding gekregen over de RIA.

Het intranet verwijst ook naar de website "administratieve vereenvoudiging".

Elk wetsontwerp wordt door onze directie van de juridische studietoelagen onderworpen aan een geïntegreerde evaluatie over zijn eventuele impact op de economie, het milieu, de sociale aspecten en de overheidsdiensten. Ook dit jaar heeft de directie van de juridische studietoelagen op de nieuwe

wetsontwerpen systematisch een regelgevingsimpactanalyse uitgevoerd. De duurzaamheid van de betrokken regelingen is steeds op uiteenlopende gebieden onderzocht, gaande van armoedebestrijding, gezondheid en economische ontwikkeling tot energie, mobiliteit en voeding.

Duurzaam beheer

Gekozen duurzaam managementsysteem

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een milieumanagementsysteem (EMAS) ingevoerd dat beantwoordt aan de vereisten van de Europese verordening EMAS nr. 1550/2017.

OnzeFOD heeft nu sinds meer dan 10 jaar een EMAS-registratie.

Meer informatie over dit thema vind je terug [op onze website onder de rubriek EMAS](#).

Op de FOD WASO staat de coördinatrice duurzame ontwikkeling ook in voor de EMAS coördinatie. Sinds 01/10/2018 staat Haoua IBRA in voor de coördinatie en de opvolging van EMAS. Daarin wordt zij bijgestaan door de kwaliteitscoördinatoren die op alle diensten moeten zorgen voor de doorstroming van de informatie die noodzakelijk is voor de naleving van de goede milieupraktijken. Bovendien werkt de milieucoördinatrice actief mee met de Cel Duurzame ontwikkeling.

Sinds 2009 is het hoofdbestuur van de FOD WASO EMAS geregistreerd. De Algemene directie Toezicht op het welzijn op het werk heeft het ISO9001 certificaat.

Dit dynamisch risicobeheersingssysteem houdt verband met alle activiteiten van het hoofdbestuur: de diensten van de voorzitter, de 3 stafdiensten (budget en beheerscontrole, personeel en organisatie, en informatie- en communicatietechnologieën), de 5 algemene directies en de sociale inlichtingen- en opsporingsdienst (SIOD).

In het kader van de invoering van het Milieu Management System gebaseerd op het EMAS schema heeft de FOD WASO een grondige analyse gemaakt van zijn directe impact op het milieu. Alle activiteiten werden grondig onder de loep genomen en op basis van de resultaten werd een lijst opgemaakt van de in kaart gebrachte effecten. Alle effecten werden geanalyseerd op grond van zes criteria.

Voor elk type directe impact werd een score toegekend in functie van de ernst, de beheersing, de frequentie, maar ook wat betreft de naleving van de wetgeving. Op basis van de meest significante types directe impact hebben we onze milieudoelstellingen vastgesteld.

Op die manier konden we de significante types directe impact op het milieu in kaart brengen, die hieronder worden opgesomd en konden we acties uittekenen die moeten leiden tot de beheersing van onze impact op het milieu en indien mogelijk tot een vermindering en een verbetering van onze energieprestaties, rekening houdend met de middelen, technologieën en knowhow die momenteel voorhanden zijn.

Tijdens deze vierde registratiecyclus hebben wij ons toegespitst op de volgende aandachtspunten:

- Het opvolgen van de bepalingen gelinkt aan de Europese EMAS-verordening (nr. 1505/2017) en de vigerende federale en Brusselse milieuwetgeving en de bepalingen in verband met duurzame ontwikkeling;
- Het verminderen van ons papierverbruik;
- Het onder controle houden van ons energieverbruik;
- Beheersing van ons waterverbruik;
- Rationeel en duurzaam consumeren en aankopen;
- Permanente sensibilisering en informatie over ons milieubeleid en inspanningen naar onze leveranciers en gebruikers van onze diensten;
- Het aanmoedigen van het gebruik van het openbaar vervoer voor het woon-werkverkeer.

Enkele voorbeelden van concrete acties

1. Project "relighting"

Een paar jaar terug hebben wij het project "relighting" gelanceerd waardoor ons

elektriciteitsverbruik gevoelig kon verminderd worden. Dit project voorziet in de aanpassing van de verschillende elektrische installaties van het gebouw:

- Evacuatietrappen: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van bewegingsdetectoren.
- Kitchenettes: vervanging van de verlichtingsarmaturen en installatie van infrarooddetectoren.
- In de gangen die leiden naar het auditorium, de personeelsingang en de drukkerij, installatie van luxmeters die de sterkte van het kunstlicht regelen.

2. Vervanging van energieverblindende elektronische apparaten

Wij hebben ook een inventaris opgemaakt van de huishoudtoestellen op de verschillende verdiepingen. In september 2019 heeft de Cel Beheer van gebouwen de toestellen die niet meer voldoen aan de energienormen (minstens klasse A) weggehaald en naar het recyclagepark afgevoerd.

In 2019 werd een gedeelte van de oude koelkasten die eigendom waren van de FOD WASO vervangen door nieuwe toestellen van klasse A++. Er werd ook besloten om maximaal 5 toestellen per verdieping te installeren (inclusief het toestel beschikbaar in de kitchenette) en een toestel per zone behalve in uitzonderlijke gevallen.

Om het aantal persoonlijke apparaten in de gebouwen te verminderen (koffiezet/waterkoker), stelt de FOD de volgende apparaten ter beschikking van zijn personeelsleden:

- Brussel: per verdieping een automaat met gratis warme dranken (koffiehoek en cafetaria).
- Buitendiensten: een toestel van het type espresso. De FOD verstrekt gratis de koffie hiervoor (melk/suiker/houten roerstaafjes). Er staan ook gratis thee en een waterkoker ter beschikking.

3. Terbeschikkingstelling van E-bikes voor het personeel

In 2021 heeft de FOD 11 hybride fietsen aangekocht. Naast het hoofdbestuur kunnen nu ook de buitendiensten van Antwerpen, Brugge, Charleroi, Kortrijk, Gent, Luik en Leuven gebruik maken van dit duurzame vervoermiddel. De Directie van de communicatie heeft deze actie gesteund met de publicatie van een bericht en een artikel op de blog Green.

4. Installatie van vuilnisbakken voor huishoudelijk afval

Als oplossing voor de problematiek van afvalsortering en om de hoeveelheid huishoudelijk afval af te bouwen heeft de cel Green besloten om in eerste instantie organische vuilnisbakken te plaatsen die uitsluitend bestemd zijn voor groenafval. De testfase die georganiseerd wordt op de 7de en de 8ste verdieping, moest in de loop van 2020 van start gaan. Door de gezondheids crisis en het gegeven dat de meeste medewerkers in telewerk zijn, werd de opstart van het project uitgesteld. De plaatsing van de organische vuilnisbakken zal gevolgd worden door een campagne over afvalsortering.

5. Opstart van een moestuin

De FOD WASO heeft een moestuin waarvan het doel van niet enkel is om een gezellige plaats of een uitwisseling tussen collega's bij een gezonde en eensgezinde activiteit te creëren, maar ook om planten te integreren in onze werkomgeving.

In 2020 heeft het team dat instaat voor het moestuinproject concrete acties ondernomen in het kader van de duurzame ontwikkeling maar in 2021 kon dat niet door de gezondheids crisis:

- o Op 23/1/20 (voor de eerste lockdown) was er een workshop verpotten van planten: De workshop was bedoeld voor de collega's die hun bureauplantjes wilden opruimen, verpotten, verdelen en/of weggeven. De collega's hadden ook de mogelijkheid om stekken weg te geven met het oog op de jaarlijkse actie voor uitdelen/uitwisselen tijdens de dag van de FOD.
- o Gewasverzorging bestemd voor de actie "dag van de FOD" - uitdeling van kamerplanten: doorlopend tijdens de lente en de zomer. Tijdens de permanente telewerkperiode door de

covid crisis zijn een aantal collega's geregeld naar de FOD gegaan om de planten te verzorgen.

- Onderhoud van de moestuin: doorlopend tijdens de lente en de zomer. Een kleine groep collega's die (door de permanenties) op de FOD aanwezig waren tijdens de periode van permanent telewerk omwille van de covid crisis, hebben gezorgd voor het onderhoud van de moestuin.
- Uitdeling van kamerplanten: 22/9/20. Oorspronkelijk gepland voor het feest van de FOD, moest deze activiteit eind september plaatsvinden omdat het feest van de FOD geannuleerd werd wegens de covid crisis.

Overheidsopdrachten

1. Opvolging van de omzendbrief van 16 mei 2014

Conform de omzendbrief, heeft het Directiecomité een procedure goedgekeurd die tot doel heeft de verplichtingen van deze tekst zo goed mogelijk toe te passen (zie hieronder). Voor elke aanbesteding trachten de verantwoordelijken duurzaamheidsclausules te integreren in de bestekken.

Meer algemeen voorziet artikel 73 van de bestuursovereenkomst in Duurzame ontwikkeling en legt het de volgende doelstelling vast:

“Duurzame ontwikkeling gaat over de manier waarop zowel economische, sociale en ecologische aspecten in overweging worden genomen in de werking en het beleid van een organisatie en houdt zowel een kort, een middellang als een langetermijnperspectief voor ogen. Op het vlak van duurzame ontwikkeling, engageert de FOD zich om in overleg met zijn stakeholders zijn materiële en immateriële impact op het stuk van duurzame ontwikkeling te monitoren en te ontwikkelen.”

2. Integratie van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in de praktijken van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Korte voorstelling van de procedure en de tools voor rapportering:

- Aanbestedingen die op minder dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat:

Die aanbestedingen zullen via een e-formulier "aanvraag aankoop" aan de Cel Overheidsopdrachten worden bezorgd. De aankoper stelt samen met de aanvragende dienst de aanvraagdocumenten op die moeten ingediend worden of de keuze van de benodigdheden. Bij de behandeling van elke aanvraag moet de koper nagaan of er in de documenten eventueel duurzame of sociale clausules moeten worden opgenomen. De verantwoordelijke van de cel staat tot hun beschikking voor informatie en advies. Hij keurt de aanvraagdocumenten goed alvorens zij naar de inschrijvers gestuurd worden. Op het einde van het plaatsingsproces controleert de verantwoordelijke het toekenningsdossier vooraleer er gevraagd wordt om een bestelbon op te maken. Tijdens deze fase heeft hij nog de mogelijkheid om zowel de aankoper als de aanvragende dienst te sensibiliseren wat het aspect duurzame ontwikkeling betreft.

- Aanbestedingen die op meer dan 30.000€ exclusief BTW worden geschat:

Voor deze aanbestedingen werkt de Cel Overheidsopdrachten mee aan de opmaak van het bestek. Alvorens een bestek wordt goedgekeurd door de Inspectie van financiën en vervolgens door de Voorzitter van het Comité, vult de Cel de tabel (bijlage 1) van de Omzendbrief van 16 mei 2014 in. Deze tabel, evenals het ontwerp van bestek worden voor advies voorgelegd aan de Cel Duurzame ontwikkeling. Dit gebeurt per e-mail met de uitleg van de Cel Overheidsopdrachten over de al dan niet aanwezigheid van duurzame, sociale en/of ethische clausules. Er is overleg tussen de twee cellen om het bestek indien mogelijk aan te vullen met duurzaamheidscriteria.

- Aanbestedingen gesloten in uitvoering van het bestaande raamakkoord (FOR, CMS, SMALS, enz...)

De duurzame of niet-duurzame producten besteld in kader van FORCMS aanbestedingen worden opgenomen in een tabel door een medewerker van de Directie Aankoop en Logistiek. Deze tabel met de lijst van door de FOD bestelde duurzame producten wordt aan de Cel Duurzame ontwikkeling bezorgd.

3. Rol van de Cel Duurzame ontwikkeling in de uitvoering van de omzendbrief

De rol van de Cel Duurzame ontwikkeling is eerder consultatief. De coördinatrice DO controleert de bestekken op basis van de omzendbrief. Over dit onderwerp worden geen vergaderingen gehouden met de Cel Green of een andere werkgroep.

4. Rol van de aankopers in de uitvoering van de omzendbrief

De verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten van de FOD WASO ageert op verschillende vlakken:

- Voor de aanbestedingen van minder dan 30.000€ exclusief BTW, sensibiliseert hij de aankopers en de aanvragende diensten van de FOD Werkgelegenheid;
- Voor elke aanbesteding van meer dan 30.000€ exclusief BTW adviseert hij de diensten-klienten over de mogelijke clausules inzake duurzame ontwikkeling die in hun bestek kunnen worden geïntegreerd.
- Voor deze opdrachten vult hij bijlage I in van de omzendbrief van 16 mei 2014 en bezorgt die aan de Cel Duurzame ontwikkeling. Samen overleggen ze over de duurzame punten in de bestekken: Kunnen ze nog verbeterd worden? Mogen wij er nog zaken aan toevoegen? enzovoort...
- Net zoals bij de Cel Duurzame ontwikkeling staat de verantwoordelijke voor de overheidsopdrachten ter beschikking van de diensten-klienten voor alle vragen in verband met de omzendbrief.

Concrete acties van de Cel Overheidsopdrachten

In 2021 heeft de Cel Overheidsopdrachten 9 opdrachten van meer dan 30.000€ exclusief BTW geïnventariseerd waarin clausules inzake duurzame ontwikkeling werden opgenomen.

Wanneer de uitvoering van de opdracht leveringen omvat, werd er een clausule toegevoegd betreffende de piekuren die bepaalt dat de opdrachtnemer de leveringen buiten de piekuren moet verrichten. Voor verplaatsingen in het kader van vergaderingen, adviseren bijzondere bestekken aan de opdrachtnemer om gebruik te maken van het openbaar vervoer om zich naar de lokalen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg te begeven. Die zijn makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer.

Er werden tevens clausules toegevoegd in verband met afval dat wordt aangemaakt bij de uitvoering van een overheidsopdracht. Enerzijds moet de opdrachtnemer het afval dat hij aanmaakt in de lokalen van de FOD WASO terug meenemen om het te recyclen. Anderzijds en omdat het soms gaat om specifiek afval dat een bijzondere behandeling vereist, bepaalt het bijzonder bestek dat het afval moet weggewerkt worden conform de milieuregelgevingen die van kracht zijn en dat de FOD Werkgelegenheid de attesten kan opvragen die bewijzen dat het afval verwerkt werd.

Concrete acties van de Directie van de logistiek

De Directie van de logistiek ziet nauwgezet toe op de naleving van de duurzame ontwikkeling via verscheidene acties die alle van ver of nabij gelinkt zijn aan de overheidsopdrachten.

- Schoonmaak: in overleg met de IDPBW worden de onderhoudsproducten geselecteerd in de FORCMS-overeenkomst van de FOD BOSA die beschikbaar is op e-catalogue. Wanneer het budget het toelaat en hun doeltreffendheid bewezen is, wordt er geopteerd voor duurzame producten: de handdoeken en het toiletpapier zijn daarvan het perfecte voorbeeld.
- Magazijn: op basis van dezelfde budgettaire en kwaliteitsvereisten kiezen ze voor duurzame producten: balpennen, papier, enz. Het papier draagt een FSC label (afkomstig uit een duurzaam beheerd bos).

- Beheer gebouw: het afval wordt gesorteerd: papier, PMD, glas, andere. Andere mogelijkheden kunnen in overweging worden genomen zoals bio-afval. Als er werk gemaakt is van de afvalverwerking bij verschillende onderhoudsdiensten levert dit een attest op, (bv.: verwerking van keukenvetten bij het ledigen).
De bewakingsagenten doen de lichten uit in bureaus waar de personeelsleden dat bij hun vertrek vergeten zijn.
- Mobiliteit : om de zachte vervoermiddelen aan te moedigen heeft de FOD 11 hybride fietsen aangekocht die ter beschikking staan van de personeelsleden in Brussel en in bepaalde externe directies.

Duurzame mobiliteit

Het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 07/04/2011 verplicht elke onderneming met meer dan 100 werknemers tewerkgesteld op hetzelfde terrein een bedrijfsvervoersplan op te stellen. Onze FOD dient dus aan deze verplichting te voldoen.

Meer dan 90% van de verplaatsingen voor woon-werkverkeer gebeuren met het openbaar vervoer en met zachte modi (fiets en te voet).

Hierdoor is de marge om ingrijpende wijzigingen in de manieren om zich te verplaatsen in de context van het woon-werkverkeer beperkt.

Wij stellen voor om voort in te zetten op communicatie en bewustmaking, en om duurzame vervoermiddelen aan te moedigen zowel voor de bezoekers als voor de medewerkers.

Om de duurzame mobiliteit aan te moedigen, en naast de twee fietsen die het hoofdbestuur in september 2020 heeft aangeschaft, stelt de FOD sinds kort hybride fietsen ter beschikking van de medewerkers van de buitendiensten. Dit brengt het totaal voor onze FOD op 11 fietsen. Op niveau -6 zal een nieuwe fietsparking ingericht worden. Er zal in een aantal plaatsen voor elektrische fietsen worden voorzien.

Tijdens de week van de mobiliteit werden fietsen en wandelen in het zonnetje gezet. Bij die gelegenheid heeft de coördinator mobiliteit de medewerkers via het intranet op de hoogte gebracht van de maatregelen die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft ingevoerd ten behoeve van de fietsers. Sinds 1 januari 2021 is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een Stad 30 geworden. Een maatregel wordt geacht effect te hebben op fietsers, voor wie hij meer veiligheid, minder stress en een beter samenleven op de weg biedt. Het betekent ook minder geluidsoverlast voor iedereen.

Naast de algemene invoering van telewerken heeft de gezondheids crisis geleid tot een toename van het gebruik van de fiets (zoals wordt bevestigd door de stijging van de verkoop van elektrische fietsen), waardoor fietsers de drukte in het openbaar vervoer kunnen vermijden.

Wagenpark

Het regeerakkoord uit 2014 bepaalt dat het wagenpark van de federale overheidsdiensten en van de federale instellingen de volgende jaren groener moet worden.

In het kader van onze EMAS registratie moet de CO² uitstoot van ons wagenpark verminderd worden door onze dieselveertuigen te vervangen door CNG- en benzinevoertuigen

In 2019 beschikte onze FOD over voertuigen die heel veel kilometers aflegden en sommige mochten sinds dit jaar al niet langer in bepaalde steden circuleren (norm Euro4).

Zo wilde onze FOD de kosten gekoppeld aan het gebruik van een verouderd wagenpark beheersen en werd een volledige hernieuwing over een periode van 5 jaar gepland.

Momenteel beschikt de FOD WASO over 14 voertuigen (13 personenauto's en 1 lichte bedrijfswagen). In 2021 werd het verouderde wagenpark voort hernieuwd door aankopen (voertuigen opgenomen in de kaderovereenkomst van de Federale Politie) en door het sluiten van leasingovereenkomsten van 4 of 5 jaar (voertuig van de managers).

- Twee voertuigen (de oudste) werden ingediend bij de Administratie der Domeinen: 1 diesel bestelwagen en 1 hybride (benzine);

- Een leasing voertuig werd binnengeleverd bij de verhuurmaatschappij (einde overeenkomst): 1 dieselveertuig;
- Het voertuig van een manager werd vervangen via een operationeel leasingcontract met een looptijd van 4 jaar (einde van de vorige leasing);
- In 2021 werden twee dienstvoertuigen van het type hybride plug in/benzine aangekocht via een raamovereenkomst en zij zullen in principe om de +/- 120.000 km vervangen worden.

Sinds het begin van de hernieuwing van ons wagenpark in 2020, is de positieve evolutie van dit proces overduidelijk. We moeten vaststellen dat het wagenpark van onze FOD steeds groener wordt. Als we uitgaan van de Ecoscore van een voertuig, die wordt uitgedrukt door een waardecijfer tussen 0 en 100, hoe korter bij de 100, hoe kleiner de impact van het voertuig op het milieu, hebben onze in 2021 aangekochte voertuigen een Ecoscore tussen 68 en 85, waardoor de Ecoscore van ons wagenpark stijgt van 971 (gemiddeld: 69) naar 1019 (gemiddeld: 72,79).

Diversiteit en Gendermainstreaming

Duurzame ontwikkeling, diversiteit en gendermainstreaming zijn transversale bevoegdheden van onze FOD.

De FOD leeft de wet na van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen. De FOD neemt deel aan de interdepartementale coördinatiegroep die belast is met de uitvoering van de wet en is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle ministers en van alle FOD's en POD's, en stelt ook een evaluatierapport op van de impact van elk ontwerp van wet- of regelgeving op de respectievelijke situatie van vrouwen en mannen, bekend als de "gendertest".

De Cel Diversiteit van de FOD WASO maakt deel uit van het federaal netwerk diversiteit en neemt deel aan de federale werkgroep diversiteit. De Cel Diversiteit werkt mee aan de jaarlijkse voorbereiding en organisatie van de federale week van de diversiteit. De cel heeft een jaarlijks actieplan diversiteit. De cel heeft ook een bewustmakingsblog die zeer actief is op het intranet.

Welzijnsbeleid

Het thema welzijn op het werk in al zijn aspecten is voor de FOD WASO van het allerhoogste belang en essentieel voor het volledig welslagen van het beleid en de doeltreffende werking van de FOD WASO.

Het beleid inzake welzijn op het werk sluit aan bij de visie en de missie van de FOD WASO. Alle redelijke en haalbare maatregelen zullen getroffen worden om de doelstellingen te halen, doelstellingen die moeten gerealiseerd worden in het kader van ons welzijnsbeleid.

De voorzitter en het Directiecomité willen dat het welzijnsbeleid, vastgesteld door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het werk, en de codex over het welzijn op het werk binnen de organisatie worden geïmplementeerd en nageleefd voor de volgende 7 domeinen: veiligheid op het werk, bescherming van de gezondheid van de medewerkers, psychosociale belasting, ergonomie, arbeidshygiëne, verfraaiing van de arbeidsplaatsen, en de milieumaatregelen die allen een impact hebben op het welzijn op het werk.

Het is van essentieel belang dat de acties gevoerd in het kader van dit beleid bijdragen tot het welzijn op het werk van de medewerkers van de organisatie, maar ook van de gedetacheerde werknemers en werknemers-derden.

Het welzijn op het werk draagt bij tot de ontwikkeling en de duurzaamheid van onze activiteiten, het draagt bovendien bij tot de goede samenwerking tussen de verschillende stakeholders.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een Directie van de bescherming van de privacy en het welzijn op het werk die valt onder de Diensten van de voorzitter. Zij omvat de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk.

De FOD WASO beschikt ook over een Cel "Psychosociaal welzijn op het werk" die bestaat uit de preventieadviseur voor de psychosociale aspecten en verscheidene vertrouwenspersonen.

In 2018 heeft de FOD Werkgelegenheid een enquête gehouden om te peilen naar het welzijn op het werk van zijn medewerkers.

De enquête hield verband met de thema's werkinhoud, arbeidsbetrekkingen, stress, werkorganisatie, arbeidsomstandigheden en werkomgeving.

Aan de hand van de resultaten konden de positieve punten en de werkpunten in kaart worden gebracht. Het Directiecomité heeft vervolgens een actieplan goedgekeurd en de diverse bevoegde diensten hebben verscheidene acties opgezet.

De maand oktober 2019 stond in het teken van welzijn op het werk. In die context konden de personeelsleden deelnemen aan verscheidene ateliers in verband met de aandachtspunten gelinkt aan het beheer van stress, slaap en energie.

In 2021 heeft de FOD WASO de resultaten en aanbevelingen van de welzijnsenquête 2020 vrijgegeven.

De vragenlijst van de enquête opgesteld door Empreva werd van 04/05 tot 31/05/2020 voorgelegd aan de medewerkers van de FOD. Een stuurcomité dat bestaat uit medewerkers van Empreva en van onze Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW) heeft het verloop van de enquête gemonitord.

Vervolgens heeft Empreva het verslag met de collectieve resultaten van de analyse en een voorstel van aanbevelingen ingediend. In de enquête werden 22 factoren in verband met psychosociale risico's onderzocht.

Op basis van die aanbevelingen heeft de FOD WASO een actieplan uitgewerkt dat op 1 juni 2021 aan het Tussenoverlegcomité werd voorgesteld.

[Impact van de gezondheidscrisis COVID 19 op het beleid inzake duurzame ontwikkeling op de FOD WASO](#)

2021 stond, net als het jaar 2020, wereldwijd in het teken van de gezondheidscrisis ten gevolge van de verspreiding van het virus COVID-19. Ook de FOD WASO is hier niet aan ontsnapt en deze crisis heeft zowel positieve als negatieve gevolgen gehad op de realisatie van onze missies.

Om zijn taken tot een goed einde te brengen en de bevolking te steunen, werd op de website van de FOD WASO een pagina uitgewerkt over deze crisis, hierop vinden we de preventiemaatregelen terug die de werkgever kan treffen maar ook de gevolgen op het stuk van de arbeidsreglementering:

<https://werk.belgie.be/nl/themas/coronavirus>

De FOD WASO heeft **verscheidene tools** ingevoerd, onder meer:

- [*GENERIEKE GIDS en sectorgidsen Veilig aan het werk tijdens de coronacrisis*](#)
- [*Coronavirus: verplichtingen op het werk \(volgens het KB van 28 oktober 2021\)*](#)
- [*Vragen en antwoorden coronavirus*](#)
- [*Telewerk: vragen-antwoorden en praktische tips*](#)

Voorbeelden van **coronamaatregelen** zijn onder meer:

- [*Klein verlet voor vaccinatie tegen het coronavirus \(vaccinatieverlof\)*](#)
- [*Coronamaatregelen op het vlak van arbeidsrecht*](#)
- [*Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door corona voor werknemers in geval van sluiting van de school, opvang of centrum voor opvang voor personen met een handicap van hun kind*](#)
- [*Coronamaatregelen op het vlak van arbeidsrecht*](#)
- [*Modelformulier voor aanvraag tijdelijke Corona-maatregelen is beschikbaar*](#)
- [*Tijdelijke vermindering van de arbeidsduur in het kader van de COVID-19 pandemie*](#)
- [*Schorsing van de door de werkgever gegeven opzegtermijn tijdens een periode van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht te wijten aan de coronacrisis*](#)

- [Gelijkstelling van nieuwe periodes van afwezigheid met het oog op verlenging zwangerschapsverlof](#)

U vindt tevens diverse **sensibiliseringstools**:

- [Coronavirus: materiaal voor sensibilisering op de werkvloer in 17 talen](#)
- [Bewustmakingsvideo's: Veilig aan het werk](#)
- [Veilig aan het werk tijdens de coronacrisis: Posters en schema's](#)

U vindt er ook een gedeelte over **welzijn op het werk**:

- [Teststrategie: het gebruik van sneltesten in de ondernemingen](#)
- [Teststrategie: richtlijnen over de zelftests en de zelfafnames door de werknemers](#)
- [Ventilatie tijdens de coronacrisis](#)
- [Telewerk: vragen-antwoorden en praktische tips](#)
- [Werken met werknemers of buitenlandse zelfstandigen](#)
- [Hoe moet de werkgever omgaan met werknemers die symptomen van het coronavirus of griep vertonen?](#)
- [Een aantal tips om doeltreffend te telewerken met behoud van het welzijn](#)
- [Gezondheidstoezicht tijdens de coronacrisis](#)
- [Welke verplichtingen moet de werkgever naleven opdat jongeren in zo veilig en gezond mogelijke omstandigheden kunnen werken?](#)

6.8. FOD Sociale Zekerheid

(mevrouw Géraldine Elfathi, lid van de ICDO, et mevrouw Julie Delforge, plaatsvervangster)

De activiteiten van de cel DO

De formele structuur van de cel werd door het Directiecomité goedgekeurd.

De cel heeft haar betrokkenheid bij de opmaak van het Federaal Plan voor duurzame ontwikkeling voortgezet. De cel werkt nu aan de opvolging van dit plan.

De cel is actief blijven deelnemen aan het ICDO-netwerk (diverse werkgroepen) en het EMAS-netwerk (dat nieuw leven is ingeblazen).

Er is een actieplan DO 2022 en communicatieplan DO 2022 opgesteld.

De cel heeft haar werk voortgezet:

- het delen van kennis over duurzame ontwikkeling via zijn SharePoint binnen de organisatie (algemene informatie, toepasselijke wetgeving, beleid inzake duurzame ontwikkeling van de FOD, voorstellen voor opleidingen/conferenties, links naar interessante websites, links naar studies/adviezen, eco-adviezen, enz.).
- bewustmaking van het personeel via verschillende kanalen (intranet, SharePoints (DDO, ...), nieuwsbrief van de FOD SZ/publicatie Huddle, en via verschillende formats (video, reportage, informatie, infographics, quiz, wedstrijd, ...).

Om de werkzaamheden van de cel efficiënter en kwaliteitsvoller te maken, werden verschillende processen opgesomd en vervolgens uitgewerkt (bv. jaarlijkse rapportering, planning en uitvoering van de taken van de cel, integratie van de SDG's in de algemene beleidsnota's, opvolging van het Federaal Plan voor duurzame ontwikkeling). Deze werkzaamheden zijn nog aan de gang.

Het EcoTeam-project is van start gegaan maar zal in 2022 worden uitgevoerd. Het doel van dit project is om binnen elke dienst van de FOD een netwerk te creëren van medewerkers die geïnteresseerd zijn in duurzame ontwikkeling.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De kernactiviteiten van de FOD SZ houden zeer vaak rechtstreeks verband met DO.

De FOD Sociale Zekerheid heeft deelgenomen en neemt deel aan de werkgroep Social Impact COVID-19 Crisis ([WG SIC](#)). De WG SIC is verantwoordelijk voor de follow-up en de evaluatie van het effect van maatregelen op het gebied van de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld tijdelijke werkloosheid, overbruggingsrecht voor zelfstandigen), de sociale zekerheid (bijvoorbeeld uitstel van socialezekerheidsbijdragen) en sociale bijstand/maatschappelijke integratie. De prioriteiten van de werkgroep SIC zijn: monitoring van de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19, evaluatie van het kortetermijneffect van reeds genomen maatregelen (monitoring), simulatie van het effect van nieuw te nemen maatregelen (ex-ante evaluatie) en identificatie van risicogroepen. De WG SIC is samengesteld uit vertegenwoordigers van de FOD Sociale Zekerheid, de FOD Werkgelegenheid en de POD Maatschappelijke Integratie, alsook uit vertegenwoordigers van de Openbare Instellingen van de Sociale Zekerheid (OISZ), Sigedis, Statbel, de Nationale Bank van België en het Federaal Planbureau.

De FOD heeft zijn expertise ter beschikking gesteld via zijn deelname aan diverse netwerken zoals: het Europese EPSCO-netwerk, het netwerk Social Impact of Migration (SIM), het Europese MISSOC-netwerk, het BELINCOSOC-netwerk, het SDG-netwerk (Single Digital Gateway), het Interfederaal Overleg Deeconomie, het Europese netwerk voor toegang tot sociale bescherming en het netwerk voor armoedebestrijding (niet-exhaustieve lijst).

De FOD heeft meegewerkt aan de uitwerking van het Federaal Plan Armoedebestrijding, het Federaal Plan Gendermainstreaming, het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling en het Federaal Actieplan Handicap.

De FOD heeft zijn steun toegezegd voor de integratie van de SDG's in beleidsnota's.

Binnen de FOD werd het "Netwerk transversale federale doelstellingen" opgericht. Dit netwerk maakt het mogelijk informatie uit te wisselen over de transversale federale doelstellingen van gendermainstreaming, handistreaming, duurzame ontwikkeling, armoedebestrijding en diversiteit. Het is ook het geprivilegieerde informatiekanaal (top-down/bottom-up/transversaal).

Duurzaam beheer

Aangezien overheidsdiensten als motor fungeren van de duurzame transitie, heeft de FOD SZ zich tot algemene taak gesteld om bij de uitvoering van de hem toevertrouwde taken, de diensten die hij levert en de processen die hij gebruikt inzet op een minimale maatschappelijke en milieu-impact.

Op milieuvlak zet de FOD zich in om zijn milieu-impact te verminderen en zo zijn milieubeheer te verbeteren, duurzame transportmiddelen te promoten, duurzaamheidscriteria te integreren in zijn aankopen/overheidsopdrachten, duurzame voeding te promoten en aan te bieden, zijn evenementen op een duurzame manier te organiseren en doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling te integreren in zijn beheersplannen.

Concreet werd een duurzaam aankoopbeleid uitgewerkt.

Op sociaal vlak zet de FOD zich, in termen van duurzaamheid, ook in voor het bevorderen van het welzijn van zijn medewerkers, het aanmoedigen van samenwerkings- en solidariteitsprojecten binnen de FOD zelf en het invoeren van een diversiteitsbeleid om de professionele wereld een afspiegeling te laten zijn van de diversiteit van de samenleving en om discriminatie te bestrijden.

Concreet heeft de FOD op het gebied van welzijn op het werk een specifiek plan "We feel good" opgesteld, dat de uitvoering van verschillende acties mogelijk heeft gemaakt, zoals:

- opleidings- en informatiesessies over verschillende thema's zoals assertiviteit, feedback, ergonomie bij telewerken, stress en mentale weerbaarheid, de werk-privé-balans en sociaal isolement, mindfulness, gezond eten, slaap, energie, enz.
- evenementen om solidariteit te stimuleren, zoals sociale wandelingen, de 20ste verjaardag van de FOD, enz.

Op het gebied van diversiteit waren er verschillende acties, zoals:

- een studiedag over "Diversiteit in al haar aspecten";
- de opstelling van een nota over "Diversiteit in personeelsbewegingen", met verschillende ambities in verband met handicaps, diversificatie van profielen, aanwerving van jonge werknemers, taalbalans, gelijkheid van mannen en vrouwen, ondersteuning van diversiteitsacties en monitoring. De acties die in deze nota zijn opgenomen, zullen worden uitgevoerd in 2022.

(mevrouw Marielle Smeets, lid van de ICDO, en de heer Pol Gerits, plaatsvervanger)

Onze opdrachten en duurzame ontwikkeling

Door zijn bevoegdheden is de FOD Volksgezondheid bijzonder betrokken bij de rechtstreekse uitvoering van verschillende van de SDG's (gezondheid, voeding, strijd tegen de klimaatverandering, biodiversiteit, oceanen, efficiënte instellingen ...) en bij de positieve (of negatieve) onrechtstreekse effecten die onze activiteiten kunnen hebben op de uitvoering van de andere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

De FOD Volksgezondheid is immers betrokken bij de drie pijlers van het federaal gezondheidsbeleid, namelijk:

- De bescherming van de menselijke gezondheid, meer bepaald het aanbieden van goed georganiseerde en kwaliteitsvolle gezondheidszorgen die betaalbaar en toegankelijk alsook geïntegreerd zijn en voldoen aan de noden van de bevolking, het voedingsbeleid, het leveren van medische expertise in het kader van de uitoefening van beroepsactiviteiten en het beleid inzake alcohol, tabak en cosmetica;
- De bescherming van de veiligheid van de voedselketen, met inbegrip van de gezondheid van dieren en planten, meer bepaald de vaststelling van regels en normen betreffende de aspecten "veiligheid" en "gezondheid" van alle producten die binnenkomen op de verschillende niveaus van de voedselketen (meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten, gewasbeschermingsmiddelen, dierenvoeding, voedingswaren, voedingssupplementen, genetisch gewijzigde organismen enzovoort), het voorkomen en bestrijden van ziekten bij dieren, de uitoefening van de diergeneeskunde, de bescherming tegen ziekten en plagen van planten en plantaardige producten;
- De bescherming van de gezondheid van het leefmilieu, i.e. de taak om op preventieve en geïntegreerde wijze garanties te bieden voor een kwaliteitsvol leefmilieu en klimaat ten voordele van eender wie en het stimuleren van duurzame productie- en consumptiewijzen die rekening houden met biodiversiteit en gezondheid, meer bepaald via het geïntegreerd beleid van de producten.

Om garanties te bieden voor een geïntegreerde benadering van het beleid op het vlak van gezondheid en leefmilieu kan de FOD zijn taken en opdrachten, die soms zelfs exclusief zijn, niet uitvoeren zonder rekening te houden met de acties of beslissingen die worden ondernomen dan wel genomen op verschillende niveaus (federaal, nationaal, internationaal, de maatschappelijke en wetenschappelijke partners van de FOD).

Gezien de complexiteit en de verwevenheid van de aspecten van het gezondheidsbeleid, onderling en met andere beleidsthema's, valt het dan ook niet mee een beleid uit te tekenen en te beheren waarin alle gezondheidskwesties zijn geïntegreerd.

De FOD Volksgezondheid is van mening dat de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals of SDG's) dit strategisch kader bieden en een dergelijke geïntegreerde aanpak mogelijk maken. Er bestaat dus een nauw verband tussen enerzijds het gezondheidsbeleid en het milieubeleid en anderzijds de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, of het nu gaat om de nood aan een globale benadering van gezondheid, een geïntegreerde benadering van de andere beleidsdomeinen of de nood aan een structurele en systemische benadering om de uitdagingen op het vlak van gezondheid en milieu aan te gaan.

Op zowel internationaal, Europees, nationaal of interfederaal niveau is de FOD Volksgezondheid dus de verbintenis aangegaan om de globale en structurele visie van duurzame ontwikkeling te ondersteunen via een dubbele strategische benadering:

- Uitwerken en uitvoeren van al zijn eigen strategische doelstellingen in overeenstemming met de 17 universele doelstellingen van het Programma 2030 van de Verenigde Naties (en bij uitbreiding de doelstellingen van de federale strategische langetermijnvisie (2050) voor duurzame ontwikkeling) en dit voor alle opdrachten van de FOD. Daartoe worden de verantwoordelijkheden en verbintenissen van onze FOD alsook de verbanden tussen zijn activiteiten en de SDG's overgenomen en geïntegreerd op verschillende niveaus van het strategisch plan 2019-2021 en het ontwerp van strategisch plan (2021-2023), hun implementatie via de jaarlijkse bestuursplannen en hun monitoring.
- Tevens instaan voor de opvolging en de uitvoering van het beleid betreffende de voorbeeldfunctie van de federale overheidsdiensten door duurzame ontwikkeling op te nemen in de dagelijkse werking van de FOD via, meer bepaald, zijn proactieve deelname aan de werkgroep "Duurzame federale administraties", die wordt gecoördineerd door de ICDO, en aan de bestaande en toekomstige initiatieven die worden gelanceerd in het kader van het federale beleid voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van de overheid.

Op politiek niveau draagt de FOD op proactieve wijze bij aan het transversaal beleid van duurzame ontwikkeling, meer bepaald via:

- De voorbereiding van de bijdrage van de FOD tot het beleid van duurzame ontwikkeling. De manier(en) waarop de overheidsdienst een kader creëert voor zijn beleid en dat beleid in verband brengt met de uitdagingen en doelstellingen zoals die worden geformuleerd in de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling van het Programma 2030 van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals);
- De coördinatie van de bijdrage van de FOD tot de uitvoering van het federaal beleid voor duurzame ontwikkeling, waartoe de uitvoering behoort van de maatregelen van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling die werden toevertrouwd aan de FOD, de verwezenlijking van de doelstellingen van de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling en van het Programma 2030 van de Verenigde Naties (*Sustainable Development Goals*);
- De monitoring en rapportering betreffende de acties inzake duurzame ontwikkeling van de FOD en de acties van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling waarvan deze dienst de leiding op zich heeft genomen.
- De terbeschikkingstelling van expertise met betrekking tot de opdrachten van de FOD; dit omvat:
 - De vertegenwoordiging van de FOD in de ICDO (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, steun ad hoc van deskundigen) en in haar werkgroepen (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, deskundigen ad hoc, leden van de cel ...);
 - Ondersteuning en opvolging bij de uitvoering van de regelgevingsimpactanalyse (RIA)² voor de aspecten met betrekking tot DO.

Bovendien verdedigt de FOD Volksgezondheid, met het oog op coherentie ("One Voice"), zijn visie, zijn strategische doelstellingen en zijn operationele benadering van de integratie van duurzame ontwikkeling in de beleidsdomeinen en managementtools binnen alle instanties waar die worden besproken (bv. het College van Voorzitters) en met al onze partners.

Op operationeel niveau staat de FOD Volksgezondheid in voor de opvolging en de uitvoering van het beleid met betrekking tot de voorbeeldfunctie van de federale overheidsdiensten door duurzame ontwikkeling op te nemen in de dagelijkse werking van de FOD, inzonderheid via: het interne milieubeheer (behoud van de EMAS-certificering of gelijkwaardig), de duurzame mobiliteit van het personeel (naleving van de regelgeving, mobiliteitsplan ...), duurzame overheidsopdrachten (milieu- en sociale criteria, opvolging, rapportering ...) en de bewustmaking van het personeel voor duurzame ontwikkeling (news, info, DO-dag ...). De FOD ondersteunt ook op actieve wijze het duurzame aspect van de activiteiten in het kader van de werkzaamheden tot opmaak van het plan voor de duurzame instellingen en het proces van redesign van de federale instellingen voor gezondheid en, inzonderheid, in het gezamenlijk beheer van het Galilegebouw waar de FOD, het RIZIV en het FAGG in maart 2021 samen hun intrek hebben genomen.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Aangezien de FOD Volksgezondheid zijn verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling heeft opgenomen in zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 en in het ontwerp van overeenkomst 2021-2023 waarover de besprekingen met onze ministers nog gaande zijn, zoals het KB van 2004 (KB van 27 mei 2015 tot wijziging van het KB van 22/09/2014) houdende oprichting van duurzame cellen bepaalt, is de FOD niet gebonden om een jaarlijks actieplan DO op te stellen. Onze acties en projecten voor duurzame ontwikkeling worden dus rechtstreeks opgenomen in ons jaarlijks bestuursplan.

Ons bestuursplan is een exhaustief intern beheersinstrument: het bevat alle maatregelen en acties van de FOD. Ook al zijn niet al die acties specifiek gelinkt aan de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, toch hebben we onlangs geoordeeld dat onze activiteiten van dichtbij of van veraf gelinkt konden worden aan 15 van de 17 SDG's van de Verenigde Naties.

Het databasesysteem van de ICDO voor het duurzame-ontwikkelingsbeleid maakt het nog niet mogelijk om actie per actie te rapporteren. Aangezien er geen systeem bestaat dat ons in staat stelt een groot deel van ons bestuursplan in dit systeem te laden, konden we, in afwachting van een aangepaste technische oplossing, het gedeelte aangaande de database niet volledig invullen.

Net zoals de vorige jaren werden sommige acties die onze FOD in 2021 uitvoerde en die verband houden met de doelstellingen van de LTV 2050 en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, echter geïllustreerd in punt 6.2. van ons activiteitenrapport 2021.

1. Een nationaal actieplan voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie (AMR)

Al verscheidene jaren is België actief op het gebied van de bestrijding van AMR op het vlak van zowel de menselijke als de dierlijke gezondheid. Ons land heeft als doel het gebruik van antimicrobiële stoffen en andere antibiotica te verminderen en te verbeteren om zo de ontwikkeling en verspreiding van resistente microben te voorkomen. Het nationaal actieplan "One Health" voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie werd opgesteld om aan te zetten tot grotere samenhang en een systeem van multisectorale samenwerking voor te stellen alsook doeltreffende samenwerking tussen de partners. Het plan stelt de gemeenschappelijke ambities voor en brengt alle Belgische initiatieven samen.

Het Belgische nationale actieplan "One Health" voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie steunt op de drie pijlers van de gezondheid (de gezondheid van de mens, de gezondheid van het dier en de gezondheid van het leefmilieu) en stelt concrete acties voor om op globale en gecoördineerde wijze tegen AMR te strijden. Dit actieplan, dat werd bijgewerkt op basis van de opmerkingen die tijdens het raadplegingsproces zijn geformuleerd, werd voor goedkeuring overgelegd aan de leden van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid en aan de ministers voor landbouw, dierenwelzijn en leefmilieu; het werd goedgekeurd op 17 november 2021.

Surveillance is een belangrijk instrument voor het sturen van beleid ter preventie en bestrijding van infecties, het vaststellen van interventiestrategieën, het verbeteren van de kwaliteit van de zorg en het sturen van onderzoeksprogramma's. Daartoe bestaan er gevestigde nationale bewakingsprogramma's voor zowel het gebruik van antimicrobiële stoffen als het toezicht op het verschijnen van antimicrobiële resistentie (AMR) bij mensen, voedselproducerende dieren, de voedselketen en het milieu. De verschillende programma's zijn opgezet met verschillende doelstellingen en het was tot nu toe moeilijk om een duidelijk overzicht te krijgen van de Belgische situatie voor alle sectoren.

Het [BELMAP-rapport](#), het eerste Belgische "One Health"-rapport over AMR, is eind 2021 verschenen en heeft als doel de resultaten en trends van de bestaande monitoringprogramma's samen te vatten, mogelijke lacunes te identificeren en algemene aanbevelingen te formuleren om de monitoring te verbeteren.

2.Strijd tegen de illegale handel in dieren- en plantensoorten: 1,5 ton dierlijke en plantaardige producten in beslag genomen in het kader van de operatie Thunder

In oktober 2021 vonden vier dagen lang controles plaats in de aankomsthal van de luchthaven van Brussel en via de luchtvrachtdienst Brucargo in het kader van de jaarlijkse internationale operatie "Thunder". Voor deze operatie hebben de FOD Volksgezondheid, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en de Algemene Administratie der Douane en Accijnzen van de FOD Financiën samengewerkt met deskundigen van de Plantentuin Meise, de Zoo van Antwerpen en de Universiteit van Luik. Deze operatie ter bestrijding van de illegale handel was gericht op plantaardige en dierlijke producten, waaronder die welke afkomstig zijn van soorten die door de CITES-overeenkomst worden beschermd.

Het doel van de operatie was om de strijd tegen milieucriminaliteit te verbeteren en tegelijkertijd ook informatie te verzamelen om de organisatie en werking van criminele netwerken nog beter te begrijpen. Milieucriminaliteit heeft een directe impact op de klimaatverandering, schaadt de bestaansmiddelen van miljoenen mensen, leidt tot gedwongen migratie en kan de verspreiding van virussen van dieren op mensen veroorzaken.

De operatie was gericht op vluchten uit Centraal- en West-Afrika. Alle bagage van de passagiers op de geselecteerde vluchten werd onderzocht op illegale goederen, goederen die vaak Azië als eindbestemming hebben, waar de vraag naar dergelijke producten groot is.

Inbeslagname in de bagage van reizigers ... maar ook in postpakketten

Tijdens de controles hebben de douaniers bij 117 passagiers bijna 1,5 ton dierlijke en plantaardige producten in beslag genomen. Bovendien vonden CITES-inspecteurs van de FOD Volksgezondheid zeventien schelpen van een soort reuzenmossel (*Tridacna maxima*) uit Tanzania, twee stukken koraal uit Zanzibar en een kilo roodrugweeschildpad (*Cycloderma aubryi*) uit de Democratische Republiek Congo.

Tijdens de operatie werd ook de illegale invoer van juwelen, sigaretten en alcohol ontdekt. Daarnaast werden 711 cosmetica-artikelen en 150 geneesmiddelen in beslag genomen en werden twee honden aangehouden voor verder onderzoek en in tussentijd opgevangen in het Animal Care & Inspection Centre van de luchthaven van Zaventem.

Op basis van risicoanalyses hebben de douanebeambten, bijgestaan door controleurs van het FAVV, ook controles uitgevoerd op goederen die bestemd waren om door de lucht te worden vervoerd of om per post te worden verzonden. Verschillende voedingssupplementen en planten werden in beslag genomen uit postpakketten. Een grote zending van 5.000 planten werd gevonden in de vracht van een vliegtuig.

Opleiding voor douaniers

Tijdens de controledagen hebben experts en CITES-controleurs van de FOD Volksgezondheid en hun partners een opleiding gegeven over de CITES-voorschriften en over hoe douaniers ivoor, cactussen en orchideeën, reptielen, reptielenhuiden en door CITES beschermde vis en visproducten kunnen herkennen. Tijdens deze opleidingen werd besproken hoe de samenwerking, communicatie en gegevensuitwisseling tussen de betrokken diensten verder kunnen worden verbeterd.

Aanvullende CITES-controles uitgevoerd in oktober

Naast operatie Thunder werden in oktober 2021 in België nog andere dossiers in verband met het CITES-verdrag afgehandeld: 2,46 kg gerookte Potto de Bosman-aap (*Perodicticus potto*) uit Ghana en 2,4 kg koraal uit de Dominicaanse Republiek werden in beslag genomen bij passagiers.

Daarnaast heeft de inspectiedienst van de FOD Volksgezondheid 245 meubelstukken in beslag genomen (11.775 kilogram voor een waarde van € 45.462). Dit lopende onderzoek maakt deel uit van een veel grotere operatie waarbij inspecteurs ontdekten dat deze invoer van Dalbergia sissoo-meubelen (zeer populaire variëteit van palissanderhout afkomstig uit Azië) al drie jaar aan de gang was zonder de nodige CITES-documenten. In diezelfde periode heeft de controledienst verder controles uitgevoerd in winkels, bij producenten, fokkers en particulieren, alsook op rommelmarkten enzovoort.

Internationale strijd tegen milieucriminaliteit

Deze 5de editie van operatie Thunder, gecoördineerd door Interpol en de Werelddouaneorganisatie en het CITES-secretariaat, met de steun van het International Consortium on Combating Wildlife Crime (ICWC), heeft tot nu toe geleid tot het identificeren van 300 verdachten en meer dan 1.000 inbeslagnames.

Tot nu toe zijn wereldwijd de volgende inbeslagnames gemeld:

- 478 kg ivoorstukken en 487 kg ivoren producten
- 75 delen van grote katachtigen, 29 levende grote katachtigen
- 856 kg schubben van schubdieren
- 531 zeeschildpadden en landschildpadden
- 171 vogels
- 336 reptielen
- 4.843 kg zeeproducten waaronder koralen, zwemblazen van de Totoaba-vis (bekend als "cocaine van de zee") en zeekomkommers (vergelijkbaar met zee-egels, die voor wel € 4.000 per kg kunnen worden verkocht)
- 75.320 kg hout, waaronder 313 m³ palissanderhout
- 1,4 miljoen van planten afkomstige artikelen

3. Strijd tegen covid-19: ministerieel besluit houdende de voorlopige bepaling van de voorwaarden voor het op de markt brengen van producten voor luchtzuivering in het kader van de bestrijding van SARS-CoV-2 buiten medische doeleinden

Sinds 28 mei 2021 moeten fabrikanten bepaalde regels volgen voor het op de markt brengen van systemen voor luchtzuivering, in het kader van de strijd tegen covid-19. Deze regels zijn vastgelegd in een ministerieel besluit waarvan de toepassing onlangs is verlengd tot 29 mei 2022. (MB van 23 november 2021 - corona ventilatie) Er zijn ook nieuwe technische criteria toegevoegd betreffende het geluidsvermogensniveau van de apparaten, alsook de CARD voor elke bedrijfssnelheid van het apparaat ("Clean Air Delivery Rate", die het debiet aan gezuiverde lucht per m³/u aangeeft).

Deze besluiten bieden een kader voor marktcontrole- en bewakingsacties en verbieden producten die een gezondheidsrisico inhouden. Fabrikanten zijn immers verplicht hun luchtzuiveringssysteem te registreren bij de FOD Volksgezondheid. Het gaat hierbij zowel om nieuwe als om bestaande systemen die al op de markt zijn. Fabrikanten die claims over de doeltreffendheid en ongevaarlijkheid van hun systemen willen communiceren, moeten hiervoor nog een aanvullend dossier indienen.

Het ministerieel besluit verbiedt bovendien systemen die een gezondheidsrisico inhouden, zoals bepaalde UVC-lampen met directe straling en producten die ozon genereren, die de lucht ioniseren of koud plasma gebruiken. De minister van Volksgezondheid kan uitzonderingen toelaten op basis van een advies van de FOD Volksgezondheid. Fabrikanten moeten hiervoor een aanvraag tot uitzondering indienen bij de FOD Volksgezondheid, die hun dossier zal onderzoeken. Deze wetgeving geldt niet voor systemen die voor medische doeleinden gebruikt worden.

In de horeca-, sport- en evenementensector zijn uitbaters van publieke ruimtes verplicht een actieplan uit te voeren wanneer de CO₂-meter aangeeft dat de waarde van 900 ppm CO₂ is overschreden. Het actieplan moet alle maatregelen omvatten om de lucht te verversen.

Het gebruik van een luchtzuiveringssysteem is een van de mogelijkheden om binnenshuis voor een goede luchtkwaliteit te zorgen. Het wordt daarom sterk aanbevolen in alle besloten ruimtes waar publiek of personeel aanwezig is. Beheerders van dergelijke ruimtes die gebruik wensen te maken van een luchtzuiveringssysteem, kunnen de lijst van geregistreerde en gecontroleerde systemen raadplegen op www.corona-ventilation.be.

4. Versterking van de veerkracht van de gezondheidszorgsystemen ten aanzien van de risico's als gevolg van de klimaatveranderingen

Verhoogde duur en intensiteit van hittegolven, verhoogd risico van door vectoren overgedragen ziekten, fysieke/psychische aandoeningen die verband houden met extreme gebeurtenissen, daling van de wintersterfte, verslechtering van de luchtkwaliteit, toename van allergische aandoeningen ..., de klimaatverandering heeft zowel direct als indirect gevolgen voor de menselijke gezondheid, de infrastructuur en het gezondheidspersoneel.

Daar gezondheid en welzijn nauw samenhangen met sociaaleconomische factoren zoals inkomen, huisvesting, werkgelegenheid, onderwijs, levensstijl ..., versterken de effecten van de klimaatverandering ook de ongelijkheid op het vlak van gezondheid en vergroten ze de kwetsbaarheid van lage-inkomensgroepen en van bepaalde groepen zoals kinderen, mensen die buitenshuis werken, ouderen of reeds zieke mensen.

Op basis van deze verschillende elementen werd, in het kader van het programma One world-One van de FOD Volksgezondheid, beslist om te werken aan de versterking van de weerbaarheid van de gezondheidszorgsystemen ten aanzien van de risico's als gevolg van de klimaatveranderingen.

Daar we beschikken over slechts weinig informatie betreffende de gevolgen en de zwakke plekken van het nationale gezondheidszorgsysteem, heeft de FOD een eerste [prospectieve studie gefinancierd betreffende de \(huidige en toekomstige\) gevolgen van de klimaatverandering voor het gezondheidszorgsysteem in België](#) (januari tot juli 2021).

In een inleidende analyse werden de 61 aanbevelingen van deze studie onder de loep genomen. Ze betreffen de gevolgen van hitte voor de gezondheid, door vectoren, water of voedsel overgedragen ziekten, allergieën en ademhalingsziekten, geestelijke gezondheid, gezondheidswerkers en -infrastructuur evenals crisis- en risicobeheersing.

Er werd een eerste selectie gemaakt van de maatregelen die prioritair onder handen moeten worden genomen³ op nationaal of federaal niveau in het kader van de transversale beleidsprocessen die bestaan op het vlak van:

1. aanpassing aan de klimaatverandering via de opstelling van het nationaal adaptatieplan (NAP) binnen de werkgroep "adaptatie" van de Nationale Klimaatcommissie en identificatie van federale adaptatiemaatregelen binnen de federale taskforce "adaptatie", overeenkomstig de beslissing van de Ministerraad van 2 april 2021,
2. milieu en gezondheid via het proces van opstelling van het derde nationale milieu- en gezondheidsplan (NEHAP3),
3. armoedebestrijding, via het federaal plan voor armoedebestrijding.

Maar ook in bepaalde processen die op het niveau van de FOD Volksgezondheid zelf aan de gang zijn, zoals het General Preparedness Plan (GPP), de Health Data Council of de vaststelling van strategische gezondheidsdoelstellingen.

5. Veiligheid van de voedselketen: communicatie over houdbaarheidsdata aan het grote publiek: wanneer moet je voedingsmiddelen weggooien?

Er bestaan twee soorten vervaldata op de verpakkingen van voedingsmiddelen: de minimale houdbaarheidsdatum (THT) en de uiterste gebruiksdatum (TGT). Voor een aantal consumenten zorgen deze data voor verwarring en veel voedingsmiddelen die nog perfect geconsumeerd kunnen worden, worden weggegooid. Dit leidt tot grote voedselverspilling. Volgens een Europese studie van 2015 gaat het om 15 tot 33% voedselverspilling, goed voor jaarlijks 88 miljoen ton, of 173 kilo per persoon per jaar[1] in de Europese Unie! Gevolg hiervan: financieel verlies voor de consument en het heeft ook een aanzienlijke impact op het milieu. Geconfronteerd met dit probleem heeft de Europese Commissie beslist om hier iets aan te doen.

THT en TGT, hoe beide van elkaar onderscheiden?

De THT of minimale houdbaarheidsdatum wil vooral de kwaliteit van het voedingsmiddel waarborgen. Wanneer de datum overschreden is, kan het voedingsmiddel een deel van zijn textuur, kleur of smaak verliezen. Maar doorgaans kan het nog veilig geconsumeerd worden op voorwaarde dat het in goede omstandigheden, eventueel voorgeschreven op het etiket, werd bewaard. Alvorens het voedingsmiddel te consumeren of het na de THT te gebruiken, is een controle evenwel aanbevolen: door te kijken, ruiken of te proeven om een eventueel gebrek, bijvoorbeeld een muffe geur of een ranzige smaak, op te sporen.

De THT wordt vermeld op producten die gemiddeld of lang houdbaar zijn, zoals rijst, pasta, koffie, chocolade of koeken, met de woorden "Ten minste houdbaar tot ...".

³ Tot de in aanmerking genomen criteria voor prioritering: mogelijkheid van actie op nationaal/federaal niveau en mogelijkheden wat betreft actuele ontwikkelingen via andere beleidsprocessen of -instrumenten (health & environment in all policies approach); gefaseerde aanpak van de voorgestelde acties, dringendheid van de actie.

De TGT of uiterste gebruiksdatum wil daarentegen de volksgezondheid beschermen. Wanneer deze datum overschreden is, mag het product niet meer geconsumeerd worden. De TGT wordt op de etiketten vermeld met de woorden "Te gebruiken tot ...".

Voor zowel de THT als de TGT geldt de datum alleen voor ongeopende of onbeschadigde verpakkingen. In het andere geval wordt het voedingsmiddel snel bederfelijk en geldt de vermelde houdbaarheidsdatum niet meer. Bv.: UHT-melk kan maanden op kamertemperatuur worden bewaard als de verpakking gesloten is, maar eenmaal geopend moet het in de ijskast worden bewaard en snel geconsumeerd worden[1].

De TGT wordt vermeld op in microbiologisch opzicht zeer bederfelijke voedingsmiddelen die daardoor na een korte periode (dit kan al na enkele dagen) een onmiddellijk gevaar kunnen zijn voor de gezondheid. Voorbeelden zijn voorverpakte, verse voedingsmiddelen zoals vlees, vis, salades, bereide gerechten enzovoort waarvoor de koudeketen moet worden gerespecteerd.

Tot slot moeten bevroren vlees, diepgevroren vleesbereidingen en diepgevroren onverwerkte visserijproducten de datum van invriezing of de datum van eerste invriezing dragen (wanneer het product meer dan een keer ingevroren is).

Pistes voor toekomstige ontwikkelingen

De Europese Commissie, België en de andere landen van de Europese Unie zijn zich er terdege van bewust dat een slecht begrip van de THT en TGT bijdraagt tot voedselverspilling. Daarom zullen er de komende maanden en jaren op Europees niveau acties worden ondernomen om alle betrokken actoren een beter begrip bij te brengen van de datering van voedingsmiddelen en van de verschillen tussen THT en TGT, om de datering op de etiketten te verbeteren en de van kracht zijnde regels te herzien.

Om er zeker van te zijn dat de maatregelen geen negatieve impact hebben op de voedselveiligheid, heeft de Europese Commissie de EFSA (Europese Autoriteit voor de Veiligheid van de Voedselketen) opgedragen om haar een wetenschappelijk advies te verstrekken over:

- de factoren die, vanuit microbiologisch standpunt, bepaalde voedingsmiddelen sterk bederfelijk maken en die een onmiddellijk gevaar voor de menselijke gezondheid zijn;
- de factoren die, vanuit microbiologisch standpunt en voor de voedingsmiddelen die op gecontroleerde temperaturen bewaard moeten worden, specifieke eigenschappen van deze voedingsmiddelen verloren doen gaan zonder dat dit een onmiddellijk gevaar vormt voor de menselijke gezondheid;
- de manier waarop de operatoren met deze factoren rekening moeten houden om te beslissen of een minimale houdbaarheidsdatum of een uiterste gebruiksdatum relevant is en om de bewaartijd en de vereiste bewaaromstandigheden te bepalen.

In dit verband zouden ook intelligente materialen een rol kunnen spelen om verspilling van bepaalde voedingsmiddelen tegen te gaan. Het onderzoek is aan de gang: verschillende systemen worden bestudeerd zoals een etiket dat donkerder kleurt wanneer het voedingsmiddel niet meer voor consumptie geschikt is, een digitaal display, kleurcodes enzovoort.

6. Afval in zee: wat moeten dieren ermee?

Op 8 juni 2021 is het Wereldoceandag. Ter ere van onze zeeën, oceanen en haar bewoners lanceert de Dienst Marien Milieu van de FOD Volksgezondheid een [sensibiliseringsvideo "Afval in zee: wat moeten dieren ermee?"](#) Die toont de weg die een sigarettenpeuk, mondmasker en plastic zakje afleggen van op straat, via de wind, beken en rivieren, naar zee. Daar vormen ze een gevaar voor dieren: zij verwarren afval met voedsel of kunnen erin verstrikt geraken. De video kadert in de campagne "De zee begint bij jezelf (link is external)", die mensen aanspoort om op hun afval te letten en zo zorg te dragen voor de zee.

Sigarettenpeuken vormen in aantallen de helft van al het zwerfvuil op land, volgens onderzoek van de OVAM. Sigarettenfilters zijn niet biologisch afbreekbaar. Het kan tot 15 jaar duren vooraleer het plastic van de filter afgebroken is tot microplastics, en dan nog verdwijnen de kleine fragmenten nooit helemaal. Zowel volledige sigarettenpeuken als microplastics komen terecht in de magen van vissen en vogels. Bovendien kan één peuk tot 500 liter water vervuilen. De filter bevat immers heel wat schadelijke stoffen.

Ook ander afval, zoals mondmaskers en plastic zakjes, vindt zijn weg van op straat naar zee. Wegwerpplastics vormen de helft van het marien zwerfvuil. Wegwerpmondmaskers bevatten plastic en hebben een afbraaktijd tot 450 jaar, maar de kleine deeltjes verdwijnen ook hier nooit helemaal. Een eerste inschatting van Proper Strand Lopers is dat ongeveer 5 mondmaskers per kilometer strand per week worden aangetroffen aan onze Belgische kust.

Dieren aanzien zwerfvuil als voedsel. Hun maag is er misschien mee gevuld, maar nuttige voedingsstoffen halen ze er niet uit. Ze stoppen met zoeken naar voedsel en kunnen sterven van de honger. Ook kunnen ze verstrikt geraken in rondslingerend zwerfvuil. Zeker voor zeezoogdieren en vogels is er dan een groot risico op verdrinking.

Samen de zee beschermen

Met deze eenvoudige tips kan iedereen helpen om samen de natuur, zeeën en oceanen proper te houden, dieren te beschermen én te vermijden dat microplastics op ons eigen bord terechtkomen:

- Zorg dat je je mondmasker niet verliest. Gooi je gebruikte mondmasker in de restafvalzak.
- Vermijd wegwerpplastics, hergebruik en recycleer verpakkingen.
- Ga voor herbruikbare tassen in plaats van plastic zakjes.
- Roker? Doe je sigarettenpeuk in een zakasbakje.
- Waar je ook bent, laat geen afval achter: gooi het in de vuilnisbak of neem het mee en sorteer het thuis.

Duurzaam beheer

1. EMAS-opvolging/Mobiliteit/Overheidsaankopen

Vernieuwing van de EMAS-registratie

De hoofdzetel van de FOD Volksgezondheid (Eurostation – Victor Hortaplein – 1060 Brussel), kreeg in 2010 het EMAS-label en heeft in 2021 een vernieuwing van zijn EMAS-registratie gekregen. [De laatste versie van de milieuverklaring](#), die betrekking heeft op 2020, en de resultaten tot in 2020 zijn beschikbaar op de site van de FOD.

Voor 2021 kunnen meer bepaald de volgende maatregelen worden vermeld:

- Opvolging van het reglementair toezicht overeenkomstig de milieueisen.
- Koolstofcompensatie voor tonnen CO₂-equivalent die uitgestoten worden bij verplaatsingen voor opdrachten in het buitenland met het vliegtuig, de trein of de wagen.
- Voortzetting van de projecten die verband houden met de digitalisering van processen.
- Inzameling van overtollige mappen in goede staat om ze een 2de leven te geven.
- Verhuizing van een groot deel van onze diensten naar een ander gebouw in Brussel, waarbij werd getracht zoveel mogelijk van de niet meer gebruikte en in goede staat verkerende apparatuur en meubilair weg te geven.
- Opmaak van een Galileo-reisgids ter voorbereiding van een mobiliteitsstrategie voor zo duurzaam mogelijk woon-werkverkeer.
- We hebben een enquête voorbereid om te peilen naar de mening van ons personeel; de enquête werd gelanceerd tijdens de mobiliteitsenquête met betrekking tot het BVP.
- We hebben informatie verstrekt over de nieuwe sorteerregels in het restaurant en ook aan onze werknemers via nieuwsberichten en herinneringen via slider op het intranet.
- We hebben een interactieve en ludieke EMAS e-learning voor nieuwe werknemers gemaakt. Voortaan kunnen onze werknemers een onlinesessie volgen wanneer het hen uitkomt, die ongeveer 30 minuten duurt. Deze informatiesessie wordt aangevuld met een kennisverwervingstest.
- Sensibilisering en opfrissing van de aankoopprocedures om duurzaamheidsvoorwaarden op te nemen in de overheidsopdrachten.
- Eén keer per week wordt er lokaal biologisch seizoensfruit aangeboden in de FOD.

- Gebruik van de "sustainable corner" of "duurzame hoek" bij de ingang van het gebouw om te communiceren over duurzaamheid, om onze acties zichtbaarder te maken, met een bookcrossing-plek om boeken en romans ter beschikking achter te laten, gratis mee te nemen mappen in goede staat, onze dozen voor goede doelen "bruZelle", inzameling van maandverbanden voor "Oxfam Solidariteit", inzameling van niet gebruikte mobiele telefoons.
- Deelname aan de Europese mobiliteitsweek. Tijdens deze week organiseerden we een fietsreparatie, een ontbijt en een webinar over het effect van mobiliteit op de luchtkwaliteit in stedelijke gebieden.
- Blijven bevorderen/bewustmaken van duurzaam inkopen en verzamelen van bijlage 1 van de circulaire over duurzaam inkopen.

Interne kruisaudits

De interne EMAS-audit werd uitgevoerd door de milieucoördinator. Dit kadert binnen het netwerk van FOD's die beschikken over een milieubeheersysteem en is bedoeld om interne en zo neutraal mogelijke audits uit te voeren. Onze milieu-auditeur heeft op haar beurt de audit gedaan bij Leefmilieu Brussel.

De Regie der Gebouwen zorgt voor de technische conformiteit van de verwarmings- en airconditioningsinstallaties en de transformatoren van het gebouw. De eigenaar bereidt de hernieuwing van de milieuvergunning voor en heeft in dat kader een energie-audit uitgevoerd met een reeks acties ter verbetering van de energie- en dus milieuprestaties van het gebouw. Om ervoor te zorgen dat de technische installaties aan de wettelijke voorschriften voldoen, hebben we een beroep gedaan op een externe auditeur die de voorgeschreven technische controle van de installaties van het Eurostation-gebouw heeft verricht.

Wat betreft het Galileigebouw zet onze gebouwverantwoordelijke de nodige stappen om de vereiste wijzigingen aan de milieuvergunning aan te brengen.

Opname in het bedrijfsvervoerplan (BVP) van maatregelen die in geval van vervuilingsspieken genomen moeten worden – De zachte mobiliteit promoten

We zetten onze acties voort om zachte mobiliteit te promoten, met name de acties die tijdens de Europese mobiliteitsweek onder de aandacht zijn gebracht. We hebben ook het STOP-principe ingevoerd voor verplaatsingen van en naar ons gebouw (**STOP = Stappen, Trappen, Openbaar vervoer en Personenwagens**).

We hebben het bedrijfsvervoerplan opgesteld en de mobiliteitsdiagnose gemaakt. Daartoe hebben we van oktober tot november 2021 een mobiliteitsenquête gehouden onder al onze medewerkers. Vervolgens hebben we onze vakbondspartners geïnformeerd en geraadpleegd via onze basisoverlegcomités en werken we aan een actieplan dat binnenkort zal worden gevalideerd.

Activiteiten in het kader van het beleid van diversiteit en welzijn op het werk

Als federale instelling ten dienste van de volksgezondheid is de bevoorrechte toegang van het personeel tot gezondheid en welzijn op het werk een prioriteit. Welzijn op het werk is een zeer breed begrip. Het omvat "alle factoren die verband houden met de omstandigheden waarin werk wordt verricht". Concreet kan het gaan om de inhoud van het werk, de werkomgeving, de relatie met collega's en de functionele chef, het evenwicht tussen werk en privéleven enzovoort. Gezond zijn maakt natuurlijk ook integraal deel uit van ons welzijn, het is zelfs een essentiële voorwaarde.

De arbeids- en telewerkvoorwaarden als gevolg van de maatregelen die de regering heeft genomen in het kader van de covid-19-crisis, hebben aanleiding gegeven tot talrijke begeleidings- en ondersteuningsacties die zijn opgezet om onze collega's in deze periode en onder deze gecompliceerde omstandigheden bij te staan. We vermelden inzonderheid:

- Organisatie van een permanentie (FR-NL) bij aanvang van de covid-19-crisis door de PA-PSA - Vertrouwenspersoon - Coach - maatschappelijke bijstand ... Gedurende 1 maand ;
- Regelmatige redactie, het hele jaar door, op het intranet van de FOD, van tips en informatie betreffende welzijn en de covid-19-situatie (slaap, stress, veerkracht ...) en actiefiches die ter beschikking van het personeel worden gesteld;
- In partnerschap met BOSA: regelmatige actualisering van de informatie over "terugkeer naar het werk", met inbegrip van een rubriek over welzijn en psychosociale risico's;
- Enquête over de risico's van beeldschermwerk (gestart in november 2021, actieplan wordt momenteel opgesteld);
- Webinars over het evenwicht tussen werk en privéleven (healthy webinars);
- Bijwerking van de brochure over telewerk met ergonomische tips;
- Versturen van geschenkpakketten naar het personeel ter gelegenheid van Sinterklaas en Nieuwjaar.

Op het vlak van diversiteit vermelden we ook:

- Het Actieplan 2021 voor diversiteit en inclusie van de FOD;
- De inrichting van de werkposten van medewerkers met een handicap in het kader van de verhuizing
- De inrichting van de werkposten voor telewerk van medewerkers die aan de voorwaarden voldeden (budget van BOSA);
- Via de in aanmerking komende projecten in het kader van de BOSA-projecten in 2021 kon de FOD Volksgezondheid een opleiding "inclusief schrijven" organiseren voor de communicatiemedewerkers alsook een opleiding "neutrale" gesprekken voor de medewerkers van de HR-diensten.

2. Evolutie en vooruitzichten

In het kader van de federale redesign van de gezondheidszorgadministraties heeft de FOD Volksgezondheid op 1 maart 2021 zijn intrek genomen in het Galileigebouw, nabij de Kruidtuin in Brussel, en dit samen met het RIZIV, dat voor 50% eigenaar is van het gebouw, en het Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, om zo een "Gezondheidshuis" te creëren.

Via dit redesignproces delen en centraliseren we momenteel bepaalde diensten die gemeenschappelijk zijn voor de drie instellingen, zoals de ondersteunende en logistieke diensten (1FM). Ook de EMAS-communicatie en -bewustmakingsacties zijn gemeenschappelijk, en dit geldt ook voor het onthaaltraject met de EMAS-informatiesessie via e-learning.

We nemen deel aan het EMAS-netwerk dat door de FOD BOSA wordt gecoördineerd. In het kader van het toekomstige plan "duurzame federale instellingen" wachten we op de beslissingen van de ministers die het kader van het milieubeheersysteem zullen vastleggen dat zal worden ontwikkeld en uitgerold in het kader van ons "gezondheidshuis".

Sinds onze verhuizing in 2021 zijn we bezig met het voorbereiden en verzamelen van informatie om ons verbruik te controleren, met de geleidelijke invoering van de nieuwe procedures die voor de 3 instellingen gemeenschappelijk zijn via 1FM, en stellen we alles in het werk om een voorbeeldfunctie te blijven vervullen op het vlak van duurzaam beheer van onze gebouwen, met inachtneming en controle van de milieuwetgeving. We steken al onze energie in het behoud van onze EMAS-certificering, ondanks de complexiteit van de organisatie en de samenwerking van onze drie instellingen, die op lange termijn zeker een schoolvoorbeeld zullen zijn.

6.10. FOD Justitie

(mevrouw Anne-Lise Ntahobaribikira, lid van de ICDO, en mevrouw Charlotte Leclere, plaatsvervangster)

De activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling draagt bij tot de integratie van duurzaamheidsdoelstellingen in de beleidspunten van de FOD. Ze werkt mee aan de implementatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en coördineert de uitwerking van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling.

Naast de wettelijk verplichte leden, wordt elke entiteit van de FOD verzocht een vertegenwoordiger naar de cel Duurzame Ontwikkeling te sturen. Die correspondenten worden op regelmatige basis ingelicht over de activiteiten en projecten rond duurzaamheid die worden opgestart door de dienst Duurzame Ontwikkeling van de FOD Justitie en andere entiteiten van de FOD Justitie of door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO).

De activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling betreffen voornamelijk:

- het verstrekken van advies of inlichtingen in het kader van parlementaire vragen;
- de follow-up van het meerjarenactieplan voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- de follow-up van het Federaal Plan Armoedebestrijding;
- de deelname aan de werkgroepen van de ICDO;
- de voorbereiding en ondersteuning bij de sensibilisatie acties rond duurzame ontwikkeling.

Bepaalde correspondenten werken in hun entiteit actief mee aan de implementatie van acties rond duurzame ontwikkeling. Dat is het geval in het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen, waar men erop toeziet dat de milieuvergunningen van alle penitentiaire inrichtingen conform de wetgeving zijn.

De stafdienst ICT werkt mee aan de uitrol van verschillende IT-toepassingen ter bevordering van het informaticabeheer van dossiers en documenten. Het afgelopen jaar heeft de stafdienst ICT de medewerkers van de FOD Justitie, onder wie de personeelsleden van de rechterlijke orde, actief ondersteund en in digitalisering geïnvesteerd:

- door extra apparatuur aan te sluiten op onze servers om de telewerkpriek te beheren;
- door structurele oplossingen voor te stellen, evenals verschillende technische manieren om vanop afstand verbinding te maken met het netwerk, naargelang van de mogelijkheden en behoeften van de verschillende doelgroepen;
- door beveiligde videoconferentie-tools te implementeren om onlinevergaderingen te organiseren;
- door geregeld adviezen te verspreiden om ervoor te zorgen dat de verbindingen efficiënt werken;
- door de communicatie op te voeren voor een goed gebruik van het IT-materiaal en de IT-dragers en met het oog op de overgang naar digitale ondertekening.

Het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden levert een bijdrage aan de aanneming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging die een impact op het milieu

kunnen hebben doordat ze het gebruik van elektronische middelen toelaten. Tot slot worden er binnen het departement projecten uitgewerkt ter bevordering van een 'paperless office'-beleid.

De cel Duurzame Ontwikkeling kan bij de uitvoering van haar opdrachten en activiteiten steunen op de dienst Duurzame Ontwikkeling. Deze dienst, die gesitueerd is binnen de diensten van de voorzitter, staat in voor het promoten en operationeel begeleiden van de initiatieven die gericht zijn op de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling binnen de FOD (milieumanagement, aankopen en duurzame overheidsopdrachten, sensibiliseren van het personeel, mobiliteit, enz.).

1. Duurzame mobiliteit

Als overheidsinstelling die meer dan 100 werknemers tewerkstelt op eenzelfde site in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet de FOD Justitie bedrijfsvervoerplannen opstellen en uitvoeren. Die vervoerplannen beogen het verminderen van de milieu-impact van het verkeer dat gegenereerd wordt door de organisatie, alsmede het verminderen van het verkeer en de files op de wegen in het Brussels Gewest. Ze bestaan uit twee delen, waarvoor een beroep wordt gedaan op de diensten van de FOD:

- een diagnose van de huidige mobiliteitssituatie van de site, die betrekking heeft op de analyse van de verplaatsingen die gegenereerd worden door de activiteit die er plaatsvindt (dienstverplaatsingen, woon-werkverkeer en verplaatsingen van bezoekers);
- een actieplan om de mobiliteit van de site te verbeteren, om de werknemers en bezoekers aan te zetten tot het opteren voor duurzame vervoerwijzen, en om de follow-up van die maatregelen te bewerkstelligen.

Overeenkomstig de maatregelen van de bedrijfsvervoerplannen zijn er mobiliteitscoördinatoren aangesteld en zijn er enkele sensibilisatie acties rond duurzame verplaatsingen georganiseerd voor de medewerkers:

- onderhoud van de dienstfietsen en van de persoonlijke fietsen van de personeelsleden in het kader van hun woon-werkverkeer;
- uitdeling van materiaal (fluohesjes, fluorescerende arm/beenstrap en rugzakhoes) en brochures;
- informatie over de Europese Week van de Mobiliteit;
- deelname aan de Grote Verkeersquiz van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en het Agence wallonne pour la Sécurité routière.

De cel Duurzame Ontwikkeling heeft een inbreng in de follow-up van de wetgeving van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de pollutiepieken. Zowel intern als op de website van de FOD zijn multimodale bereikbaarheidsplannen beschikbaar, waarmee bezoekers worden aangespoord het openbaar vervoer te gebruiken.

Tot slot worden alle entiteiten van de FOD gesensibiliseerd om omzendbrief 307sexies betreffende de vernieuwing van hun wagenpark, alsook de gewestelijke regelgevingen omtrent de lage-emissiezones na te leven. De fleetmanagers van de FOD Justitie worden ook op de hoogte gebracht van de gevolgen van Brussel Stad 30.

2. Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

De RIA heeft als doel de kwaliteit van het openbaar beleid te verbeteren door op voorhand de potentiële gevolgen van een project te analyseren over een brede waaier van domeinen, zowel economisch als maatschappelijk en ecologisch. De RIA-procedure is enkel verplicht voor de regelgevingsontwerpen die onderworpen zijn aan de goedkeuring door de ministerraad.

Binnen de FOD Justitie zijn de personeelsleden van het directoraat-generaal Wetgeving en Fundamentele Rechten en Vrijheden rechtstreeks betrokken bij die RIA-procedure, die uitdrukkelijk is opgenomen in hun normatief werkproces.

3. Sensibilisering

Op initiatief van de dienst Duurzame Ontwikkeling worden meermaals per jaar sensibilisatie acties inzake duurzame ontwikkeling georganiseerd. Alhoewel de gezondheidsmaatregelen die in 2021 werden genomen waarbij telewerk verplicht werd onze actiemogelijkheden beperkten, zijn we er toch in geslaagd een deel van ons jaarprogramma te realiseren door digitale dragers (al dan niet interactief) te benutten:

- online plaatsen van best practices om de ecologische voetafdruk van mails te verkleinen;
- informatie over de Week van de Fair Trade en de Europese Week van de Afvalvermindering;
- organisatie van een webinar over duurzame voeding.

De dienst Duurzame Ontwikkeling sensibiliseert eveneens een netwerk van contactpersonen inzake duurzame ontwikkeling. Dat netwerk omvat personeelsleden van de buitendiensten van de rechterlijke orde en de penitentiaire inrichtingen. Allemaal zijn ze geïnteresseerd in het integreren van duurzaamheid in hun gebouwen, met nadruk op milieubehoud en het uitwerken van sociale acties.

4. Communicatie

Sensibiliseren rond de uitdagingen van duurzame ontwikkeling steunt in het bijzonder op de interne en externe communicatie. Al onze communicatieacties worden gepland en besproken met de dienst Communicatie. Aldus kunnen de medewerkers en partners van de FOD geïnformeerd worden over al onze maatregelen omtrent duurzame ontwikkeling.

In dat verband organiseert de dienst Duurzame Ontwikkeling regelmatig interne communicatieacties rond de verschillende thema's van duurzame ontwikkeling door verschillende media te benutten waaronder het intranet van de FOD. Op het intranet staat een rubriek die volledig gewijd is aan duurzame ontwikkeling.

Voor het tweede opeenvolgende jaar heeft de gezondheidscrisis onze communicatie beïnvloed. Hieronder vindt u een voorbeeld van een communicatie van onze organisatie over de gezondheidscrisis, die zich niet beperkt tot « duurzame ontwikkeling » en waarop we de aandacht willen vestigen:

- de fototentoonstelling van Eddy Mejis met als titel « Gevangenen in tijden van corona » die t.e.m. 12 februari 2021 liep in het gerechtsgebouw van Antwerpen. De opbrengsten van de verkoop van de fotoalbums waarin verhalen zijn opgenomen over het dagelijkse leven tijdens de coronacrisis gaan naar de verwezenlijking van projecten in verband met welzijn binnen de penitentiaire inrichtingen.

[De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling](#)

1. Bestuursovereenkomst

Een nieuwe bestuursovereenkomst 2019-2021 werd opgesteld en op 28 september 2018 voorgelegd aan de minister van Justitie. De partijen hebben het document nog niet ondertekend. In afwachting daarvan blijft de overeenkomst 2016-2018 van toepassing. Artikel 21 van die bestuursovereenkomst omvat de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen die het departement nastreeft. Het verbindt de ondertekenaars van de bestuursovereenkomst, met name de voorzitter van het directiecomité en de minister van Justitie, tot het bevorderen van een sterkere sensibilisering van de uitdagingen van duurzame ontwikkeling binnen de FOD. Zij onderstrepen dat het vaststellen van globale doelstellingen en het verwezenlijken van concrete acties in dat verband berusten op de noodzakelijke mobilisering van alle personeelsleden en op de vaste medewerking van alle directoraten-generaal en stafdiensten.

De transversale doelstelling inzake duurzame ontwikkeling heeft meer bepaald betrekking op:

- de bijdrage van de FOD aan de uitvoering van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling;
- de terbeschikkingstelling van expertise betreffende de opdrachten van de FOD;
- de voorbeeldfunctie van de FOD in het kader van zijn dagelijkse werking op het vlak van intern milieumanagement, overheidsopdrachten, duurzame mobiliteit, sensibiliseren van het personeel en rapportering.

De klemtoon ligt op het behalen van realistische doelstellingen die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen die de FOD moet nakomen op het vlak van duurzame ontwikkeling. Die doelstellingen worden vertaald in acties, telkens met een termijn en indicatoren.

2. Bijdrage aan de SDG's

Als we de opdrachten van de FOD en de door onze medewerkers behandelde dossiers analyseren, zien we dat ons departement bijdraagt aan de volgende SDG's:

- SDG 1: « Beëindig armoede overal in al haar vormen »;
- SDG 3: « Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden »;
- SDG 5: « Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes »;
- SDG 8: « Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling »;
- SDG 10: « Dring ongelijkheid in en tussen landen terug »;
- SDG 16: « Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit ».

3. Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling

Het wettelijk kader (wet van 5 mei 1997) berust op een cyclus voor de uitwerking van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling (FPDO). In cycli van 5 jaar bepalen de FPDO's de acties en maatregelen die op federaal niveau moeten worden genomen om enerzijds een deel van de internationale en Europese verbintenissen en anderzijds de doelstellingen van de federale langetermijnvisie over duurzame ontwikkeling te verwezenlijken. Deze acties worden uitgevoerd door de federale administraties en vervolgens geëvalueerd door de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau.

De FOD Justitie werkte mee aan het opstellen van het FPDO, een initiatief van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO), door het voorstellen of het ondersteunen van acties op het gebied van toegang tot justitie, sociale cohesie, milieubescherming en mobiliteit.

Duurzaam beheer

De FOD Justitie is zich bewust van zijn voorbeeldrol als overheidsadministratie en wil dan ook zijn verantwoordelijkheid opnemen op het gebied van milieu en duurzaamheid. De voorbije jaren heeft ons departement tal van acties opgezet om de aspecten van duurzame ontwikkeling te integreren in zijn werking.

1. Duurzaam aankoopbeleid

De FOD verbindt zich tot de toepassing van de federale richtlijnen en aanbevelingen inzake duurzame overheidsopdrachten, rekening houdend met de bestaande budgettaire beperkingen en met inachtneming van de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

Alle directoraten en aankoopdiensten van de FOD passen de federale doelstellingen toe die voortvloeien uit de circulaire van 16 mei 2014 inzake integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten gegund door federale aanbestedende instanties. Tot dusver is nog geen enkele overheidsopdracht geweigerd wegens het ontbreken van duurzaamheidsclausules.

Over het algemeen maakt de FOD Justitie gebruik van de FORCMS-contracten voor courante leveringen en diensten. De FORCMS-contracten bieden duurzame artikelen aan, waarvan zij het percentage vaststellen. De aankoopcentrale neemt in haar bestekken de relevante clausules op (bijvoorbeeld voor onderhouds- en hygiënische producten, papier, toiletpapier, multifunctionele printers, informaticamateriaal, enz.).

Voor bepaalde, meer specifieke opdrachten daarentegen, die niet vervat zijn in de FORCMS, stellen de bevoegde diensten van de FOD Justitie een opdracht op. Wanneer het voorwerp van de opdracht het toelaat, dringen ze daarbij aan op duurzame methoden en voegen ze milieuclausules toe. Het directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie heeft in de technische voorschriften van twee opdrachten duurzame criteria in aanmerking genomen:

Opdracht	Duurzaamheidsclausules	Inhoud
Opdracht 'rolgordijnen'	Gezondheidsvoorschriften	De stof geeft geen geur of andere schadelijke substanties af, is loodvrij en is recycleerbaar. Ze bevat geen bestanddelen die kunnen leiden tot irritatie of allergieën bij het manipuleren ervan.
	Milieuvoorschriften	Het beheer van het integrale vervaardigingsprocédé beantwoordt aan de vereisten inzake gebruik van recycleerbare en milieuvriendelijke producten, waarbij tevens de afwezigheid van toxisch materiaal gegarandeerd is. Gevraagde certificatie: OEKO-TEX.100, waaruit blijkt dat de vezels geen schadelijke producten bevatten en dat de vervaardigingsmethode milieuvriendelijk is.
Opdracht 'onderhoud verwarming en klimaatregeling/ventilatie'	Duurzaamheidsvoorschriften	De technische voorschriften werden aangepast in het licht van de nationale en Europese richtlijnen op het gebied van duurzame ontwikkeling, met name aan de EFB-eisen die voor verwarmings- en klimaatregelingssystemen gelden waarbij ook rekening wordt gehouden met de regionale wetgevingen.

Ten slotte werkt de FOD Justitie mee aan het streven van de regering om de uitgaven te rationaliseren via gecentraliseerde federale overheidsopdrachten in het kader van het federale aankoopbeleid. De FOD Justitie neemt het voorzitterschap van de gegroepeerde opdracht « Audit EMAS » waar en neemt deel aan andere gegroepeerde opdrachten, waarvoor hij zijn behoeften en aanbevelingen ter bevordering van de integratie van duurzame overwegingen verstrekt

(afvalophaling, huur/leasing/aankoop van voertuigen, drank- en snoepautomaten, schoonmaakproducten, enz.).

2. Milieubeheer

Na een eerste cyclus 2015-2018 heeft de FOD Justitie in augustus 2018 het ISO 14001-certificaat en de EMAS-registratie voor het milieumanagementsysteem dat is ingevoerd binnen zijn centrale zetel, hernieuwd. Die erkenning is geldig voor de periode 2018-2021 en gaat gepaard met een jaarlijkse audit.

Het directiecomité heeft ervoor gekozen om zich te richten op de volgende doelstellingen:

- onze conformiteitsverplichtingen nakomen, in het bijzonder de wettelijke en regelgevende vereisten inzake milieu;
- maatregelen treffen om vervuiling en hinder te voorkomen;
- minder energie en water verbruiken;
- aanmoedigen dat papier verstandig wordt gebruikt om zo het verbruik ervan te beperken;
- milieucriteria in de procedures voor overheidsopdrachten integreren;
- minder afval produceren en beter sorteren;
- het personeel en de bezoekers aanmoedigen om bij hun verplaatsingen voor duurzaam vervoer te kiezen;
- onze medewerkers en onderaannemers sensibiliseren en informeren over milieubescherming;
- transparant communiceren over ons beleid en onze resultaten inzake milieu;
- aanmoedigen van het beperken van onze impact op het milieu tijdens de totstandkoming van normen inzake burgerlijke en strafrechtspleging.

Meer informatie over ons milieumanagement is beschikbaar in de milieuverklaring op de website van de FOD (https://justitie.belgium.be/nl/overheidsdienst_justitie/engagement/milieumanagement).

De FOD Justitie is van plan om dit milieu-engagement voor te zetten en zijn goede handelwijzen in de toekomst uit te breiden naar andere gebouwen van de centrale administratie. In dat kader monitort de dienst Duurzame Ontwikkeling de milieuprestaties van de vier gebouwen van de centrale administratie. Die monitoring heeft betrekking op het energieverbruik (gas en elektriciteit), het waterverbruik, het aantal kopieën en afdrukken inclusief recto verso, de afvalproductie en de mobiliteit van de personeelsleden. Die resultaten worden voor advies en reactie voorgelegd aan de leden van het directiecomité. Vervolgens worden ze gecommuniceerd aan onze personeelsleden om hen te sensibiliseren.

6.11. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

(de heer Michiel Maertens, lid van de ICDO, en mevrouw Tatiana Lambin, plaastvervangster)

De activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame Ontwikkeling (DO) van de FOD Economie heeft begin 2021 de organisatie van 5 interne webinars rond duurzame ontwikkeling verder gezet. Deze dienden als introductie en opleiding van de interne medewerkers inzake vijf verschillende thema's van DO namelijk:

1. Indicatoren voor circulaire economie/duurzame economie;
2. Institutionele actoren van duurzame ontwikkeling;
3. Duurzame economische modellen;
4. Duurzame producten en diensten;
5. Welzijn van het personeel.

Zoals elk jaar stelde de cel DO opnieuw een Actieplan Duurzame Ontwikkeling op. Ditmaal werd dit via een eigen template gedaan om de interne diensten het overzicht te laten bewaren en de administratieve lasten (via connecties met andere plannen) te verlagen. Hierin werden linken gelegd met de verschillende SDG's.

De cel DO heeft ook bijdrages ingediend voor de opstelling van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling. Enkele onderwerpen en fiches hierin worden namelijk door algemene directies binnen de FOD Economie beheerd. Het gaat om onderwerpen zoals:

- Circulaire Economie
- Bestrijden van overmatige schuldenlast
- Ontwikkelen van sociaal ondernemerschap
- Optimalisatie zandontginning

Op 23 juli 2021 werd door de Ministerraad ook beslist om duurzaamheid meer te integreren in de beleidsnota van elke minister. De cel DO gaf hiervoor een eerste bijdrage door aan de bevoegde ministers voor de beleidsnota's 2021-2022. Daarnaast werd de beslissing genomen om voor de drie voorgedijministers van de FOD Economie voor de beleidsnota's 2022-2023 een materialiteitsmatrix op te stellen waarvoor begin 2022 de betrokken stakeholders gecontacteerd zullen worden. Het voorbereidende werk hiervoor werd reeds binnen de cel DO vervolledigd via de geleverde template van de FIDO.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Door het aflopen van de bestuursovereenkomst 2019-2021 moest een nieuw strategisch plan voor de rest van de legislatuur opgesteld worden. Hierin werd duurzaamheid als één van vier strategisch accenten geduid vanwege de raakvlakken tussen vele duurzaamheidsthema's en de bevoegdheden en werking van de FOD Economie inzake thema's zoals:

- De energietransitie;
- De 4 duurzame economische modellen (circulaire economie, sociaal ondernemerschap, functionele economie, deeleconomie);
- Begeleiden van consumenten en bedrijven in de transitie naar een groene en duurzame economie.

Voor het Plan de Relance werden in de loop van het jaar 2021 fiches opgesteld waarvan de meeste onderwerpen gelinkt kunnen worden met duurzame ontwikkeling, zeker rekening houdend met feit dat 40% van het budget voor dergelijke duurzame financiering voorzien moest worden. Het gaat om onderwerpen zoals:

- Onderzoek en ontwikkeling ondersteuning schone lucht- en ruimtevaartindustrie;
- Onderzoek en ontwikkeling medische radio-isotopen;
- Offshore Energie-eiland;
- Netwerken voor het transport van H2 en CO2.

Andere acties die de FOD Economie op touw zette doorheen het jaar 2021 zijn coherent met de acties opgenomen in ons Actieplan Duurzame Ontwikkeling 2021:

- Controles intensiveren rond Greenwashing;
- Continu produceren van kwaliteitsvolle statistieken rond duurzame ontwikkeling;
- Verder ontwikkelen van de 4 duurzame economische modellen;
- Energietransitie via onder andere de uitrol van het tenderingsmechanisme voor offshore energie;
- Ambachtslieden ondersteunen;
- KMO sensibilisering;
- Bescherming van de consumenten door hen te informeren over actuele thema's.

Naar aanleiding van de beslissing van de Ministerraad van 2 april 2021 werd ook een bijdrage geleverd voor de PAMs van het Nationaal Energie- en Klimaatplan, vertrekkende vanuit een bijdrage van enkele leden van de cel Duurzame Ontwikkeling. Naast de energiedossiers die deel uitmaken van de interne werking van de algemene directie Energie werden ook fiches geleverd voor circulaire economie en energie-labeling. Uit deze beslissing van de Ministerraad volgde ook de verplichting om bijdrages te leveren voor een Nationaal Klimaat Adaptatieplan. De cel DO werd hiervoor ook geconsulteerd voor een bijdrage. Voor het Federaal Klimaat Adaptatieplan werd beslist om twee fiches in te dienen, namelijk rond bescherming van de energie-bevoorradingzekerheidsinfrastructuur en verzekeringen.

Duurzaam beheer

Zoals reeds vermeld werden in de loop van het jaar 2021, naast de basisopleiding DO, extra opleidingen, georganiseerd voor de medewerkers binnen de FOD Economie. Daarnaast werden ook webinars georganiseerd in het kader van 'duurzame inzetbaarheid'. Het doel was om de waarde 'duurzaamheid' van de FOD Economie in te vullen vanuit een breed HR-perspectief en te linken met de andere waarden van de FOD.

Al enkele jaren zet de FOD Economie zich resoluut in om de principes van duurzame ontwikkeling in zijn werking te integreren. Wij hebben een milieubeheersysteem opgezet en in 2008 de ISO 14001:2004-certificering en de EMAS-registratie verkregen.

Voor de periode 2021-2024 zijn de belangrijkste doelstellingen:

- een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen;
- een vermindering van het verbruik van primaire energie door een doeltreffend energiegebruik;
- de garantie voor een efficiënt watergebruik;
- de preventie en vermindering van afval, het hergebruik van materialen en de bevordering van recyclage;
- een vermindering van het papierverbruik en het gebruik van gerecycleerd en milieuvriendelijk papier.

Om onze doelstellingen te bereiken, beschikken wij ook over een milieuprogramma.

Het beleid van de FOD is gericht op een doeltreffender gebruik van onze hulpbronnen gedurende hun hele levenscyclus. Dat omvat een globale reflectie over de aankopen en de wens om hergebruik en recycling te bevorderen waar dat mogelijk is (meubilair, kantooruitrusting, enz.).

Om zijn duurzaam aankoopbeleid verder te verbeteren, heeft de FOD voor het eerst specifieke doelstellingen vastgelegd voor kantoorbenodigdheden, papier en schoonmaakproducten.

Wat mobiliteit betreft, blijven wij ons inspannen om zachte mobiliteit aan te moedigen.

Gelet op het grote aantal personeelsleden, hebben hun verplaatsingen (woon-werkverkeer en zendingen) een aanzienlijk milieueffect in termen van uitstoot van stofdeeltjes en verontreinigende stoffen en verbruik van hulpbronnen. Om een duurzaam mobiliteitsbeleid te stimuleren, heeft de FOD Economie verschillende acties ondernomen: een telewerkbeleid, de mogelijkheid om in een satellietkantoor te werken, gratis woon-werkverkeer met het openbaar vervoer, een ticketing systeem voor dienstreizen met het openbaar vervoer, het voorzien van fietsenstallingen en douches voor fietsers, en de vergroening van het wagenpark.

Tot slot zetten wij onze inspanningen op het gebied van eco-management voort om onze milieuprestaties te verbeteren.

6.12. Ministerie van Defensie

(de heer Thomas Fallenthey, lid van de ICDO, en de heer Frédéric Dyon, plaatsvervanger)

De activiteiten van de cel DO

De coördinator DO: deze rol wordt verzekerd op het niveau van het kabinet van de chef Defensie, meer precies binnen de sectie Governance Support, die rechtstreeks rapporteert aan de vicechef Defensie. De coördinator DO neemt het secretariaat van de Cel DO waar. De coördinator DO was voor het burgerlijk jaar 2021 (inplaatsstelling 01 juni): Thomas Fallenthey, Attaché.

Cel DO: vandaag is de cel DO, naast de coördinator DO, voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de stafdepartementen Operaties en Training, Strategie en de algemene directies Material Resources, Human Resources en tenslotte Health & Well-being.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

Het beleid inzake DO is dusdanig dat Defensie de wettelijke verplichtingen nakomt. De nadruk inzake het te volgen beleid wordt gelegd op de ecologische en economische pijler. De sociale pijler wordt gerealiseerd door verschillende initiatieven te nemen in zowel het personeels- als het welzijnsbeleid binnen Defensie.

Defensie streeft ernaar om met een minimale financiële inspanning een maximale 'return on investment' te creëren en tegelijkertijd het imago van Defensie positief te belichten.

1. Jaaractieplan

Defensie werkt met een jaaractieplan. Dit plan integreert de jaarlijkse gedeelten van de verschillende plannen gelinkt aan het 5P-principe: people, prosperity, planet, partnership and peace. In 2021 werden de geplande acties beïnvloed door de pandemie (COVID-19). Er zijn enkele nieuwe acties ondernomen, terwijl andere die aan de basis waren gepland, geïntensiveerd of beperkt zijn.

2. Bijdragen aan de DO

Defensie draagt bij tot de verwezenlijking van de duurzame ontwikkeling van de federale overheid in de ecologische, de economische en de sociale pijler.

Zij heeft daartoe acties gerealiseerd in volgende domeinen:

- Duurzame overheidsopdrachten;
- Duurzame mobiliteit;
- Duurzame voeding;
- Duurzame human resources;
- Duurzame werkomgeving;
- Duurzaam energiebeheer.

Uiteraard zijn acties in de bovenstaande domeinen niet in te schrijven binnen één enkele pijler maar hebben zij dikwijls betrekking op meerdere pijlers.

3. Maatregelen in verband met de Sustainable Development Goals (SDG)

De Belgische Defensie is slechts één, en zonder twijfel niet de belangrijkste, van de actoren in het Belgisch beleid ter realisatie van de "Sustainable Development Goals" (SDG) uit de Agenda 2030

(National Voluntary Review). Defensie heeft voor de SDG's verscheidene acties naar voor geschoven die door de stafdepartementen geïmplementeerd worden.

In de National Voluntary Review worden weinig directe verwijzingen naar de Belgische Defensie gemaakt. Dit impliceert echter niet dat er geen rol is weggelegd voor haar.

De acties die door andere actoren, zowel federaal als regionaal, worden voorgesteld hebben immers dikwijls nood aan expertise waarover Defensie beschikt.

- a. Gezonde voeding en operationele fitheid volgens het principe van SDG 2 (duurzame voeding) worden opgevolgd. Het project Nutrition@Defence werd formeel goedgekeurd eind Jun 21 en de activiteiten werden opgestart (o.a. met een testcase van implementatie in de mess van Rocourt).
- b. Voor aspecten van SDG 3 (Goede gezondheid en welvaart) volgt Defensie een beleid dat via diverse initiatieven, zoals burn-outbeleid en een performant systeem van gezondheidszorg, de gezondheid van haar werknemers ondersteunt. Tevens worden R&D-initiatieven ondersteund die welvaart en gezondheid promoten, zoals onderzoek naar vaccins en geneesmiddelen.
- c. In het kader van SDG 5 (Gender-gelijkheid) zetelt Defensie in het NATO Committee on Gender. Tevens worden op nationaal vlak de richtlijnen gevolgd van het Federaal Plan gender Mainstreaming van het IGVM (Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen) dat sinds 2021 in voege is.
- d. Defensie neemt diverse initiatieven om energieverbruik te verminderen en te verduurzamen door initiatieven zoals smart metering, installatie van zonnepanelen, infrastructurele aanpassingen, etc. Dit is in lijn met SDG 6 (duurzaam waterbeheer), SDG 7 (duurzame energie) en SDG 9 (veerkrachtige infrastructuur en stimulatie van innovatie).
- e. Voor SDG 12 (Duurzame consumptie- en productiepatronen) zorgt Defensie voor een duurzaam aankoopbeleid en afvalbeleid waar binnenlands materiaalgebruik, gevaarlijk afval en recycleerbaar afval wordt gemonitord. Public procurement voorziet in haar vormingen de nodige aandacht aan het duurzaamheidsaspect van het aankoopbeleid en maakt daar onder andere gebruik van het DGPT (Defence Green Procurement Tool).
- f. Defensie realiseert de SDG 10 (Ongelijkheid verminderen) door zijn infrastructuur waar mogelijk aan te passen en nieuwe realisaties uit te voeren volgens de recente regelgeving.
- g. Defensie schenkt bijzondere aandacht aan maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering – zoals vervat in SDG 13 (Klimaatactie) – en dit zowel op het nationale als het internationale vlak. Defensie voert al lang een politiek van energie- en milieubeheer, afvalwaterbeheer, ... Tevens worden de historische bodemvervuilingen weggewerkt. Op internationaal vlak worden er tijdens operaties beheersmaatregelen getroffen opdat onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk gehouden wordt. De oefenterreinen in het buitenland bijvoorbeeld worden door Defensie terug overgedragen aan de Host Nation in een staat die minstens zo goed is als de oorspronkelijke staat (SDG 15: Leven op het land).

Meer precies in het kader van SDG 13.1 (Klimaat, natuurrampen) en 13.2 (Maatregelen in nationale planning) blijft Defensie haar bijdrage ontwikkelen in het beheer van de gevolgen van rampen op het nationale grondgebied met de middelen die tot haar kerntaken behoren. Defensie kan manschappen inzetten, gespecialiseerde middelen ter beschikking stellen voor transport, logistieke ondersteuning, hulp in geval van nucleaire/biologische/chemische ongevallen, medische hulpverlening, maritieme commandosteun, het uitvoeren van geniewerken, enz. In dit kader blijft Defensie interdepartementale synergie ontwikkelen om, onder andere, de coördinatie van deze steunmiddelen te verbeteren.

- h. In de specifieke context van de COVID 19-pandemie en de daaruit voortvloeiende gezondheids crisis stelde Defensie uitrusting en diensten ter beschikking van de Natie toen de civiele middelen tijdelijk onvoldoende bleken te zijn, zonder echter afbreuk te doen aan

haar operationele verplichtingen. Zo werden medische infrastructuren en mobiele installaties geleverd als onderdeel van de vaccinatiecampagne, werd medisch personeel ingezet in sommige verpleeghuizen, werd medische training gegeven, logistieke (opslag & transport) en medische (medische en materiële planning) assistentie werden beschikbaar gesteld, en tenslotte centraliseerde de Medische Component de zorg voor brandwonden en hyperbare kamers.

- i. Defensie speelt een primordiale rol in de realisatie van SDG 16 (Vrede, Justice en sterke publieke diensten) en (weliswaar in mindere mate) SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) door haar deelname aan verschillende operaties voor vredeshandhaving en deelname aan de beveiliging van openbare plaatsen in België. Concrete voorbeelden zijn een deelname aan de operatie IRINI en de verschillende opdrachten in het kader van “security force assistance” in de SAHEL-regio (zoals EUTM MALI en Operatie New Nero in NIGER). Tevens wordt er altijd naar gestreefd, al dan niet via internationale samenwerking, om de lokale besturen en instellingen te versterken. Defensie neemt in België ook actief deel aan de bestrijding van de Covid pandemie en draagt met haar ervaring in het domein van “command and control” bij tot een meer efficiënt besluitvormingsproces.

Duurzaam beheer

1. Duurzame overheidsopdrachten

In 2021 werden de sensibiliseringslessen voor de Materieelbeheerders herzien en is men begonnen met onderricht voor de Defence Green Procurement Tool (DGPT) teneinde duurzame aankopen te vergemakkelijken. Tevens wordt Defensie vertegenwoordigd bij het Strategisch Federaal Aankoopoverleg.

2. Duurzame mobiliteit

Defensie promoot zo ver als het kan duurzame mobiliteit door in te spelen op verscheidene vectoren: de fietsvergoeding, het gratis abonnement op het openbaar vervoer of de organisatie van collectief transport.

Tevens wordt het wagenpark van Defensie systematisch gemoderniseerd en voor voertuigen voor niet-militair gebruik wordt steeds de voorkeur gegeven aan de meer ecologische modellen, rekening houdend met de beperkte budgettaire middelen. Tevens worden sommige keuzes beïnvloed door samenwerkingen met strategische partners.

Conform de omzendbrief 307 sexies van 21 april 2017 werd er voor sommige personenwagens overgeschakeld naar voertuigen van het type CNG, elektrisch of hybride. In 2018 en 2019 werden de eerste 32 voertuigen van dit type geleased en de vervanging van 180 bijkomende voertuigen door 145 milieuvriendelijke voertuigen is gepland in 2021 en 2022.

3. Duurzame voeding

Het personeel van Defensie heeft nood aan gezonde voeding die aangepast is aan de specifieke noden van het militaire beroep en de bijzondere omstandigheden waarin soms gewerkt moet worden. In het project “gezonde voeding” zijn er dan ook elementen die kunnen bijdragen tot duurzame voeding zoals het verminderen van de portie vlees.

Een voedingsdeskundige begeleidt ook lokale projecten die als volgt worden aangepast: uitleg en doelstellingen verstrekken aan het kader en het keukenpersoneel, adviseren en opleiden van het keukenpersoneel, sensibiliseren van de klanten en tenslotte opvolging van het project door vragenlijsten.

In 2019 werden verschillende projecten concreet geïnitieerd: analyse van het aanbod in een aantal militaire restaurants (Florennes, Leopoldsborg, Eupen), studie van de voedingsinname als onderdeel van training en sport, een nieuwe cursus "Gezond eten", aanpassing van de foodpacks voor F16-piloten.

In 2020 was er sprake van een harmonisatie van het algemene voedingsbeleid. Buiten enkele eenmalige projecten is er een behoefte aan een globale aanpak. Dit concept heeft tot doel de voedingsbehoeften van de militairen in overeenstemming te brengen met hun activiteiten: de behoeften zijn groter tijdens intensieve oefeningen dan tijdens periodes in kazernes of zeker wanneer men administratieve taken uitvoert. Bovendien komt het erop aan het risico van obesitas bij jonge rekruten te voorkomen. Ten slotte heeft een studie over de hydratatie bij rekruten tijdens de militaire initiatie fase, de effecten op de weerstand bij inspanning aangetoond.

Het project Nutrition@Defence werd formeel goedgekeurd eind Jun 21 en de activiteiten werden opgestart (o.a. met een testcase van implementatie in de mess van Rocourt).

Voor het beleid 'Farm to Fork' zoals vastgelegd in de European Green Deal verleent Defensie sinds juni 2021 haar steun aan de FOD Volksgezondheid.

4. Duurzame human resources

Binnen Defensie is regelgeving uitgewerkt met betrekking tot het diversiteitsbeleid waarbij de aandacht uitgaat naar de volgende thema's: gender, culturele identiteit, personen met een handicap, seksuele geaardheid en transgenders.

Volgende projecten werden in 2021 gerealiseerd:

- (1) 74 voorstellingen (t.o.v. 20 in 2020) van het diversiteitstheater voor militairen in de basisvorming. Een scène i.v.m. seksueel ongewenst gedrag werd toegevoegd.
- (2) Een nieuw draft Nationaal Actieplan UNSCR 1325 "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" werd opgesteld en wordt in principe in Feb 22 door de Ministerraad goedgekeurd. Dit plan zal in de loop van het jaar worden vertaald in een nieuw Defensie Actie Plan 1325.
- (3) Een nieuw Federaal plan Gender Mainstreaming, met een luik voor Defensie, werd opgesteld.
- (4) Finalisatie van een derde stripverhaal over de militaire waarden en opmaak van een vierde met integriteit als rode draad. Ook hierin wordt veel aandacht besteed aan het aspect gender. De derde strip is af, maar niet gepubliceerd. De vierde werd gefinaliseerd maar moet nog vertaald worden naar het Nederlands.

Defensie streeft er ook systematisch naar te voldoen aan alle wettelijke vereisten met betrekking tot welzijn op het werk in overeenstemming met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de bijhorende uitvoeringsbesluiten (CODEX). Hiertoe wordt een jaaractieplan (JAP 2020) opgesteld op basis van het globaal preventieplan (GPP 2020-2024) en dit in overleg met de representatieve vakorganisaties.

Het respect voor de militaire en maatschappelijke waarden weerspiegelt zich onder andere door het respect voor de religieuze en morele overtuigingen. Met dat doel is het invoeren van een ééngemaakt statuut voor de Dienst Religieuze en Morele Bemiddeling (DRMB) lopende. Dit statuut moet leiden tot een verbetering van de psychosociale morele en religieuze steun van de militairen en tot een harmonisering van het statuut van de aalmoezeniers en morele consulenten bij Defensie.

Volgende indicatoren werden geregistreerd in het domein van Human Resources & Well-being voor SDG 3 (Gezondheid en welzijn):

- (1) Aantal zelfmoorden (indicator 3.4.2): 7 zelfdodingen op een populatie van 26402 (bron: CDSCA zelfdodingen + jaarverslag HR).
- (2) Tabaksgebruik (indicator 3.a.1): 19% rokers binnen Def (bron: IMDO – Individueel medisch dossier).

- (3) 15,17% van de ingelijfde rekruten was een vrouw. Momenteel is bijna 10% van de werknemers bij Defensie een vrouw, maar zitten we nog steeds onder het NAVO-gemiddelde van 11,3%.

5. Duurzaam werken en duurzame werkomgeving

Defensie streeft ernaar om de werkomgeving te moderniseren en aan te passen aan de laatste normen. Hiertoe wordt verouderde infrastructuur gemoderniseerd volgens de actuele normen, of zelfs gesloten en eventueel vervreemd.

“Skype for Business” wordt gebruikt als een middel om de verplaatsingen voor vergaderingen te verminderen. Tevens zijn er verschillende vormen van werken op afstand ingevoerd: telewerk, werken in satellietkantoor, ... Al deze maatregelen, die in 2021 geïntensiveerd zijn als onderdeel van de pandemie (COVID), dragen bij tot een vermindering van het woon-werkverkeer. En er kan bovendien een beter evenwicht gevonden worden tussen werk en privéleven.

Al deze initiatieven sluiten ook aan bij het lopende studie/project NWOW (New Ways of Working). Hier worden vier B-domeinen (Business, Behavior, Bytes, Bricks) uitgewerkt zodat Defensie zich aanpast aan de noden van deze tijd en van de toekomst.

Volgende indicator werden geregistreerd voor SDG 8 (Duurzaam werk):

- (1) Werkongevallen (indicator 8.8.1) 369 op een populatie van 26402 werknemers (bron: jaarverslag IDPBW)

Voor elke internationale operatie met milieurisico's wordt er een “Environmental Baseline Study” en milieudossier opgesteld bij ontplooiing en een “Environmental Closeout Study” bij de terugplooiing. Er wordt ook steeds een gevormde milieuraadgever (cumulfunctie) voorzien en elke operatie wordt minimaal jaarlijks aan een interne milieuaudit onderworpen. De informatie en ervaring uitwisseling in internationale context (NAVO, Defnet, EDA, ...) is in 2021 vrij beperkt gebleven door de pandemie (COVID), maar wordt verder gezet.

Een groot deel van de oefenterreinen van Defensie, die tevens erkend zijn binnen het NATURA 2000-netwerk, wordt duurzaam beheerd in samenwerking met de regionale instanties bevoegd voor natuur- en bosbeheer met het oog op het behouden en stimuleren van de biodiversiteit. De inspanningen Defensie in de strijd tegen de Afrikaanse Varkenspest hebben hun vruchten afgeworpen: in 2020 werd België opnieuw vrij verklaard van deze ziekte. De Belgische Defensie zal in dit kader ook deelnemen als ‘Associated Beneficiary’ aan het Franse project LIFE NATURARMY dat als doelstelling heeft: ‘To promote and strengthen the Army as a Natura 2000 site manager, in France and in Europe’ en dat dus een informatieknooppunt inzake natuurbeheer op militaire domeinen in Europa tracht op te zetten.

Volgende indicatoren werden geregistreerd in het domein van SDG 15 (Leven op het land) :

- (1) Oppervlakte in Natura 2000-gebied (indicator 15.1.1) : 19.173ha Natura 2000 bevinden zich op militaire domeinen. Er wordt niet voorzien om deze te verminderen, noch om deze uit te breiden. Het betreft 79% van de militaire domeinen.

6. Duurzaam energiebeheer

Een 4-sporenbeleid werd ontwikkeld in 2020 en verder uitgebouwd in 2021, gebaseerd op:

- Smart metering.
- Ontwikkelen van energieobjectieven per kwartier, rekening houdend met de specificiteit van elk kwartier.
- Verder in plaats stellen van Energy Management Systems conform ISO50001 en de ontwikkeling van EPC-contracten.
- Installatie van zonneparken d.m.v. Third Party Financing.

In 2019 werd de aanzet gegeven tot het realiseren van Energie Prestatie Contracten, als logisch gevolg van de Energy Management System projecten. De pilot case werd geïnitieerd in Kw Kol VI Renson – Campus Saffraanberg. Dit zal het eerste EPC-concept worden van Defensie en is tevens volledig geïntegreerd in het Facility Management-contract.

In 2019 werden enkele KPI's ontwikkeld voor de kwartieren Saffraanberg en KMS, die rekening houden met ondermeer de graaddagen en de personeelsbezetting van het kwartier. Deze KPI's werden doorontwikkeld in 2020 en geven nu aanleiding tot automatische wekelijkse en maandelijkse rapporten voor elk kwartier van Defensie voor het totale energie- en waterverbruik. De wekelijkse rapporten worden overgemaakt aan het 1Ech en de SPOC Energie, de maandelijkse rapporten aan het 1Ech, 2Ech en de SPOC Energie.

Tevens is er een WG EnE (Werkgroep Energie) opgericht. Het objectief van deze werkgroep is een coherent energiebeleid en infrastructuur te ontwikkelen horizon 2050, met 2 tussenliggende objectieven: 2030 en 2040. Dit alles in overeenstemming met de vigerende Europese Richtlijnen en federale en regionale wetgevingen en het NEKP.

Tot slot heeft Defensie actief deelgenomen aan diverse werkgroepen met betrekking tot het tot standkomen van het NEKP (Nationaal Energie- en Klimaatplan).

Enkele grote en recente (grote) realisaties:

- 2019: 500 kWp PV-installatie te Saffraanberg
- 2021: 120 kWp PV-installatie te Melsbroek (loods A400M)
- 2022: 315 kWp PV-installatie te Burcht (lopende, oplevering EST Aug 2022)
- 2022: Aansluiting van het kwartier Bootsman Jonsen op het lokaal warmtenet (lopende, EST Sep 2022)

Wat de indicatoren betreft van het actieplan dat vanuit Defensie gecommuniceerd werd voor het NEKP:

Daar 'hernieuwbare energie' niet beperkt is tot de installatie van zonnepalen is het gebruik van de eenheid kWp niet volledig. Het aandeel warmte dat in het Kw Bootsman Jonsen (Oostende) uit het warmtenet zal gehaald worden is bijvoorbeeld niet uit te drukken in kWp maar zal opgevolgd worden in calorische kWh. Daarbij is het zelfs zo dat deze calorische kWh niet zonder CO₂-uitstoot zullen komen daar het warmtenet bestaat uit een mengeling (bv: 90% hernieuwbaar + 10 % fossiele brandstof), de juiste factor dient nog vastgelegd te worden met Beauvent.

(de heer Jean-Marc Dubois, lid van de ICDO, en de heer Philippe Frings, plaatsvervanger)

De activiteiten van de cel DO

In 2021 is de cel DO van de POD Maatschappelijke Integratie drie maal samengekomen om na te denken over de sensibiliseringsacties die gedurende het ganse jaar moeten worden uitgevoerd.

De uitgevoerde acties worden voorgesteld in het “digitaal journaal DO”, het visitekaartje van de groep. Dit journaal stelt de groep voor, duurzame ontwikkeling, de federale instellingen bevoegd voor DO, de verbintenissen DO van de POD en het actieprogramma dat gedragen wordt door de groep DO. In 2021 hadden deze acties, onder andere, betrekking op: een sensibilisering voor de milieukosten in verband met het versturen van mails, in het bijzonder wanneer zij zware bijlagen bevatten, en ertoe aanzetten om de elektronische link naar het document te sturen in plaats van het document zelf; een wedstrijd, informatie en adviezen over de zachte mobiliteit in het kader van de week van de mobiliteit en van de duurzame ontwikkeling; de reactivering van de interne procedure (in verband met de check list van de omzendbrief van 16/05/2014) om duurzame aankopen te bevorderen.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Grootstedenbeleid heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen **op duurzame wijze** gegarandeerd worden.

Op deze manier is de POD MI rechtstreeks betrokken bij de invoering van de reglementering. De POD informeert zijn doelpubliek en zijn partners, geeft hen raad over de maatregelen en acties en beheert de financiële stromen van en naar zijn partners.

De belangrijkste partners van de POD zijn de **OCMW's**, die op het terrein werken om de integratie te bevorderen van de armste personen in onze maatschappij, met behulp van verschillende instrumenten: het leefloon, tewerkstelling en arbeidstrajectbegeleiding, dringende medische hulp, de verwarmingstoelage, schuldbemiddeling en budgetbegeleiding, enz. Andere partners zijn de werkwinkels, de sociale huizen, het sociaal stookoliefonds, enz.

De POD is eveneens actief op het vlak van de preventie en de **bestrijding van armoede**.

Wij halen hier de belangrijkste maatregelen en acties aan die, volgens ons, bijdragen tot duurzame ontwikkeling. Zij houden verband met de SDG 1 (armoede), 2 (honger), 5 (gendergelijkheid), 7 (energie), 10 (ongelijkheid), 11 (duurzame steden en gemeenschappen) en 16 (vrede & rechtvaardigheid).

In 2020 zijn we gestart met het opstellen van het **vierde federaal plan armoedebestrijding (2020-2023)**. In 2021 konden, dankzij overleg met de stakeholders (verenigingen en andere administraties) de doelstellingen en acties van het plan beschreven worden. Begin 2022 moet het kabinet Lalieux bilateraal organiseren met de kabinetten van de andere federale ministers, om de goedkeuring van het plan door de Ministerraad voor te bereiden (waarschijnlijk in de loop van het tweede kwartaal).

Het voorkomen en bestrijden van armoede kan worden behandeld in functie van de doelgroepen.

- **Wat kinderarmoedebestrijding betreft**, heeft de Europese Raad de Child Guarantee goedgekeurd in juni 2021. België heeft zich ertoe verbonden om voor 15 maart 2022 een nationaal actieplan op te stellen tegen 2030, gecoördineerd door de POD MI. Eind 2021 heeft de POD de 10 OCMW's geselecteerd die het grootste aantal gezinnen in armoede ondersteunen. Zij mogen een subsidieaanvraag indienen voor vernieuwende projecten op dit vlak.
- **Op het vlak van armoedebestrijding bij gezinnen** heeft de POD tot begin 2021 het project van de lokale overlegplatformen ondersteund, dat de uitwisseling tot doel had van goede praktijken tussen 20 OCMW's. Dit heeft geleid tot een impactstudie door KPMG, die een vademecum heeft opgesteld voor alle OCMW's in verband met de lancering en de ontwikkeling van dit soort uitwisselingen.
- **Wat de armoedebestrijding bij vrouwen betreft**, heeft het project Miriam een specifieke begeleiding tot doel van alleenstaande vrouwen in een kwetsbare situatie door de OCMW's, om deze kwetsbaarheid te verminderen en hun maatschappelijke en professionele integratie te bevorderen. De begeleiding is tegelijk collectief en algemeen. Het project werd uitgevoerd met de OCMW's van Namen, Charleroi, Molenbeek, Leuven en Gent in 2016-2017 en Antwerpen, Oostende, Genk, Luik, Bergen en Brussel in 2018-2019. Begin 2020 is het project Miriam 3.0 gestart met de OCMW's van Anderlecht, La Louvière, Mechelens, Schaarbeek, Seraing en Sint-Niklaas en dit werd verlengd in 2021. De steun gaat van de geestelijke gezondheid tot het zoeken naar een opleiding, tewerkstelling of huisvesting. Het zorgt voor de verbetering van de levensomstandigheden en versterkt het vermogen tot zelfstandigheid van deze vrouwen (empowerment).

De **non-take up van rechten** treft eerst en vooral de personen in armoede, omdat ze hun rechten niet kennen of omdat ze deze niet kunnen laten gelden. In 2020 is een werkgroep « non take up » ontstaan, onder de coördinatie van de POD, met daarin medewerkers van de POD en van de FOD Sociale Zekerheid, maar ook vertegenwoordigers van de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) en van de ziekenfondsen. In 2021 werd de “invoering, de opvolging en de evaluatie voorgesteld van een programma voor een betere toegang tot de sociale uitkeringen en tot afgeleide rechten”, een programma “beheer door de drie administraties (POD MI/FOD SZ/DG HAN) die onder de bevoegdheid van de Minister vallen”. Er werden vier werkassen vastgelegd : de vereenvoudiging van de reglementering (statuten, drempels, berekening van de bestaansmiddelen bij maatschappelijke hulp), automatisering van de rechten, werken aan het administratieve keurslijf en de opvang van sociale innovatieprojecten in termen van non-take-up.

Op het vlak van de **bestrijding tegen dakloosheid** werken sinds 2016 twee Housing First experten bij de POD MI als steunpunt voor de experimenten die in meerdere Belgische steden worden gevoerd. Ze zorgen voor de coherentie van de praktijken en organiseren uitwisselingsmomenten en opleidingen voor de veldmedewerkers.

Het model van de Housing First is in New-York begin van de jaren 90 ontstaan en steunt een rechtstreekse toegang tot het logement, zonder tussenstappen, voor personen die met drugs, alcohol of psychische problemen kampen en die voortaan in de straat woonden. Een pilootproject is tussen 2013 en 2015 gevoerd in de vijf grote steden (Brussel, Antwerpen, Gent, Luik en Charleroi). Na 2 jaar woonden nog 90 % van deze personen nog in hun woning. Dit experiment is met een andere groep daklozen vergeleken, die in het klassieke hulpverleningssysteem zaten. In deze groep woonden nog 48 % van de personen in hun woning ; de anderen woonden in gemeenschapshuizen, ziekenhuizen, preciaire woningen, gevangencellen... of waren in de straat opnieuw gaan wonen. De sleutel van dit succes ? De kwaliteit van de begeleiding. Een individuele, intensieve begeleiding door multidisciplinaire en mobiele teams. Een echte structurele maatregel tegen dakloosheid in grote steden.

In 2020 en 2021 werd, dankzij middelen van de Nationale Loterij, een nieuwe projectsubsidie toegekend voor de ondersteuning van lokale projecten om te werken aan de ‘sociale herverbinding’. Mensen een huis geven is slechts de eerste stap in het herstel. Oud daklozen moeten ook de kans krijgen opnieuw een link te maken met de buurt en met hun familie. Naast het investeren in zinvolle tijdsbesteding via vrijwilligerswerk en tewerkstelling moeten mensen ook weer een nieuwe identiteit

opbouwen als huurder, als burger... Deze herverbinding heeft geleid tot het ontwikkelen van zinvolle activiteiten, dat onderzoekers hebben bestudeerd.

In 2021 heeft minister Lalieux de Verklaring ondertekend die de Lidstaten uitnodigt om de inspanningen vol te houden van het Europees Platform voor de bestrijding van dakloosheid en om dakloosheid tegen 2030 te elimineren. Twee deskundigen van de POD zijn lid van dit platform.

De **Roma** zijn een heterogene groep die vaak wordt blootgesteld aan armoede, sociale uitsluiting en discriminatie. Daarom heeft de Europese Commissie op 7 oktober 2020 haar nieuw "Strategisch kader van de EU voor de gelijkheid, integratie en participatie van de Roma" (2020-2030) goedgekeurd. De POD coördineert de opmaak van de nationale strategie voor de integratie van de Roma, in samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten. Deze strategie zal in maart 2022 voorgelegd worden tijdens de interministeriële conferentie grootstedenbeleid, maatschappelijke integratie en huisvesting. In 2021 heeft de tentoonstelling 'Reflecties. Roma in België' haar tocht door België verdergezet.

In 2021 ook werd het **themaboek over toegang tot justitie** voor een kwetsbaar publiek opgesteld. Dit collectieve werkstuk, opgesteld door deskundigen uit de academische wereld en professionals op het vlak van justitie, stelt ook beleidsaanbevelingen voor om deze toegang te verbeteren. Het boek zal begin 2022 aan het grote publiek, aan verenigingen en aan professionals uit de sector worden voorgesteld en hopelijk ook aan de beleidsverantwoordelijken die bevoegd zijn voor deze materie.

Via de **dienst "ervaringsdeskundigen"** wil de POD de federale overheidsdiensten dichter bij de personen in armoede te brengen. Ervaringsdeskundigen zijn personen die armoede en sociale uitsluiting gekend hebben. Zij werken aan de betere toegankelijkheid van de fundamentele sociale rechten in de diensten die worden aangeboden door de federale instellingen: onthaal en informatie aan het publiek, toegankelijkheid van de diensten. In 2021 telde deze dienst 56 collega's die actief waren binnen 26 verschillende partnerdiensten (FOD's, Sociale parastatalen, ziekenhuizen,...). Daarnaast heeft de dienst ook meegewerkt aan 28 kortstondige projecten op maat van een niet-partnerdienst. In 2021 was ook één van de centrale thema's binnen de dienst het realiseren van digitale inclusie.

Via het **project FEAD (Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen)** verdeelt de POD voedselpakketten via de OCMW's en andere verenigingen. Elk jaar worden de producten verkozen na consultatie van de begunstigden. De projectleiders FEAD, de coördinator DO van de POD MI en experts van het FIDO en de FOD Volksgezondheid en Milieu komen samen om de kwaliteit van de producten te garanderen via strikte criteria (tonijn uit duurzame visserij, fair trade koffie en chocolade en, voor de melk, juiste prijs betaald aan de producenten en veeteelt in weiden gevoed met hooi zonder ggo's).

Tot slot voert de POD het federaal **grootstedenbeleid (GSB)** uit, dat in 1999 door de federale regering werd gelanceerd om probleemwijken in de stad te steunen. Hoewel het programma GSB sinds 2015 de steden niet meer rechtstreeks subsidieert in het kader van de contract "duurzame stad" financiert het wel nog projecten die gedragen worden door de verenigingen, onderzoeken en conferenties in verband met een duurzaam stadsontwikkeling. In december 2021 werd een conferentie georganiseerd in de vorm van een webinar over de structurele maatregelen inzake preventie en bestrijding van dakloosheid. Dankzij de samenwerking met het Europees netwerk EUKN (European Urban Knowledge Network) konden goede praktijken worden uitgewisseld met onze buurlanden.

Zoals u ziet werkt de POD, via zijn basismissies, hoofdzakelijk aan het sociale luik van de duurzame ontwikkeling.

Duurzaam beheer

1. Beleid van de POD op het vlak van duurzame overheidsopdrachten

Sinds zijn bestaan besteedt de POD aandacht voor duurzame aankopen: gerecycleerd papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (die de functies van kopieermachine, printer, fax en scanner integreren), platte schermen, ecologische schoonmaakproducten, flessen met statiegeld, enz. Eind 2014 werd een procedure opgesteld om de omzendbrief duurzame overheidsopdrachten van 16/05/2014 toe te passen. Via de uitvoering ervan kon de tenlasteneming van de duurzame ontwikkeling in de overheidsopdrachten, maar ook voor andere aankopen duidelijk verbeterd worden. Vanaf 2018, met de verhuis naar de Financietoren, is deze procedure in onbruik geraakt, maar de groep DO heeft beslist om ze te reactiveren vanaf 2022 (Activiteiten van de cel in 2021).

2. Milieumanagementsysteem

In augustus 2010 heeft de POD het EMAS-certificaat behaald. Het milieubeheersysteem is jaar na jaar tot in 2017 gevalideerd. In 2018, na de verhuis naar de Finance Tower, heeft de directie beslist het milieubeheersysteem op te schorten, maar de sensibiliseringsacties verder te zetten. In 2020 zijn deze acties ten gevolg van de sanitaire crisis opgeschort. De cel DO zal deze acties opnieuw voeren zodra de medewerkers naar de FINTO zullen mogen terugkeren.

6.14. POD Wetenschapsbeleid

(de heer Olivier Detongre, lid van de ICDO, en mevrouw Anne Fierens, plaatsvervangster)

De activiteiten van de cel DO

De cel Duurzame ontwikkeling (DO) werd opgericht in december 2004 en is voor het eerst in februari 2005 samengekomen. Sinds 2012 heet de cel DO "Green Team".

De werking van de cel Duurzame Ontwikkeling wordt geregeld bij het besluit van de voorzitter houdende het reglement van de cel DO d.d. 18/09/2019, met de volgende thema's op de agenda:

- Opstelling en follow-up van het jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling;
- Interne coördinatie van de uitvoering van de maatregelen in het kader van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- Uitvoering van acties op het vlak van duurzame ontwikkeling;
- Organisatie van bewustmakingsacties.

In 2021 is de cel DO (Green Team) drie keer bijeengekomen. De volgende bewustmakingsacties werden georganiseerd:

Europese week van de mobiliteit:

- Het logo en de communicatiekit van de week van de mobiliteit aanbrengen op de communicatiemiddelen van BELSPO (intranet, extranet, Facebook, Twitter, website, LinkedIn, papieren affiches);
- Wedstrijd: fiets vijf minuten op een hometrainer van Belspo en ontvang een tombolaticket met cadeaucheques Decathlon ter waarde van 25 euro te winnen;
- Walk with us: een wandeltraject van 3,5 km rond Belspo.

Europese week van de afvalvermindering:

- Het logo en de communicatiekit van de week van de afvalvermindering aanbrengen op de communicatiemiddelen van BELSPO (intranet, extranet, Facebook, Twitter, website, LinkedIn, papieren affiches);
- 1 dag, 1 tip: alle medewerkers van BELSPO krijgen gedurende één week om de dag een nieuwe tip voor nul afval;
- Voordracht over compost;
- Workshop DIY: onderhoudsproducten, deodorant, tandpasta enz. maken met natuurlijke producten.

De maatregelen en acties die bijdragen aan duurzame ontwikkeling

1. Inleiding

Het Federaal Wetenschapsbeleid

Ons land staat voor enkele belangrijke uitdagingen, waaronder het creëren van jobs en welzijn door innovatie, het optimaliseren van de werking van de Belgische onderzoeksräume en het strijden tegen de klimaatverandering. Het Federaal Wetenschapsbeleid dat zowat 170 medewerkers telt in zijn centrale administratie en ongeveer 2400 medewerkers verspreid over de 10 federale wetenschappelijke instellingen en Belnet, draagt daar ruimschoots toe bij.

Bovendien steunt het federale Wetenschapsbeleid op fiscale steunmaatregelen voor O&O. Deze maatregel heeft bijgedragen tot het bereiken van de ratio van 3,17% van de O&O-uitgaven ten opzichte van het BBP in België in 2019, waarmee de Barcelona-doelstelling werd behaald.

Het federaal Wetenschapsbeleid draagt bij tot de verwezenlijking van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen door het onderzoek ter ondersteuning van de politieke besluitvorming te organiseren, te vergemakkelijken en te financieren. De resultaten van dit onderzoek verschaffen de politieke wereld wetenschappelijke gegevens, informatie en argumenten waarop zij hun beleid kunnen baseren.

De thema's die op deze manier worden ondersteund zijn zeer divers. Enerzijds zijn er de maatschappelijke thema's zoals het bereiken van gendergelijkheid (SDG5), het uitbannen van armoede (SDG1), het verminderen van ongelijkheid (SDG10) en het bevorderen van aanhoudende, gedeelde en duurzame economische groei (SDG 8). De bestrijding van klimaatverandering (SDG13), het behoud en het herstel van ecosystemen (SDG15), het duurzame gebruik van oceanen, zeeën en maritieme rijkdommen (SDG 14), de mogelijkheid voor alle mensen om in goede gezondheid te leven (SDG3) en de bevordering van voedselzekerheid en duurzame landbouw (SDG2) komen ruim aan bod in verscheidene programma's die ten uitvoer gelegd worden. Het federaal Wetenschapsbeleid voorziet ook, via zijn wetenschappelijke instellingen, aanzienlijke inspanningen voor de bescherming en het behoud van het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld (SDG 11).

Via specifieke programma's en acties worden maatregelen genomen om de lucht-en ruimtevaartindustrie milieuvriendelijker te maken (SDG9).

Daarnaast investeert het federaal Wetenschapsbeleid in onderzoek infrastructuur, op nationaal niveau en in samenwerking met andere landen, die onderzoekers nodig hebben om hun werk op een efficiënte manier uit te voeren.

Het federaal Wetenschapsbeleid draagt dus bij tot bijna alle doelstellingen van duurzame ontwikkeling. In de beleidsondersteunende programma's kunnen diverse thema's aan bod komen, zolang ze de federale bevoegdheden maar ondersteunen. Als er voor een bepaald onderwerp specifieke onderzoek behoeften zijn, kunnen impulsprogramma's worden opgezet.

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en -instrumentarium aan.

Bestuursovereenkomst

In de bestuursovereenkomst worden de verbintenissen gedefinieerd die de programmatorische federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid en de federale regering aangaan in het kader van de uitvoering van de bestuursovereenkomsten.

In de bestuursovereenkomst worden de nodige voorwaarden toegelicht voor de uitvoering van de dienstverlenende opdrachten die bij de wet of krachtens deze laatste werden toegewezen aan het federaal Wetenschapsbeleid. Die bestuursovereenkomst beschrijft ook hoe de aan het federaal Wetenschapsbeleid toegewezen opdrachten worden uitgevoerd, hoe die opdrachten beter kunnen worden uitgevoerd en wat daartoe de vereiste middelen zijn.

De bestuursovereenkomst is beschikbaar op het intranet van de POD Wetenschapsbeleid: <http://www.belspo.be>.

In 2021 werd in samenwerking met het kabinet van de Staatssecretaris belast met het Wetenschapsbeleid een voorontwerp van nieuwe bestuursovereenkomst opgesteld. Daarenboven werd werk gemaakt voor de aanstelling van een nieuwe voorzitter van het directiecomité. De nieuwe voorzitter zal begin 2022 de gelegenheid om de bestuursovereenkomst verder af te werken.

2. AD Onderzoek en Ruimtevaart

In het kader van het Europees relanceplan wordt onderzocht of een Belgisch "Kenniscentrum voor het klimaat" opgericht kan worden. Dit centrum heeft tot doel om het klimaatonderzoeksprogramma te versterken, de samenwerking met andere nationale, Europese en internationale onderzoekscentra en universiteiten te intensiveren, en zich toe te spitsen op de behoeften van beleidsmakers en klimaatgevoelige sectoren.

In 2021 werden, in het kader van een werkgroep, de organisatievorm en de specifieke doelstellingen van dit kenniscentrum vastgelegd.

➤ **Directie Onderzoeksprogramma's**

De directie Onderzoeksprogramma's zet en volgt meerjarige onderzoeksprogramma's op met als referentiekader federale en internationale onderzoeksprioriteiten en verbintenissen, het federale erfgoed en federale bevoegdheden en beleidsoriëntaties.

Die programma's zijn zowel thematisch als niet-thematisch en bieden onderzoek in netwerkverband aan. Buitenlandse onderzoekers krijgen de kans zich bij projecten aan te sluiten wanneer er oproepen voor voorstellen worden gelanceerd. Daarenboven neemt de POD Wetenschapsbeleid op zijn beurt deel aan Europese onderzoeksinitiatieven zoals ERA-NETs en JPI's.

De POD Wetenschapsbeleid ondersteunt ook meer structurele activiteiten, te weten:

- Een thematisch platform ter ondersteuning van de besluitvorming, onder andere op het gebied van de biodiversiteit;
- De Belgische verzamelingen voor micro-organismen (BCCM), ter ondersteuning van universitaire en industriële onderzoeks- en innovatieactiviteiten in de levenswetenschappen en de biotechnologie. De BCCM-verzamelingen dragen bij tot de bewaring van de microbiële diversiteit en bieden zeer gespecialiseerde diensten aan alle categorieën van gebruikers aan;
- De bouw van een oceanografisch onderzoeksschip (RV Belgica) dat ter beschikking wordt gesteld van wetenschappers om de kennis van de zeeën te vergroten. Het zee wetenschappelijk onderzoek dat er uitgevoerd wordt is belangrijk voor het beheer van de Noordzee en voor het fundamenteel onderzoek van de nabijgelegen zeeën en oceanen.
De nieuwe RV Belgica is in december 2021 in België aangekomen. In 2021 werd een specifieke oproep tot voorstellen georganiseerd om een impuls te geven aan de operationalisering van de nieuwe RV Belgica. Op basis van de geselecteerde projecten zullen onderzoekers de nieuwe onderzoeksfaciliteiten en -instrumenten in gebruik kunnen nemen.

Alle lopende programma's in verschillende onderzoekstadia dragen elk op hun manier bij tot de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, te weten:

BRAIN-be 2.0: Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks - phase 2 (2018-2023)

Eind 2018 keurde de ministerraad de tweede fase van dat BRAIN-be programma goed (2018-2023). BRAIN-be beoogt zowel tegemoet te komen aan de wetenschappelijke kennisbehoeften van de federale departementen als het wetenschappelijk potentieel van de federale wetenschappelijke instellingen (FWI's) te ondersteunen.

De strategische doelstellingen van het BRAIN-be 2.0 programma werden gedefinieerd in het licht van de federale (politieke en wetenschappelijke) visies en prioriteiten.

BRAIN-be is opgebouwd rond 3 pijlers:

- Pijler 1: Uitdagingen en kennis van de levende en niet-levende wereld
- Pijler 2: Erfgoedwetenschap
- Pijler 3: Federale maatschappelijke uitdagingen

Dat programma snijdt in thematische oproepen grote maatschappelijke problemen aan, zoals de klimaatverandering en de aanpassing eraan, de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen, de biodiversiteit, het mariene milieu (in het bijzonder de Noordzee) en het zoetwatermilieu, Antarctica, de Digital Turn, de problematiek van de immigratie, de sociale zekerheid, de aanpassing en de innovatie van het federale systeem, de uitdagingen op het gebied van volksgezondheid, de gezondheid van dier en milieu, de vergrijzing, de veiligheid enz.

In het tweede semester van 2021 werd een oproep tot voorstellen gelanceerd. De geselecteerde projecten zullen in 2022 van start gaan.

FED-tWIN

Het programma FED-tWIN heeft als doel een duurzame samenwerking te promoten tussen de federale wetenschappelijke instellingen (FWI) en de universiteiten door permanente functies in het leven te roepen voor postdoctoraalonderzoekers die op gelijke wijze (50% - 50 %) aan een FWI en een universiteit worden verbonden. In functie van de geselecteerde profielen heeft het gerealiseerde onderzoek in min of meerdere mate een impact op bepaalde aspecten van duurzame ontwikkeling.

In 2021 werden opnieuw 25 nieuwe profielen vastgelegd, waardoor het totaal aantal profielen op 75 komt te liggen.

Drugs

Daar drugmisbruik in onze samenleving een ernstig gezondheidsprobleem is, wil dit programma een antwoord bieden op de meest prangende vragen over druggebruik en drugverslaving. Voorkomen is beter is dan genezen, er wordt in dit programma dan ook resoluut gepleit voor preventie.

De oproepen voor dit programma worden om de 2 jaar gelanceerd. De volgende oproep zal in 2022 georganiseerd worden.

BCCM

De Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM) bestaan uit zeven complementaire dienstverlenende cultuurverzamelingen voor onderzoekdoeleinden.

De coördinatie van deze verzamelingen berust bij een centraal team van het Belgisch federaal Wetenschapsbeleid. Het BCCM-consortium heeft als opdracht het biologisch materiaal van zijn verzamelingen, de bijbehorende informatie en zijn ervaring en technische kennis op het vlak van fundamentele en toegepaste (micro)biologie te delen met zijn partners uit academische en industriële kringen. De BCCM-verzamelingen slaan zo de brug tussen wetenschappelijke expertise en hoogstaande dienstverlening.

Programma DIGIT-04

Het programma DIGIT-04 (2019-2024) voor de digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de federale wetenschappelijke instellingen en het Koninklijk Belgisch Filmarchief is een transversaal programma met als doel de instellingen zoveel mogelijk te doen samenwerken en onderling synergiën tot stand te brengen (schaafeffecten), door onder andere de beschikbare middelen zoveel mogelijk te delen (uitrusting, infrastructuur en personeel).

DIGIT-04 omvat twee hoofdstukken, te weten:

- De digitalisering zelf, met inbegrip van de verrijking van de metadata, waarvoor de deelnemende instellingen en gespecialiseerde privébedrijven elk voor een deel zorgen, via door Belspo beheerde gemeenschappelijke overheidsopdrachten;
- De bewaring op lange termijn van de digitale content op een gemeenschappelijke infrastructuur.

Dankzij de digitalisering van de (bij voorrang meest kwetsbare, meest kostbare en/of meest geraadpleegde) collecties, kunnen deze laatste worden bewaard en het aantal manipulaties van de oorspronkelijke stukken worden beperkt. Zo kunnen ze onder een ruimer publiek worden verspreid, waaronder onderzoekers, door ze online te plaatsen, zodat de originele stukken minder moeten worden geraadpleegd.

Digitaliseren heeft uitsluitend zin als alles wat gedigitaliseerd wordt voor een lange periode duurzaam opgeslagen en beveiligd kan worden. In de vorige fase van het programma (DIGIT-03) werd een gemeenschappelijke informatica-infrastructuur ontwikkeld om gedigitaliseerde archiefdocumenten, voorwerpen en onderzoeksgegevens lang te bewaren. Die infrastructuur garandeert dat de vandaag opgeslagen gedigitaliseerde voorwerpen en de nieuwe in de toekomst te digitaliseren voorwerpen voor lange tijd toegankelijk, bruikbaar en intact blijven (meer dan tien jaar), wat ruim boven de levensduur van welk specifiek opslagsysteem, technologie of bedrijf ook ligt.

Belgian Biodiversity Platform

Het Belgische biodiversiteitsplatform is het informatie- en communicatieplatform over wetenschappelijk onderzoek naar biodiversiteit in België. Het platform verleent bevoorrechte toegang tot basisgegevens en onderzoeksinformatie over biodiversiteit. Het bevordert de multidisciplinaire samenwerking tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschappers en beleidsmakers.

Dankzij de activiteiten van het biodiversiteitsplatform, die op Europees vlak zeer gewaardeerd worden, is BELSPO aangesteld als coördinator van het Europese Partnerschap "Rescuing Biodiversity to safeguard Life on Earth". Dit partnerschap is in oktober 2021 van start gegaan. Er werd al een eerste oproep tot voorstellen gelanceerd met als titel "Supporting the protection of biodiversity and ecosystems across land and sea".

Het Poolsecretariaat

Het Belgische Poolsecretariaat werd in het leven geroepen om het federaal onderzoeksstation "Prinses Elisabeth" op Antarctica een administratief en financieel kader te geven dat snel kan inspelen op zijn zeer specifieke behoeften. Het is een gemengd publiek-privaat orgaan dat het Federaal Wetenschapsbeleid de departementen Buitenlandse Zaken, Defensie, Duurzame Ontwikkeling en de Internationale Poolstichting verenigt en de bouw ervan verzorgt.

Als bestuursorgaan beheert het secretariaat het logistieke onderhoud van de basis, met inbegrip van het afvalbeheer, de bevoorrading en de herstelling van het materiaal. Het staat ook in voor de coördinatie, de uitvoering en de promotie van de wetenschappelijke activiteiten van het station en de verspreiding van de wetenschappelijke kennis inzake onderzoek op Antarctica en klimaatverandering.

➤ **Directie Lucht en Ruimtevaarttoepassingen**

De directie Lucht- en Ruimtevaarttoepassingen is belast met het dagelijks beheer van de Belgische ruimtevaartinspanningen op Europees niveau (Europese ruimtevaartorganisatie of Europese Unie) of op bilateraal niveau (Frankrijk, Rusland, Argentinië). Zij is ook verantwoordelijk voor de bijdrage van de Belgische Staat aan de luchtvaartprogramma's Airbus.

België is sinds een dertigtal jaar actief op ruimtegebied en stond mee aan de basis van de oprichting van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA). De ruimtevaartactiviteiten zijn goed voor 199 miljoen euro, waarvan 190 miljoen euro voor de deelname aan de ESA-programma's. Met zijn inzet beheert de dienst alle ruimteprogramma's inzake ruimtewetenschappen, aardobservatie, navigatie, telecommunicatie, internationaal ruimtestation, ruimteverkenning, lanceerraketten en technologische en wetenschappelijke programma's.

In het kader van een nationaal onderzoeksprogramma inzake aardobservatie (STEREO III "Support to Exploitation and Research on Earth Observation" 2014-2020), worden de gegevens afkomstig van die satellieten wetenschappelijk geëxploiteerd, waarbij de nodige knowhow wordt gecreëerd om de gegevens te interpreteren.

➤ **Directie Federale, interfederale en internationale coördinatie**

Ook via de directie Federale, interfederale en internationale coördinatie wakkert Belspo de zorg voor het milieu en duurzame ontwikkeling internationaal aan, vooral via de internationale overeenkomsten die ze afsluit of die ze in naam van het hele land implementeert.

➤ **Directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie (MERI)**

De directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie kan, met de inpassing van de dimensies milieu en duurzame ontwikkeling in sommige statistieken die zij inzamelt, helpen bij het kwantificeren van de zowel door de bedrijven als door de in de onderzoekssector actieve overheid gegenereerde externaliteiten.

3. Federale wetenschappelijke instellingen

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens wetenschappelijke, kunst- en historische collecties die jaarlijks door meer dan 1 miljoen bezoekers worden bewonderd.

- AD Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën
- AD Koninklijke Bibliotheek van België
- AD Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- AD Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
- AD Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- AD Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Ruimte-aeronomie
- AD Koninklijke Sterrenwacht van België
- AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België

Vooraf de laatste vijf AD's zijn betrokken bij aan duurzame ontwikkeling gelinkte projecten. Behalve hun activiteiten die bijdragen tot een beter inzicht in ons milieu, zijn de federale wetenschappelijke instellingen resoluut op de toekomst gericht met de inpassing in hun dagelijkse werking van het milieu en, ruimer bekeken, van de duurzame ontwikkeling.

4. Belgisch telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)

Belnet heeft tot doel bij te dragen tot de ontplooiing van de kennis- en informatiemaatschappij via het leveren en ondersteunen van innovatieve en kwaliteitsvolle netwerkinfrastructuren en bijhorende diensten ten behoeve van het onderzoek, de wetenschap en het onderwijs.

Belnet levert in dat verband aan zijn gebruikers onder meer geavanceerde telematicadiensten.

Duurzaam beheer

Door zich te voorzien van een milieumanagementsysteem toont het federaal Wetenschapsbeleid zijn belangstelling en zijn inzet voor duurzame ontwikkeling, de bescherming van onze leefomgeving en zijn wil om de impact van zijn activiteiten op het milieu te verminderen.

De registratie van ons Eco Management en Audit Scheme - EMAS sinds 2006 is de externe herkenning van ons engagement voor duurzame ontwikkeling en ons respect voor het milieu. Door die voluntaristische aanpak voor continue verbetering, is de POD Wetenschapsbeleid van plan een voorbeeldrol te spelen. Daar ons departement via zijn onderzoeksprogramma's het meest heeft

geïnvesteed in duurzame ontwikkeling, was het logisch dat het de stuwende kracht werd voor goede milieupraktijken.

Ook de AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België heeft sinds 2015 een EMAS-geregistreerd milieumanagementsysteem.

Bij de organisatie van events zoals conferenties, seminaries, tentoonstellingen, recepties of externe activiteiten voor het personeel, tracht de POD Wetenschapsbeleid voor zover mogelijk rekening te houden met de criteria van duurzame ontwikkeling bij het vinden van een locatie, het bestellen van maaltijden, het maken van reclame enz.

Met het oog op het beperken van onze ecologische voetafdruk bij de organisatie van events, werden in 2021 de criteria voor "green meetings" opgesteld.

Wat de aankopen door Belspo betreft, wordt systematisch de wenselijkheid geëvalueerd om te kiezen voor "groene" producten of om clausules inzake duurzame ontwikkeling op te nemen in het bestek van overheidsopdrachten.